

Milí čitatelia

Možno ste sa začali sami seba pýtať, čo je s Novými dimenziami, že ste ich tak dávno nevideli (posledné číslo vyšlo v máji).

Ak áno, ste stále mladí, pretože ste zvedaví.

Možno si niektorí z vás mysleli, že Nové dimenzie prestali vychádzať.

Ak áno, ste realisti so sklonom k pesimizmu.

Možno ale mnohí (dúfam, že vás bolo najviac), stále dúfali, že sa stane zázrak a opäť si budú môcť prečítať niečo zaujímavé a nové, čo im otvorí zatiaľ neprebádané dimenzie.

Ak áno, blahoželám vám, ste našimi najobľúbenejšími čitateľmi. A keďže nikoho z prvej, druhej, a už vôbec nie z tretej skupiny nechceme sklamať, sme opäť tu.

V septembri našu redakciu časopriestorovo opustil jeden zo zakladateľov Peter Bicák, ktorý odišiel na misie do Jakutska. Nikto z nás však nepochybuje, že svojím fotoaparátom už teraz zachytáva prvé momentky budúcej reportáže.

Veľmi nás potešilo niekoľko nových dopisovateľov, ktorí sa rozhodli svojím dielom obohatiť náš malý redakčný kolektív. Kiež by vás bolo viac, priatelia!

Tí z vás, ktorí sa v lete zúčastnili Svetového dňa mládeže v Ríme, iste dobre vedia, že sme spolu so spoločnosťou Ageus pripravili Informník, informačný časopis pre každú "obetu" talianskeho chaosu. Skladačkou rôznych pohľadov a postrehov z tohto sviatku mladých sa stala rozsiahla téma čísla.

Hovorí sa, že je šťastný človek, ktorého koníček sa stal povoláním. V profile vás zoznámime s mladou šarmantnou dámou, ktorá o sebe hovorí, že jej profesia - novinárčina - pomáha pri manželstve.

Ďalší Šťastný, konkrétne Peter, odpovedá v troch otázkach pre...

Ach, tých šťastných teda je v tej našej republike! Na Eucharistickom kongrese ich bolo niekoľko tisíc a ich radosť nebola sebecká, veď sa upriamila na samotného Krista.

Nezabudli sme samozrejme ani na kultúry a recenzie chtivých čitateľov.

Verím, že som vás aspoň trochu navnadila a na niekoľko voľných chvíľ prijmete naše pozvanie. Keby ste vedeli, koľko energie sme vložili do tohto čísla, určite by ste ho mali už dávno prečítané.

Martina Fabianová

Časopis Nové dimenzie vychádza s povolením ministerstva kultúry, r. č. 1953/98/A8, zo dňa 3. januára 2000, a s povolením Arcibiskupského úradu v Trnave, č. 55/99, zo dňa 14. januára 1999. Vychádza s podporou Ministerstva školstva SR.

Cena časopisu za 1 kus je 20 Sk. Pri objednávke predplatného zašlite požadovanú sumu poštovou poukážkou typu A na č. účtu: Tatra banka, č. účtu: 266 571 6002 / 1000. Na opačnú stranu poukážky, v správe pre prijímateľa uveďte, koľko kusov z každého čísla chcete odoberať. Časopis Vám budeme zasielať až do vyčerpania Vášho kreditu. Ak by ste chceli podporiť Nové Dimenzie darom (takisto to uveďte v správe pre prijímateľa) vopred Vám za to vyslovujeme: „Pán Boh zaplať!“

Nové dimenzie

Kresťanský časopis pre univerzitnú mládež

Vydavateľ: UPC Bratislava

Cenzor: ThLic. Milan Bubák SVD

Šéfredaktor: Lucia Kubošová

Redakčná rada: Milan Bubák SVD, Peter Bicaák SDB

Redaktori: Roman Tarina, Jozef Šoltés, Peter Pašuth, Lucia Kubošová, Peter Motyčka, Jozef Račák, Zdenka Marková, Peter Motyčka

Grafická úprava: Račák Jozef, Jozef Šoltés

Jazyková úprava: Zdenka Marková

Adresa redakcie: Nové dimenzie, UPC, Staré Grunty 36, 842 25 Bratislava

Tel./fax: 07/ 654 12 236, 0903/377426, 0905/564017

E-mail: dimenzie@pobox.sk

WWW: <http://www.dimenzie.sk>

WWW editor: Jozef Račák

Tlač: Peter Vrábel, Dolný Kubín

Redakcia si vyhradzuje právo krátenia článkov.

Vyšlo s podporou MŠ SR

úvodník

správy

04 tri otázky pre Petra Šťastného

08 eucharistia je dar

celoslovenský eucharistický kongres

08 Cirkev sa dočkala

katolícka univerzita v ružomberku

na špicí

10 manželstvo mi pri novinárčine pomáha

martina jančeková, spravodajstvo STV

xv. gmg - rím 2000

14 všetky cesty vedú do ríma

xv. celosvetové stretnutie mládeže v ríme

21 príhovor sv. otca mladým

25 do you speak italiano?

pobyt v talianskych diecézach

28 púť na dvoch kolesách

cyklo-púť do ríma

31 zamyslenie na záver

32 ako andreja svrbeli nohy

po vlastných zo žiliny do ríma

identita

34 kto si

zamyslenie m. bubáka nad identitou človeka

festivity

36 lumen, camp fest, verím, pane

poézia

38 mirko a bohuš

recenzie

39 hudba, kino

relax

infoservis

vtipy

3 otázky pre Petra Šťastného

Keď sa povie meno Peter Šťastný, mnohí ľudia zbystria pozornosť. Jeden z najväčších hokejistov histórie, ktorý 5. augusta 2000 prevzal z rúk prezidenta Medzinárodného olympijského výboru najvyššie olympijské vyznamenanie, patrí medzi najznámejších Slovákov na svete. Už 20 rokov žije v Kanade a USA, na Slovensko zavíta len príležitostne. Jednu z takýchto príležitostí sme využili na krátky rozhovor.

Vo svete ste veľmi známy a uznávaný. Mnohí vás považujú za najznámejšieho Slováka. Cítite sa tak?

Samozrejme, že nie. Známy - to áno, ale najznámejší - to určite nie.

Po tom, čo ste dosiahli, nielen v hokeji, ale aj v osobnom živote, ste sa pre mnohých ľudí stali vzorom. Ako vnímate túto svoju pozíciu?

Túto pozíciu vnímam. Tým, že som známy, ľudia si ma viac všimajú. Pozorujú nielen moje dobré, ale aj zlé stránky, a to so sebou prináša určitú zodpovednosť.

Keď už sme pri zodpovednosti. Istým spôsobom ovplyvňujete ľudské osudy: pozorujete hráčov a odporúčate ich svojmu zamestnávateľovi. Cítite za týchto ľudí zodpovednosť?

Nie. Ja ich len usmerňujem - tak ako deti. Deti sa musia učiť niešť zodpovednosť samy za seba, musia dokázať prejsť životom. Počas ťažkých životných skúšok sa prejaví ich vôľové vlastnosti. Ja ich svojím názorom nemôžem zmeniť. Odhodlanie ísť ďalej musí prameniť z ich vnútra.

Ísť ďalej by zrejme chceli všetci mladí na Slovensku, čo by ste im poradili?

Priznám sa, že mi napadá veľa vecí. Ale poviem to, čo mi napadlo prvé: Neuspokojíť sa s priemernosťou, v ničom.

- zm&pp-

Certifikát k svätému roku

RÍM - Nech púť ako náboženský úkon zostane v tvom srdci živá a prinesie veľa duchovných plodov. Takto končí preklad latinského textu potvrdenia, ktoré pútnici do Ríma v tento rok môžu získať. Pri Bazilike sv. Jána z Lateránu, Santa Maria Maggiore, sv. Pavla za hradbami a v bočnej ulici Via della Conciliazione neďaleko Chrámu sv. Petra stoja malé autobusy, v ktorých pracovníci Fondu solidarity Svätého roka vytlačia na potvrdení meno pútnika. Fond solidarity zbiera financie pre chudobných pútnikov.

Certifikát má dlhú tradíciu. Už v stredoveku existovali v španielskom pútnickom mieste Santiago de Compostela podobné listiny. Pútnici, ktorí dosiahli toto odľahlé miesto Španielska, dostali list dosvedčujúci ich púť. Dnešné potvrdenia sú technicky rafinovanejšie. Štátna tlačiareň, ktorá tlačí aj známky a bankovky, používa na dvojfarebný dokument papier s vodotlačou. Na dokumente je latinský text na pamiatku púte a svoj podpis na neho dal kardinál Roger Etchegaray a arcibiskup Crescenzo Sepe.

Kláštorný pivovar oslavoval

WELTENBURG - Najstarší kláštorňý pivovar na svete v opátstve Weltenburg na Dunaji oslávil v nedeľu 2. júla 950 rokov svojej existencie. Opát kláštora benediktínov, Thomas M. Freihart, slávil slávnostnú svätú omšu. Opátstvo je slávne pre svoju malebnú polohu na skalnatom pobreží Dunaja a pre svoj barokový Asamský chrám. Ročne sem prichádza viac ako 500 000 návštevníkov. Mnísi dali do prenájmu svoj kláštorňý pivovar v roku 1956 pivovaru Bischofshof v Regensburgu - cirkevnému podniku. "Výnos je pre kláštor dôležitým zdrojom príjmov, napríklad, na zabezpečovanie vzdelávania dospelých alebo údržby budov," zdôrazňuje opát.

Výstava o sv. Petrovi a Pavlovi

RÍM - Sv. Peter a sv. Pavol - história, kult a spomienky v prvých storočiach - to je názov výstavy, ktorá bude otvorená v Ríme od 30. júna do 10. decembra. V novozreštaurovaných priestoroch paláca Palazzo della Cancelleria, v ktorom majú sídlo aj vatikánske súd-

ne dvory, zhromaždili 150 exponátov z najrôznejších múzeí Európy. Výstava, ktorú organizujú Vatikánske múzeá spoločne s Pápežskou radou pre laikov a Centrálnym výborom pre Veľké jubileum, ukazuje, aké účinky mali v hlavnom meste Rímskej ríše príchod, pobyt a mučenie oboch apoštolov.

Nápis INRI je pravý

RÍM - Hodnotné rukopisy Svätého písma a kódexy si možno od 29. júna do 10. decembra pozrieť takisto v Palazzo della Cancelleria. Na výstave pod názvom Evanje národov - Slovo a obraz Krista v kultúrach a v histórii je vystavených 129 fragmentov Biblie, texty a papyrasy. Výstava, ktorú organizuje Vatikánska knižnica s talianskym ministerstvom kultúry, chce priblížiť vznik a šírenie Svätého písma v stredozemnej oblasti a z Európy do celého sveta. Najväčšie exempláre sú Codex Vaticanus, takmer úplný rukopis Biblie z 5. storočia a Guttentbergova Biblia. Drevenú tabuľku z Ježišovho kríža s nápisom INRI, uchovávanú ako relikviu v rímskom kostole Santa Croce in Gerusalemme (Svätý kríž v Jeruzaleme), považuje nemecký historik Peter Carsten Thiede za pravý. Na drevenej tabuľke s hmotnosťou 687 gramov, 25,4 cm x 14 cm veľkej a 2,6 cm hrubej sú vyrezané tri riadky. Prvý riadok zrejme hebrejsky a potom riadky po grécky a latincky. Pre toto poradie je podľa názoru Petra Thiedeho sfalšovanie nepravdepodobné. Ak by sa zbierali všetky kúsky dreva, ktoré sa v kostoloch celého sveta uchovávajú ako časti svätého kríža, musel by sa na to vyrábať celý les. Preto sú aj oprávnené pochybnosti o pravosti tabuľky, ktorú Rímania pribili na Ježišov kríž, aby oznámili dôvod popravy. Ježišovo tvrdenie, že je židovský kráľ, bolo z hľadiska rímskej štátnej moci rebéliou. Peter Thiede vo svojej výskumnej práci, ktorá má byť zverejnená na jeseň v Nemecku, zastáva tézu, že o pravosti drevenej tabuľky v Ríme možno sotva pochybovať, hoci Vatikán nepripustil žiadne vedecké výskumy na určenie dreva. Vedec preskúmal poradie

jazykov hebrejského, gréckeho a latinského. V evanjeliách sa spomína tabuľka na kríži - titul - s vinou odsúdeného zvyčajná u Rimanov, ale poradie jazykov nie je konzistentné. Thiede prišiel k záveru, že hebrejčina musela byť prvým jazykom, pretože Rimania chceli predovšetkým varovať Židov pred údajným zločinom Ježiša. Sfalšovanie relikvie alebo jej neskoršie zhotovenie Thiede vylučuje kvôli nezvyčajnej chybe pravdepodobne židovského pisára. Prvý riadok vyryl po hebrejsky ako obvykle sprava doľava. Avšak aj ďalšie riadky po grécky a latinsky sú tiež napísané sprava doľava. Ďalej Thiede konštatuje, že tabuľka bola zhotovená z orechového dreva rozšíreného vo Svätej zemi. Historik síce uvádza, že pravosť kúskov dreva z Ježišovho kríža nebude možné nikdy dokázať. Pravosť tabuľky na kríži však možno filologickými a inými metódami s veľkou istotou preveriť, pretože ako hovorí: "Ktorý stredoveký falšovateľ by prišiel na myšlienku písať grécky a latinský nápis na kríži nesprávnym smerom, ako hebrejčinu sprava doľava?"

Nová rýchlodráha v Ríme

RÍM - Včas na oslavu Jubilea Svätého roka Rímskej diecézy začala prevádzku železničná rýchlodráha S, ktorá vedie z Viterbo cez jazerá Bracciano až do železničnej stanice San Pietro v bezprostrednej blízkosti Vatikánu. Na novej 88 kilometrov dlhej trase premávajú v polhodinových a od júla v štvrt hodinových intervaloch moderné klimatizované osobné vlaky. Nová linka sa napája v meste na dopravné uzle Valle Aurelia na rímsku podzemnú dráhu a tvorí dôležitú súčasť rímskej siete liniek nad zemou i pod zemou, ktorá sa má dokončiť do roku 2005.

Svetový náboženský summit - kresťania a moslimovia odsunutí na okraj

NEW YORK - Miléniový svetový mierový summit zorganizovaný na konci augusta na pôde OSN ako stretnutie svetových náboženských predstaviteľov bol podrobený tvrdej kritike zo strany kresťanských a moslimských delegátov. "Tento summit bol hinduisticko-džinistickou show. Tieto východné náboženstvá veria v karmu a reinkarnáciu. Toto zameranie bolo zrejme spôsobené tým, že predseda summitu bol zároveň predstaviteľom džinizmu, "poznámenal katolícky kňaz, jeden z účastníkov summitu. Moslimský

delegát konštatoval: "Pokiaľ má mať tento orgán svoju vierohodnosť, musí takisto formulovať záujmy kresťanov a moslimov." Účastníci boli vyzvaní, aby podpísali Závazok globálneho mieru, ktorý bol pripravený ešte pred summitom a požadoval uznanie rovnosti všetkých náboženstiev, globálnu mierovú prax a odstránenie priepasti medzi bohatými a chudobnými. Nepodarilo sa tiež dosiahnuť jeden z hlavných cieľov summitu: ustanovenie náboženského poradného orgánu pri OSN. Summit bol narušovaný spormi, pretože veľa tém a vystúpení ovládla liberálno-ľavicová skupina. Na summit nebol pripustený Dalai Lama, pre protesty komunistickej Číny a organizátor, mediálny magnát Ted Turner, vystúpil s ostrým protikresťanským komentárom. Pred tisícikou účastníkov vyhlásil, že bol vychovaný ako kresťan, ale túto vieru opustil, lebo je veľmi netolerantná. "Kresťania si myslia, že sú jediní, ktorí prídu do neba," poznamenal. Odmietol organizované náboženstvo v prospech globalizovaného náboženstva New Age, založeného na koncepcii jednej ľudskej rasy s jedným bohom, vyjadreným rôznymi spôsobmi.

Expo Missio 2000

RÍM - Dňa 8. júna predstavili v Tlačovej kancelárii Svätej stolice výstavu Expo Missio 2000, ktorú otvorili 9. júna v opátstve Tre Fontane v Ríme na mieste mučenia sv. Pavla a potrvá do 6. januára 2001. Ako uviedol kardinál Roger Etchegaray, predseda Centrálného výboru pre Veľké jubileum Svätého roka 2000, na výstave sú použité multimediálne materiály a časť z nich je vystavená na voľnom priestranstve, aby nasmerovali záujem návštevníka na tri súčasti výstavy: samotnú výstavu, animáciu a aktuálnosť kresťanského posolania. Prvá časť uvádza návštevníka do rôznosti národov a do cesty viery ľudstva. Druhá časť je srdcom výstavy a ukazuje návštevníkovi, že Kristus je Alfa a Omega. Tretia časť ilustruje historickú cestu Cirkvi a jej úlohu dnes.

Kardinál Jozef Tomko súhrnne charakterizoval Expo Missio 2000 slovami: "Výstava predstavuje modernú koncepciu misionárskej práce, ktorú Cirkev uskutočňuje 2000 rokov... Nie je to zvyčajná výstava rôznych etnických skupín sveta, ich zvykov, odevov, nástrojov, masiek a

podobne, sprevádzaná fotografiami misionárov a ich práce... Toto Expo je skôr program, cesta, ktorú fyzicky podnikajú pútnici... a viditeľne ich vedie zo sveta, z ktorého pochádzajú, cez tri základné etapy." Vstupné na výstavu sa neplatí, jej návšteva je duchovnou a kultúrnou "púťou".

Áno transplantáciim, nie klonovaniu

VATIKÁN - Koncom augusta na kongrese Spoločnosti pre transplantácie prehovoril aj pápež Ján Pavol II. Pred 4 tisícami lekárov a vedcov, ktorí sa zišli do Ríma z celého sveta, pápež zdôraznil, že klonovanie ľudského jedinca je morálne neprijateľné, najmä preto, že súčasné praktiky v tejto oblasti zahŕňajú ničenie ľudských embryí. "Ak vedci uvažujú o klonovaní ľudskej bytosti s cieľom získania orgánov pre transplantáciu, mali by si uvedomiť, že tieto plány sú nemorálne, aj keď sú dobre mienené. Vedci musia vyvinúť iné, morálne prijateľné metódy, ktorými dosiahnu rovnaký cieľ." Pápež zvlášť odsúdil výskumy na kmeňových bunkách ľudských embryí, ktoré sú neskôr ničené. Vhodnejším spôsobom by bolo v tomto prípade použitie buniek získaných od živých dospelých ľudí nedeštruktívnym spôsobom. Na druhej strane, transplantáciu orgánov označil za veľké víťazstvo vedy v službách ľudstva. Pri správnych podmienkach môže transplantácia orgánov povzbudiť autentickú kultúru darovania a solidarity.

Posadnuté dievča na pápežskej audiencii

VATIKÁN - Otec Gabriele Amorth, oficiálny exorcista rímskej diecézy, potvrdil správy talianskych novín, že pápež Ján Pavol II. vykonal exorcizmus na jednej mladej žene, ktorá sa v auguste zúčastnila na jeho verejnej audiencii. Novinám Il Messager potvrdil, že 19-ročné dievča z Monzy sa zúčastnilo spolu s rodičmi pravidelnej pápežskej audiencie. Rodina chcela dostať pápežské požehnanie. Keď sa pápež objavil, dievča začalo hystericky kričať, a keď sa ju polícia snažila utíšiť, bojovala s nimi s použitím mimoriadne veľkej sily. Biskup Gianni Danzi, ktorý sa najprv mladú ženu snažil utíšiť, vyslovil názor, že môže byť posadnutá démonom, a informoval o tom Svätého otca. Ten sa s mladou ženou stretol a modlil sa s ňou v súkromí asi 30 minút. Na to na nej bolo viditeľne určité uvoľnenie, ale bo-

hužiať len dočasne. Otec Amorth povedal, že deň pred spomenutou pápežskou audienciou taktiež vykonával nad touto mladou ženou exorcizmus. Celý obrad opakoval na druhý deň po stretnutí dievčiny s pápežom. Informoval, že je posadnutá ťažkým prípadom démonskej posadnutosti, ktorý prisudzuje rúhaniu.

Dokument Dominus Jesus vyvolal veľké debaty

VATIKÁN - Kongregácia pre náuku viery vydala 5. septembra 36-stranový dokument Dominus Jesus, pojednávajúci o jedinečnej úlohe Cirkvi v ekonómii spásy. Podpisali ho kardinál Joseph Ratzinger, prefekt, a arcibiskup Tarcisio Bertone SDB, sekretár tejto kongregácie. Dokument dáva odpoveď na mnoho otázok o dôležitosti katolíckej cirkvi a tiež na otázky dotýkajúce sa ekumenického hnutia. Ján Pavol II. ho schválil v júni. Je adresovaný biskupom, teológom a všetkým verným katolíkom a je usporiadaný ako odpoveď Svätého stolca na teórie súčasných teológov, ktoré prichádzajú najmä z Ázie. Varuje pred zjednodušaním v teológii, ktorá má sklon k popieraniu dôležitosti katolíckej cirkvi. Text zdôrazňuje zásadnú úlohu cirkvi, čo odporuje relativistickým teóriám, hlásajúcim rovnosť všetkých náboženstiev. Tiež odmieta prístup, ktorý sa snaží hlásať zásadný protiklad medzi logickou mentalitou Západu a symbolickou mentalitou Východu. Tento prístup by totiž mohol viesť k záveru, že katolícka cirkev nie je pre spásu ľudí v Ázii najlepšou cestou. Dominus Jesus má šesť kapitol. Prvá vyhlasuje, že plné zjavenie Božej pravdy prichádza skrz Ježiša a Cirkev. Tým sa stávajú teórie prehlasujúce, že katolícka cirkev a iné náboženstvá sa dopĺňujú, nesprávnymi. Druhá kapitola vyvracia názory teológov tvrdiacich, že Duch Svätý má univerzálnejšie pole pôsobnosti ako len katolícku cirkev. Cituje učenie II. vatikánskeho koncilu, že existuje len jedna ekonómia spásy a pôsobenie Ducha nie je mimo, alebo paralelne s pôsobením Krista. Tretia kapitola rozvádza toto učenie ďalej a zdôrazňuje, že spása môže prísť k ľudstvu len prostredníctvom Ježiša Krista. Dokument odmieta predstavy, že by si katolícka cirkev mala prestať robiť nároky na to, že Ježiš je jediným, univerzálnym,

ným, alebo absolútnym prostriedkom spásy. Opačný názor je jedno-ducho nevernosťou voči posolstvu, ktoré Boh zveril Cirkvi. V štvrtej a piatej kapitole sa uvádza, že spása slúbená Ježišom Kristom prichádza cez katolícku cirkev, jeho Nevestu a mystické Telo. Dokument varuje pred relativistickými postojmi, ktoré sa snažia hlásať, že všetky náboženstvá obsahujú určité prvky Božieho spasiteľného posolstva, alebo že žiadne inštitucionálne náboženstvo nie je pre ľudstvo dokonalou reprezentáciou Božej vôle. Dokument zdôrazňuje, že katolícka cirkev, definovaná ako cirkev, ktorá si uchováva apoštolskú postupnosť, je jedinou pravou cirkvou. Záverečná kapitola načrtáva dopad tohoto cirkevného učenia na ekumenický dialóg. Podporuje učenie, že cirkev je pre spásu nevyhnutná. Plnosť prostriedkov ku spásu sa dá nájsť len v katolíckej cirkvi. Preto má Cirkev zvláštne poslanie ad gentes, t.j. k nekatolíkom. Cirkev sa ich snaží priviesť k plnému spoločenstvu a ponúknuť im úplnú príležitosť ku spásu. V ekumenickom dialógu nie je nikdy správne hovoriť, že jedno náboženstvo je rovnako správne ako druhé, varuje Dominus Jesus. Cirkev vstupujúca do ekumenického dialógu jedná s ostatnými partnermi s rovnakou úctou, ktorá vychádza z uznania rovnakej dôstojnosti strán zúčastnených v dialógu, nie však doktrínálneho obsahu náboženstva. Na vatikánskej tlačovej konferencii pri predstavení nového dokumentu kardinál Ratzinger zdôraznil, že je to nevyhnutná odpoveď na teológiu náboženského pluralizmu, ktorá silnie nielen v teologických kruhoch, ale tiež vo všeobecnom katolíckom povedomí. Kardinál poukázal na to, že mnoho ľudí sa dnes na tradičný nárok Cirkvi, byť jediným a univerzálnym prostriedkom spásy, pozerá ako na útok na moderné myslenie a hrozbu tolerancii a slobode. Preto sa mnoho ľudí pozerá na ekumenický dialóg ako na samotné finálne riešenie. Idea dialógu sa stáva náhradou za samotnú misionársku činnosť a za nutnosť vyzývať k obráteniu. Táto nesprávna predstava o dialógu nezodôrazňuje hľadanie objektívnej a absolútnej pravdy, ale túžbu položiť všetky viery na jednu rovinu. Takýto dialóg formuje falošnú ideu tolerancie, ktorá umožňuje rešpektovať iné viery, napriek tomu, že odmietajú

možnosť akejkoľvek objektívnej pravdy. Arcibiskup Bertone potvrdil, že Dominus Jesus neobsahuje žiadne nové učenie, ale ako odpoveď na súčasné problémy a teórie opakuje formulácie učenia katolíckej viery. Ďalej zdôraznil, že dokument treba brať ako učenie učiteľského úradu Cirkvi, a nielen ako nejaký ďalší teologický názor, lebo bol vydaný Svätým stolcom a schválil pápežom.

Kontroverzné blahorečenie

VATIKÁN - Ján Pavol II. blahorečil 3. septembra 5 osobností. Medzi nimi pútala najväčšiu pozornosť beatifikácia dvoch pápežov: Jána XXIII. (1861-1963) a Pia IX. (1792-1878). Zatiaľ čo stotisícový dav na Námestí sv. Petra radostne jasal, keď pápež vyhlásil za blahoslaveného Jána XXIII., známeho ako prívetivého a smejúceho sa pápeža s otvorenou náručou pre celý svet, pri vyhlásení Pia IX. zavládlo hlboké ticho. V zrejmej reakcii na protesty, ktoré sprevádzali jeho proces blahorečenia, Svätý otec poznamenal: "Tým, že Cirkev blahorečí jedného zo svojich synov, nemá v úmysle oslavovať určité historické skutky, ale jeho cnosti, ktoré sa majú uctievať a napodobňovať." Pius IX. je považovaný za kontroverzného z dôvodov svojich politických postojov v čase, keď sa formovala Talianska republika, a pre svoj vzťah k Židom, ktorí žili v Ríme. Pápež Pius IX. bol mnohými milovaný, ale tiež mnohými nenávidený a hanobený. Zvieraný vírom udalostí svojej doby dával vždy na prvé miesto Boha a duchovné záležitosti. Jeho pontifikát, najdlhší v histórii pápežstva, bol poznamenaný pápežovým utrpením, ale tiež jeho pokojom a vierou. K najdôležitejším medzníkom jeho pontifikátu patrili I. vatikánsky koncil (1862-1870) a vyhlásenie dogmy o Nepoškvrnenom počatí v roku 1854. Ján Pavol II. opakoval obhajobu pápeža Pia IX. proti prívalu verejnej kritiky aj 4. septembra na audiencii pre pútnikov, ktorí pricestovali do Ríma na blahorečenie. "Pius IX. bol milovaný ľudom najmä pre svoju pastoračnú starostlivosť. Miloval modlitbu a ako obyčajný kňaz udeľoval sviatosti v kostoloch a nemocniciach a stretával sa s ľuďmi v nemocniciach. Pápež sa zmieňoval aj o dvoch podstatných spôsoboch, ktorými vnútorný život Pia IX. dodával silu jeho verejnej službe.

Prvým bola jeho dôvera v Boha. Môj politický program je Otče náš, povedal raz svojim známym. Druhým bola hlboká úcta k Panne Márii. Bol veľmi šťastný, keď mohol vyhlásiť dogmu o Nepoškvrnenom počatí. Zaujímavé je, že Ján XXIII. bol tiež iniciátorom koncilu. V roku 1963 otvoril II. vatikánsky koncil. Bol však tiež veľkým obdivovateľom Pia IX. a usiloval o jeho blahorečenie. Od začiatku svojho pontifikátu predsedal Ján Pavol II. 123 beatifikačným slávnostiam. Za blahoslavených vyhlásil celkom 994 ľudí, z toho 756 mučeníkov a 238 vyznavačov.

Prvá dáma USA propaguje potraty

SAO PAULO - Prvá dáma USA Hillary Rodham Clintonová v interview pre brazílske noviny uviedla, že ak zvíťazí v senátorských voľbách v New Yorku, je ochotná pripojiť sa k feministickým organizáciám Brazílie a podporiť legalizáciu potratov, ktoré sú v krajine až na malé výnimky zakázané. Vyhlásila: "Pred štyrmi rokmi pri mojej návšteve Brazílie mi minister zdravotníctva povedal, že bohaté ženy a dievčatá chodia na potraty na dobré súkromné kliniky, kde sú najlepší lekári, ktorí riskujú stratu svojich licencií. Chudobné ženy rovnakú príležitosť nemajú." O tom, akú príležitosť majú nenarodené deti, sa prvá dáma nezmenila.

Bude biblia na indexe?

BERLÍN - Dvaja nemeckí právnici podali štátnym orgánom podnet, aby bola Biblia zaradená do zoznamu kníh ohrozujúcich mravnú výchovu mládeže, a to pre pasáže "plné krvi a znevažujúce ľudské práva". Aktéri to oznámili s tým, že k podaniu podnetu boli poverení skupinou rodičov detí školského veku z Bavorska. "Biblia hlása genocídu, rasizmus, antisemitizmus, kruté popravy osôb a to aj mladistvých a homosexuálnych, pedofíliu a mnoho ďalších perverzít," uviedli advokáti, ktorí svoj podnet podali ministerke pre záležitosti rodiny, žien a mládeže Christine Bergmannovej. Hovorkyňa bavorskej katolíckej cirkvi Adelheid Uttersová-Adamová označila podnet za absurdný. "Ak by mala byť daná Biblia na index z uvedených dôvodov, potom by museli byť tiež zakázané všetky učebnice dejín alebo aj denná tlač, ktorá je tiež plná krvi a zločinov," vyslovila sa hovorkyňa. Francúzsky

kresťanský časopis Vie počínanie oboch právnikov ocenil slovami: "Zdá sa, že biblický fundamentalizmus prekvitá aj medzi nekresťanmi."

Bývalý šéf MMF radí pápežovi

VATIKÁN - Bývalý šéf Medzinárodného menového fondu Michel Camdessus sa stal členom vatikánskej skupiny pápežových poradcov, ktorá bojuje za odpustenie dlhov chudobným krajinám. V pápežskej rade, ktorá vznikla v roku 1967, pracuje niekoľko expertov na ekonómiu a ľudské práva. Šesťdesiatšedoročný Camdessus bol trinásť rokov na čele medzinárodnej inštitúcie, poskytujúcej úvery chudobným krajinám.

Viera ako drogová prevencia

NEW YORK - Veriaci mladí ľudia v USA ľahšie odolávajú drogám a alkoholu. Vyplýva to zo štúdie Americkkej akadémie pre psychiatriu detí a mladistvých, ktorej výsledky boli zverejnené koncom augusta. Mladí Američania, ktorí sa hlásia k niektorej náboženskej viere, sú podľa výsledkov citovanej štúdie o celých 50% menej závislí na drogách a alkohole ako ich neveriaci vrstovníci. Údaje boli zisťované u 676 mladistvých vo veku 15 až 19 rokov. Súvislosť medzi intenzitou náboženskej viery a znížením závislosti na omamných látkach je podľa prieskumu u mladých ľudí výraznejšia ako u dospelaj populácie.

Pokojný protest kresťanov

PRAGA - Pokojný protest proti činnosti svetových finančných inštitúcií počas zasadania Svetového menového fondu a Svetovej banky zorganizovalo hnutie Milostivé leto 2000. Hnutie sa odvodzuje od starozákonného inštitútu "milostivého leta", ktoré sa opakovalo každý päťdesiaty rok, a v rámci neho boli odpustené dlhy a z väzení prepustení dlžníci. Nenásilný pochod Prahou s drevenými krížmi zakončili kresťanskí aktivisti na pražskej Letenskej pláni, kde z krížov vytvorili symbolický cintorín detí z rozvojových krajín. Podľa predstaviteľa hnutia Jiřího Silného zomrie každodenne v týchto krajinách zbytočne 19 tisíc detí, ktoré by bolo možné vyliečiť, keby tieto krajiny neplatili denne 60 miliónov dolárov na splátky dlhov z minulosti. Hovorca hnutia pripomenul aj výzvu pápeža Jána Pavla II. a generálneho tajomníka OSN Kofiho Annana za odpustenie

dlhov. Hnutie už nazbieralo na celom svete 19 miliónov podpisov za oddĺženie najchudobnejších krajín a vytvorenie medzinárodného insolvenčného práva.

Výročie Spoločnosti Božieho Slova

NITRA - Oslava 125. výročia založenia Spoločnosti Božieho Slova - verbistov sa uskutočnila 8. septembra v Nitre. Na programe slávnosti bola tlačová konferencia s predstaveným provincie SVD na Slovensku P. Pavlom Krutákom, biskupom Mons. Jánom Bukovským SVD a P. Michalom Slivkom SVD misionárom v Indii. Po slávnostnej sv. omši sa konala Akadémia. Medzi pozvanými nechýbali zástupcovia parlamentu a vlády SR, ako aj pomocní nitrianski biskupovia Mons. František Rábek a Mons. Marián Chovanec.

Nádej 2000

HODY - Po svetovom stretnutí mládeže v Ríme nasledovali stretnutia v jednotlivých diecézach. Výnimkou nebola ani Bratislavsko-trnavská arcidiecéza. V Hodoch pri Galante sa uskutočnilo 9. septembra celodiecézne stretnutie mládeže pod názvom Nádej 2000. V areáli saleziánskeho domu sa s otcom arcibiskupom Jánom Sokolom stretlo približne 1300 mladých z takmer 100 farností diecézy. Heslom galantského stretnutia bolo evanjeliové "A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami". Mladí ľudia sa snažili v Galante stretnúť so živým Kristom, ktorý je najvýraznejšie prítomný v Eucharistii. Okrem otca arcibiskupa sa na stretnutí zúčastnil aj pomocný biskup Štefan Vrablec. Hlavným bodom programu bola prednáška vdp. Jozefa Holka na tému Eucharistia. Vo svojej prednáške vdp. Holko spomenul, že poznať Boha a vydávať o ňom svedectvo nie je to isté. Je potrebné stať sa dôverným priateľom s Ježišom. O následný duchovný program sa postaralo Spoločenstvo pri Dóme sv. Martina. V popoludňajších hodinách prebiehali workshopy, hry, tance, černošské spirituály, ako aj diskusia s arcibiskupom Jánom Sokolom. Vyvrcholením dňa bola sv. omša. Na záver boli všetci mladí rozposlaní do farností, kde majú rozdávať radostnú zvesť, ako nádej pre nové tisícročie.

-pp&drobec-

Eucharistia je dar...

Slovo kongres človeku evokuje predstavu podujatia, plného prednášok na určitú tému, a spravidla sa na ňom zúčastňujú iba odborníci v danej oblasti. Spočiatku som si teda nevedel predstaviť čo sa pod tajomným názvom Eucharistický kongres skrýva. Nakoniec sa z toho vyklúľ veľký sviatok na oslavu sviatostného Ježiša Krista. Mnohí ľudia náhodne prechádzajúci Bratislavou 23. a 24. septembra sa pýtali, o čo ide, keď je v meste tak veľa ľudí. Tentokrát išlo o míting na podporu nášho Spasiteľa.

Celoslovenský eucharistický kongres sa na Slovensku konal po takmer osemdesiatich rokoch. V jubilejnom roku sa slovenský kongres konal niekoľko mesiacov po svetovom. Aj kvôli tomu bolo motto rovnaké: "Ježiš Kristus, chlieb pre nový život. Svätý Otec Ján Pavol II. na kongres vyslal svojho delegáta, krakovského arcibiskupa kardinála Franciszka Macharského.

Program sa začal v sobotu dopoludnia v konkatedrále sv. Martina ružencom, po ktorom nasledovala sv. omša. Kongres otvoril kardinál Macharski. Nasledovala svätá omša, ktorú spolu s krakovským arcibiskupom koncelebrovali apoštolský nuncius Luigi Dossena, veszprémsky arcibiskup Gyula Márfi, pomocný biskup Ostrihomsko-budapeštianskej arcidiecézy Miklós Beer, zástupca Českej biskupskej konferencie Milan Kouba, arcibiskup metro-

polita Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy Ján Sokol a všetci slovenskí biskupi. Homíliu na tému eucharistia ako obeta predniesol Mons. Ján Sokol. Po svätej omši nasledovali katechézy Mons. Františka Tondru a Mons. Alojza Tkáča na tému Eucharistie. Popoludní pokračoval program pre jednotlivé stavy. Na Kalvárii sa stretli rehoľníci, v UPC študenti, u františkánov maďarskí veriaci, v Blumentáli manželia a v saleziánskych strediskách na Miletičovej a Mamateyovej deti a mládež. V novom saleziánskom kostole na Miletičovej ulici sa program začal svätou omšou, na ktorej Jozef Luscoň SDB veľmi pútavým a názorným spôsobom vysvetľoval deťom tajomstvo Eucharistie. Nechýbali rôzne názorné rekvizity, ktoré kážeň oživovali. Po perfektne pripravenej omši nasledovala poklona Tomu, ktorý bol stredobodom týchto dní. Adorácia bola poklonou, v ktorej sme sa

Cirkev sa dočkala

"Cirkev vždy pripisovala školstvu veľký význam. Robila tak v duchu slov Ježiša Krista: "Chodte teda, učte všetky národy..." (Mt 28, 19). Svätý Otec Ján Pavol II. pri svojej druhej návšteve Slovenska v roku 1995 nám, biskupom v Šaštíne, veľmi kládol na srdce starosť o formáciu katolíckych laikov. Doslovne povedal: "Mojim slovám o formácii laikov by niečo chýbalo, keby som sa nezastavil a nepovedal, aká dôležitá je formácia vzdelaných kresťanských laikov. Posilňovaní hlbokou vierou majú si dôkladne osvojiť bohatstvo tradície, v ktorom je obsiahnutá akoby duša národa, aby boli schopní otvoriť sa súčasným požiadavkám a začleniť ich do nových syntéz univerzálnych hodnôt, ktoré sú základom autentického humanizmu."

Katolícka univerzita bola založená rozhodnutím Konferencie biskupov Slovenska z mája 1999 na báze Katecheticko-pedagogickej fakulty sv. Ondreja v Ružomberku. Dňa 10. mája 2000 prijala Národná rada SR zákon č. 167/2000 Zb. o zriadení Katolíckej univerzity v Ružomberku. Dňom zrodu tejto neštátnej cirkevnej inštitúcie mimoriadneho historického významu bol 1. júl 2000. Tým bolo završené úsilie slovenských katolíkov mať vysokoškolskú inštitúciu. Pred tým v r. 1995 bol vytvorený Pedagogický inštitút sv. Ondreja v rámci Trnavskej univerzity. Inštitút

bol transformovaný na Katecheticko-pedagogickú fakultu sv. Ondreja v r. 1996 a táto bola v r. 1997 začlenená do štátnej Žilinskej univerzity. Rozvoj fakulty bol možný iba vďaka finančnej pomoci katolíckych inštitúcií doma a v zahraničí. Slávnostná inaugurácia novej univerzity bola 20. septembra 2000. V ten deň bol Ružomberok plný nielen domácich, ale aj zahraničných cirkevných osobností. Všetci vzácni hostia slávnostného otvorenia školy sa zišli v športovej hale Považských kasární. Dekan liptovského dekanátu a ružomerský farár vdp. ThLic. Alojz Kostelanský na slávnostnom akte, ktorý bol spojený s viacerými liturgickými obradmi, privítal takmer dve desiatky slovenských biskupov, ktorých viedla jeho eminencia Ján Chryzostom kardinál Korec, zahraničných cirkevných hostí z Maďarska a Poľska, rektorov slovenských univerzít, ale aj podpredsedu Národnej rady SR Pavla Hrušovského, štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničných vecí a školstva, poslancov NR SR a ďalších pozvaných hostí. Predseda KBS František Tondra, sídelný spišský biskup povedal, že Katolícka univerzita v Ružomberku sa nerodila ľahko. Jej vznik sprevádzala dlhá a ťažká cesta, na ktorej sa cirkev stretávala aj s niektorými ťažkosťami. Vyslovil presvedčenie, že univerzita splní svoje poslanie. V snahe dosiahnuť čo najvyššiu úroveň najmladšej slovenskej univerzity bude táto vysokoškolská ustanovizeň otvorená aj pre zahraničných vysokoškolských pe-

Ježišovi poďakovali, poprosili sme o pomoc a tak tiež sme mu zaspievali na chválu. Vefa mladých ľudí nevie na adorácii obsedieť ale tentokrát zaujala aj odporcov tejto formy poklony. Po ukončení nasledoval program spevokolu Radosť zo Senca a rodinnú atmosféru umocňovali aj špekáčky, koláče a ovocie. Celý program u saleziánov na Miletičovej vyvrcholil krásnym ohňostrojom. Takmer podobný priebeh mal aj program v Univerzitnom pastoračnom centre. Svätú omšu celebraval páter Ján Halama SVD. Vo svojej kázni sa venoval eucharistii, ktorá vytvára spoločenstvo. Po svätej omši mali všetci prítomní možnosť tichej adorácie v kaplnke.

Vrcholom kongresu bola nedeľná omša so slávnostným sprievodom na námestí Slobody v Bratislave. Námestie sa zaplnilo do posledného

dagógov, ktorí prejavia záujem externe či interne v Ružomberku pôsobiť. Súčasťou slávnostného otvorenia prvého roka existencie Katolíckej univerzity bolo aj vysvätenie insígnií univerzity. Ich výtvarný návrh spracovali doc. akad. maliar Ján Kudlička a Pavol Rusko, ako aj Mgr. art. Rastislav Biarinec. Na slávnostnom zasadnutí akademickej rady bol za rektora novej univerzity schválený Prof. Dr. Pavol Kľuvánek. Menovať do funkcie ho však bude prezident SR Rudolf Schuster. Akademická obec si zvolila aj ďalších funkcionárov vysokej školy, ktorá bude popri výchovnej činnosti v najbližšej budúcnosti riešiť aj svoje priestorové problémy. KU v Ružomberku navštevuje v prvom roku jej existencie 640 poslucháčov. Má zatiaľ 2 fakulty - filozofickú a pedagogickú so zameraním na prípravu pedagógov pre základné a stredné školy v dvojodborovom štúdiu. V budúcnosti chce mať KU, ktorá vznikla transformáciou niekdajšej Katecheticko-pedagogickej fakulty sv. Ondreja Žilinskej univerzity /ŽU/ 4 až 5 fakúlt s približne 2 500 poslucháčmi. Okrem akreditácie v SR sa nová vysokoškolská ustanovizeň stane členom Únie katolíckych univerzít, čím nadobudne jej akreditácia aj medzinárodný charakter. Univerzita je neštátnou inštitúciou, ktorá bude dostávať zo štátneho rozpočtu finančný príspevok formou transferu, ale celkové finančné zabezpečenie vysokoškolského vzdelávania sa bude realizovať prostredníctvom zriaďovateľa, ktorým je Konferencia biskupov

Slovenska, len škoda že v zadných radoch kvôli zlému ozvučeniu už nebolo takmer nič počuť. Prítomný Kristus sa však prihovril aj zadným radom. Hlavným celebrantom bol kardinál Franciszek Macharski, ktorý sa veriacim prihovril lámanou slovenčinou s poľským prízvukom, ktorý veľmi pripomínal Svätého otca. Homíliu síce začal kardinál Macharski, ale hneď v úvode sa pútnikom z celého Slovenska ospravedlnil, že po slovensky poriadne nevie a prenechal slovo svojmu priateľovi Mons. Alojzovi Tkáčovi, košickému arcibiskupovi. Mons. Tkáč teda tlmočil slová poľského kardinála. V homílii bola vysvetlená príčina tohto kongresu. Poľský kardinál ústami Mons. Tkáča pripomenul veriacim udalosť v Emauz, kde apoštoli spoznali Ježiša pri lámaní chleba. "Eucharistia je dar. Ježiš je jediným Spasiteľom sveta, Ježiš Kristus je chlieb pre nový život," reprodukoval kazateľ v závere slová Jána Pavla II. Po svätej omši nasledovala veľkolepá procesia mestom do konkatedrály sv. Martina kde sa program ukončil.

..jožo&pp-

"Po skončení Eucharistického kongresu som pocho-pil, čo tento kongres znamenal. Bola to veľkolepá oslava Ježiša Krista, niečo ako brazílsky karneval - akurát s tým že predmetom oslavy bolo niečo úplne iné. Zdá sa že nášmu národu ešte slovo eucharistia stále niečo hovorí."

Slovenska, sponzorskými príspevkami a taktiež platením školského študentmi, pretože podľa zákona sa na neštátnych univerzitách za štúdium platí. V súčasnosti sa ružomerská univerzita ešte personálne dobudováva, pričom skvalitňovanie pedagogických pracovníkov bude mať trvalý charakter. Úvodom slávnostného otvorenia bolo slávenie Eucharistie. Hlavným celebrantom bol Mons. Ján Chryzostom Korec. Homíliu predniesol veľký kancelár KU, banskobystrický pomocný biskup Mons. doc. ThDr. Tomáš Galis, PhD. Otec biskup sa vo svojej homílii zamýšľal nad neustálou novosťou a životodarnou silou Kristovho učenia. Po svätej omši nasledovalo slávnostné zasadanie akademickej obce KU, ktoré otvoril ThDr. Lubomír Pekarčík, poverený prorektor KU. S príhovormi v tejto časti programu vystúpili poverení rektor KU prof. Kľuvánek, Mons. Prof. ThDr. František Tondra a sekretár nunciatúry Mons. Janusz Urbanczyk, ktorý odovzdal prítomným pozdrav z Ríma. Mons. Urbanczyk zároveň prečítal pozdravný list arcibiskupa Zenona Grocholewského, prefekta Kongregácie pre katolícku výchovu. V ďalšom priebehu vystúpili rektor budapeštianskej Katolíckej univerzity Mons. Peter Erdő, podpredseda Národnej rady SR Pavol Hrušovský a mnohí ďalší. Všetky príhovory a posolstvá sa niesli v znamení želaní, aby nová univerzita žila, rástla a prekvitala.

Podľa Ružomerského hlasu pp

správy

Narodeniny: 18. októbra 1973

Rodisko: Jacovce

Štúdium: Filozofická fakulta, žurnalistika, UK Bratislava; polročný študijný pobyt v USA; Inštitút Medzinárodných vzťahov

Práca: Od roku 1994 pracuje v zahraničnej redakcii STV

Záujmy: Literatúra, aerobik, Filipíny

Špeciálny znak: Úsmev

Martina Jančková Manželstvo mi p

Má dvadsaťšesť rokov, vo vrecku dva vysokoškolské diplomy, doma jedného manžela a v Jacovciach stovky fanúšikov. Miluje novínárčinu, a túži sa stať matkou. Cvičí aerobik a každý moment života je podľa nej modlitbou. Martina Jančková.

V spravodajstve STV si sa prvýkrát objavila v roku 1997, ako redaktorka a moderátorka večerných správ. Pociťala si vtedy ako novinárka politický tlak pri ich príprave?

Tlak sa prejavil tak, že sa nám šéfovia snažili trochu vymedziť mantinely pri výbere zahraničnopolitických udalostí. Hlavne v období, keď sme sa snažili dostať do Európskej únie, keď na Slovensko prichádzali demarše. Všetky tieto záležitosti však boli na zodpovednosti zmenára hlavného spravodajstva. To, či sme my zaradili do správ zemetrasenie v Japonsku alebo na Taiwane už nikomu nevadilo, a v tomto zmysle sme pôsobili ako relatívne samostatná jednotka.

Ako si teda nasledovne po voľbách vnímala obdobie zmeny vedenia, nielen v štáte ale aj v STV?

Keďže celé obdobie pred voľbami bolo dosť ťažké, či už na psychiku, ale aj na svedomie každého človeka, keď sa musel sám pre seba rozhodovať, čo áno a čo nie, bezprostredne po voľbách sme si všetci predovšetkým vydýchli, napätie sa uvoľnilo. Či už boli niektorí kolegovia prerazení do inej redakcie, alebo nech sa udialo čokoľvek, každý to akosi ľahšie prijímal, keď vedel, že teraz to už naozaj smeruje k tomu, aby si človeka všimli ako profesionála a hodnotili jeho prácu, a nie nejaké iné zámery.

Od začiatku tvojho pôsobenia v televízii sa venuješ zahraničným udalostiam. Ktorá téma alebo oblasť ti je najbližšia?

Teraz by som asi mala povedať OSN, lebo z toho mám záverečnú prácu na Inštitúte zahraničných vzťahov. Ale okrem OSN je to celkovo medzinárodná politika v svetových organizáciách. Čoraz častejšie sa totiž ukazuje, že čím väčšie fórum, tým menej sa tam vyrieši. Okrem toho je pre mňa stále pútavá oblasť ako Filipíny či Indonézia - mala som totiž možnosť ich navštíviť, mala som a mám tam priateľov, zaujímam sa o ich kultúru a históriu.

o mi pri novinárčine pomáha

na špiči

Pred časom si sa zúčastnila na Miléniovom summite OSN v New Yorku. Stretla si sa tam s niektorými osobnosťami celosvetovej politiky?

Problémom tohto summitu bolo, že my novinári, a musím povedať, že sme proti tomu patrične reptali, sme vôbec nemali možnosť k nikomu zo svetových politikov sa ani priblížiť. Bolo to veľmi prísne vymedzené, takže sa každý dostal iba k politikom zo svojej krajiny.

Predsa si sa už stretla s mnohými zahraničnými politikmi. Ktorá osobnosť na teba najviac zapôsobil?

Uu, tak tých bolo veľmi veľa... musím však priznať, že keď som minulý rok bola v Madride, zapôsobil na mňa premiér Aznar. Predtým som ho vnímala ako atraktívneho muža - Španiel, tmavé oči, pomerne mladý premiér v porovnaní s ostatnými; ale neskôr som pochopila, že je aj veľmi silnou osobnosťou, je pevný, keď musí rozhodovať o závažných veciach, akou je napríklad ETA. Upútal ma aj Tony Blair, hoci som sa s ním osobne nestretla - myslím si, že na to, že je taký mladý, musel mať v sebe veľa sily a talentu, aby prerazil cez takú silnú konzervatívnu líniu. No a naopak, čo sa týka vizáže, trochu ma sklamal Bill Clinton. Na obrazovke predsa vyzerá vždy tak perfektne, ale na živo to nie je ono...

Do zahraničia si chodila pred i po voľbách v roku 1998. Máš pocit, že sa atmosféra, v akej prijímajú slovenských politikov v zahraničí, naozaj zmenila?

Určite - zmenu cítiť hádam na každej zahraničnej návšteve. Už spôsob, ako vítajú našich najvyšších štátnych predstaviteľov hovorí za všetko. Prijímajú ich so všetkými poctami, snažia sa,

aby rokovania zachádzali do konkrétností, aby to neboli len povrchné reči. Naposledy sa nám stala taká pikoška - keď sme leteli do Atén, tak nás už vo vzduchu, vítala špeciálna letka gréckeho prezidenta, bolo to veľmi milé. Neskôr nás zase prekvapila výzdoba mesta, ešte v živote som nevidela toľko slovenských zástav ako v Grécku. Sú to síce maličkosti, možno len formality, ale naozaj z toho cítiť, že nás berú inak.

Kvôli práci veľa cestuješ. Ako sa tvoj život novinárky zmenil po uzavretí manželstva?

Ja neviem... pred svadbou som väčšinou počula také názory, že načo sa vydávaš, manželstvo je obmedzujúce, to už sa nebudeš môcť ničomu venovať do takej miery, ako keď si slobodná. A ja som sa zatiaľ za tie dva roky, čo sme spolu, presvedčila o pravom opaku. Manželstvo mi úžasne pomáha, vždy sa teším domov, že ma tam niekto čaká, že sa postará o domácnosť, kým ja nie som doma a urobí maličkosti, ktoré ma potešia... že mi prinesie kávu, keď som unavená, a podobne...

Čo robí tvoj manžel?

Manžel je finančník.

Čiže tiež jedno také "ubehané" zamestnanie...

To áno, ale on má tú výhodu, že má fixnú pracovnú dobu, pretože je naviazaný na rokovania s klientmi a väčšinou rokuje s podnikmi, ktorých zamestnanci pracujú tak do piatej - šiestej. Takže, kým on môže takmer s určitosťou povedať, že okolo šiestej bude voľný, ja končím až okolo ôsmej...

A čo deti? Neláka ťa stať sa matkou?

Tak to je ťažká otázka... láka, samozrejme láka. Napokon, materstvo do určitej miery asi oslovuje každú ženu, hlavne keď už začnú tikať biologické hodiny, a tak ďalej (moderný výraz)... Určite o tom uvažujeme, chceme deti a nie len jedno, aspoň tri... ale, zatiaľ už možno ani nie kariéra, skôr zdravotné dôvody sú obmedzujúce, takže sa zatiaľ musíme riadiť radami lekárov.

Teda, čo sa týka detí, ste si ako "moderný pár" hneď pri svadbe neurčili, kedy áno a kedy ešte nie?

Nie, nie, pravdupovediac, možno som kedysi, keď som povedzme končila školu, mala také predstavy - najskôr kariéra, potom rodina, až neskôr deti, lebo potom sa už nebudem môcť nič-

mu venovať. Ale po zdravotných problémoch, ktoré som mala, by som povedala, že sa to neoplatí riskovať. Človek totiž môže mať tridsať a môže už veľmi chcieť a snažiť sa, a práve vtedy už nič nie je tak, ako by chcel. A naopak, môže mať dvadsaťpäť, keď to príde a zrazu zistí, že to naozaj bolo aj na niečo dobré, že to prišlo vtedy. Všetko má v živote svoj čas.

Chceš pokračovať v tejto práci, aj keď sa staneš mamičkou?

Určite, necítim sa až natoľko stará, že by som nevládala behať za kameramanmi... Ale zase, na druhej strane, s deťmi by som chcela zostať aspoň prvé dva roky, keď dieťa matku potrebuje najviac. Je síce pravda, že deti potrebujú svojich rodičov aj keď sú staršie, ale to sa už bude dať nejak vyriešiť; máme predsa staré mamy...

A ty, mala si pekné detstvo?

Úplne fantastické, také by som dopriala aj mojim deťom. Práve preto hovorím, že budem vy-

užívať aj mojich rodičov a starých rodičov, aby kúsok z toho, čoho sa mne dostalo, mali aj moje deti. Aby mohli žiť na dedine a hrať sa so psíkom, aby vedeli, čo sú to sliepky, ako vyzerajú.

Ako tvoji rodičia vnímajú tvoju prácu?

Naši vždy chceli mať zo mňa doktorku - po tom, ako som si urobila na Inštitúte zahraničných vzťahov doktorát sa dá povedať, že sa im to splnilo. Sú to moji najoddanejší fanúšikovia, a zároveň kritici. Všetko pozorne sledujú, ešte aj nočné správy, a potom mi mama volá a hovorí: "Sako bolo dobré, účes nie veľmi..."

Cítiš niekedy, že si ako žena v novinárskom prostredí v nevýhode? Sú ženy v tejto oblasti obmedzované?

Nie - viem síce, že dodnes v niektorých povolaniach sú ženy odsúvané na vedľajšiu koľaj, ale ja mám zatiaľ presne opačnú skúsenosť: byť ženou je v novinárstve výhodou. Žena, ak je dostatočne vzdelaná a inteligentná a vie to správne

použiť, sa často dostane aj tam, kde by už muž neprenikol - napríklad za ochranku, na nejaké rokovania. Okrem toho si ochranka nikdy nedovolí správať sa hrubšie k žene, skôr k nejakému fotografovi.

Využila si už sama nejaké ženské "finty" na to, aby si sa niekam dostala?

Priznám sa, že keď som sa chcela teraz naposledy v New Yorku dostať ku Kofimu Annanovi, takmer som sa rozplakala pred ochrankou, aby ma tam pustili. Nanešťastie boli neoblomní, takže mi to nepomohlo... ináč sa však k takýmto metódam veľmi neuteikam.

Ako vnímaš vlastnú publicitu? Nebol to pre teba šok, stať sa zrazu na verejnosti všeobecne známou?

To obdobie už mám za sebou. Vďaka televíznej obrazovke som sa na začiatku stala jednou z tých, o ktorých populárnosti hlasovali diváci v časopisoch, ktorí poskytujú rozhovory a autogramy. Na jednej strane to teda bolo milé. Ale, človek, nech by sa akokoľvek snažil, nie každému bude sympatický. A okrem toho, nie je to bohviečo, keď idete napríklad s manželom po meste a niekto za vami pokrikuje, pričom jemu to vadí (našťastie, už si na to zvykol, ale spočiatku to nebolo veľmi príjemné). Teraz to všetko vnímam ináč - mám rada ľudí, preto aj robím práve túto prácu - preto sa ani nezatváram hrozivo, keď ma niekto neznámy osloví na ulici. Každý, kto vystúpi na televíznej obrazovke si musí byť vedomý toho, že ho budú ľudia poznať aj bez toho, aby on poznal ich.

Nevyvoláva v tebe publicita pýchu či zahľadenie do seba?

Vždy, keď som smerovala k tomu, že som si v duchu o sebe myslela, že som naj a najsúper, dostala som nejaké zaucho od života. Povedzme, že ma stiahli z moderovania, alebo mi niekto povedal, že nie som až taká dobrá... A to je na živote úžasné, to vám pomáha rásť. Drobné napomenutia, po ktorých najprv frľete, nechápate, prečo postretli práve vás, ale v konečnom dôsledku si uvedomíte, ako veľmi vám pomohli.

Aké miesto má v tvojom živote viera?

Vďaka študijnému pobytu v Amerike som pochopila, že duchovný život neznamená uzavrieť sa pred svetom. Veriace ženy nemusia byť zahľadené v dlhých šatách a absolútne odmietajú módu či make-up, ako niečo svetské. S vierou sa dá úplne normálne existovať aj v dnešnom svete. Ide o to, ako sa naň pozeráte svojím vnútorným zrakom - idete po ulici, všimáte si iných, ich potreby a všetko to nejako pretavujete vo svojom vnútri. A vašou modlitbou sa tak stáva každý okamih, nie len čas, ktorý prísne vymedzíte a oddelíte od ča-

su každodenných povinností či voľna. Viera je teda pre mňa hodnota nerozlučne spojená so všetkým, čím som a čo robím. Ináč, v duchovnom živote mi veľmi pomáhajú rozhovory s mojimi priateľmi, zvlášť s kňazom od nás, z Jacoviec, ktorý má veľkú zásluhu na tom, že sa bližšie k viere dostal aj môj manžel.

Pomáha vám viera pri budovaní partnerského vzťahu?

Určite. Viem si síce predstaviť aj vzťah, v ktorom je jeden partner duchovne nasmerovaný inak ako ten druhý, ale potom musia mať spoločné aspoň nejaké morálne hodnoty a zásady, lebo bez toho by to nešlo. No a kto takéto hodnoty a zásady má a dodržiava ich, ten už má veľmi blízko k viere - možno ho len niečo v detstve či v mladosti odradilo, v jeho vnútri vznikla nejaká blokáda, cez ktorú sa nemôže dostať.

Sú medzi súčasnými slovenskými novinármi veriaci, prípadne ľudia s vysokým morálnym hodnotami?

Áno, mám dokonca osobnú skúsenosť, že som jedného kolegu z konkurenčnej televízie dlhšie poznala, pričom som si myslela, že je to z pracovnej oblasti. A asi až po roku som si uvedomila, že ho vlastne poznám v prvom rade z nedeľných omší v Kovke. Všeobecne si však nemyslím, že je pravdivý obraz, ktorý majú ľudia o novinároch - bohémsky život, neviazané vzťahy, rozpadnuté manželstvá. Verím tomu, že, naopak, mnohí z nich sú veriaci (aj keď o tom na verejnosti nehovoria) alebo prinajmenšom ľudia s pevnými morálnymi a etickými zásadami.

Lucia Kubošová

na špiči

štvrtok 10. - nedeľa 13. augusta

- pobyt v talianskych diecézach

pondelok 14. augusta

- príchod 3000 mladých zo Slovenska do okolia Ríma

utorok 15. augusta

- spoločná svätá omša pre slovenských pútnikov v Tarquínii
- privítanie slovenských pútnikov na území rímskej diecézy
- popoludňajšie privítanie pútnikov z celého sveta na Námestí sv. Petra, stretnutie so Svätým otcom, ktorý pred mladými vyznal svoju vieru

streda 16. augusta

- púť do Baziliky sv. Petra, prechod Svätou bránou
- popoludňajšie medzinárodná svätá omša na Circo Massimo, mieste umučenia mnohých prvých kresťanov

štvrtok 17. augusta

- katechézy pre slovenských pútnikov, ktoré v Ríme viedol Ján kardinál Tomko a v Tarquínii Mons. Milan Chatur

piatok 18. augusta

- katechéza kardinála Jána Tomka a slávnostná svätá omša pre slovenských pútnikov v Bazilike sv. Pavla za hradbami
- večerná Krížová cesta s pozostatkami sv. Kríža

sobota 19. augusta

- presun do areálu Univerzity Tor Vergata
- takmer tri milióny mladých na ploche s rozlohou 350 hektárov víta Svätého otca
- večerná vigília s Jánom Pavlom II. s modlitbami a svedectvami štyroch mladých ľudí
- záverečný ohňostroj a poďakovanie Svätého otca mládeži

nedeľa 20. augusta

- slávnostná svätá omša so Svätým otcom
- modlitba Anjel Pána a vyhlásenie Toronta za miesto Svetového dňa mládeže v roku 2002

-pp-

Veni, vidi, vici...

Všetky cesty vedú

Po pätnástich rokoch sa kríž, ktorý sprevádzal Svetové dni mládeže, vrátil opäť do Ríma. Počas horúcich augustových dní roku 2000 sa 2,5 milióna mladých ľudí (podľa niektorých odhadov aj cez 3 milióny) stretlo na jubilejnom XV. Svetovom dni mládeže. Heslo tohtoročného stretnutia bolo "A slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami" (Jn 1, 14). Po pobyte v talianskych diecézach sa účastníci z celého sveta zišli v antickom Ríme. Ešte v nedeľu 13. augusta bol Rím takmer prázdny. Rimania ako každoročne vyprázdňili mesto, pretože horúce leto radšej trávia niekde na vidieku alebo ešte bližšie pri mori. O deň neskôr to však už neplatilo. Do talianskej metropoly a jej okolia začala prichádzať kopa mladých ľudí, ktorí sa chceli stretnúť so Svätým otcom Jánom Pavlom II. Rím sa začal triasť pod nájazdom mladých. Prichádzali autobusmi, vlakmi či lietadlami. Podľa jedného z talianskych novinárov, s ktorým sme sa mali možnosť stretnúť v tlačovom stredisku, rímske letisko Fiumicino takýto nápor zažilo naposledy v roku 1990, keď sa na Olympijskom štadióne (na ktorý sa dá dostať po vyslovení slovička Pavel Nedvěd a darovaní troch pravých bonparov) hralo finále majstrovstiev sveta medzi Nemeckom a Argentínou. Vtedy sa z titulu svetových šampiónov radovali Nemci, no teraz sa vraj radoval celý svet. Po príchode na územie rímskej diecézy sa začal veľký chaos.

Samozrejme, medzi účastníkmi nechýbala ani redakcia Nových dimenzií, pre ktorú sa Svetový deň mládeže začal už v júni. Možno nám neuveríte, ale my sme sa na cestu do Talianska svedomito pripravovali. A občas sme pritom takmer prišli o zdravie. Výsledkom našej prípravy bol informačný bulletin, ktorý dostal každý Slovák momentálne nachádzajúci sa v Ríme. Pri tvorbe bulletinu sme sa rozšírili aspoň na niekoľko dní o ďalšieho redaktora. Veľké kvantum práce totiž odviezol náš priateľ z televíznej relácie ŠUM a exkoordinátor bratislavského UPC Maro. Tento človek má na svedomí aj ďalšie veci, ktoré slúžili Slovákom. Maro bol totiž autorom stránky www.rim2000.sk, ktorá bola jednou z najlepších medzi tými, ktoré sa venovali SDM. Okrem toho má Maro na svedomí aj návrh tričiek, podľa ktorých sa mohli Slováci spoznávať. O tieto trička bol veľký záujem a momentálne sú rozšírené po celom svete. No ale späť k samotnému stretnutiu.

Ako Slováci nahradili Nemcov

Po príchode do Ríma a jeho blízkeho okolia sa museli všetci niekde ubytovať. Aj keď väčšina čakala, že bude bývať priamo v Ríme, opak bol pravdou. Do Ríma sa dostala iba približne tretina Slovákov. Ostatní bývali v mestečku Tarquinia, ktoré bolo od Ríma vzdialené cestnou dopravou presne 92 km. A tak na cesty do talianskej metropoly využívali Slováci najmä miestne vlaky. To bol azda najväčší

y vedú do Ríma

problém, pretože v Tarquinii bývalo približne 2000 Slovákov a vlaky mali kapacitu iba 700 miest. Taliani sa v tomto smere nevyznamovali a zabudli posilniť spojenia do Ríma.

Pre slovenských organizátorov bolo ubytovanie azda aj nočnou morou. Kapacity akosi nestačili a bolo treba čosi robiť. A tak sme sa potlačili. A takýmto spôsobom vzniklo azda v tú chvíľu najväčšie slovenské mládežnícke mesto mimo územia Slovenska. Mohli sa tu stretávať ľudia, ktorí sa už dávno nevideli.

V utorok ráno 15. augusta sa všetci Slováci zúčastnili na svätej omši v Tarquinii. Mnohých z nás pod horúcim ostrým slnkom pobavil jeden oznam: "Prosím návštevníkov zo Slovenska, aby sa nekúpali v miestnych fontánach, pretože sú to historické pamiatky. Mali sme kvôli tomu už aj problémy s miestnymi carabinieri." Aj takto dávali teda Slováci o tom, že existujú, vedieť.

Po príchode do mesta pri Ríme začal každý zbierať nejaké informácie o programe, ako aj o samotnej Tarquinii. Azda najdôležitejšou informáciou, ktorá k nám doletela, bolo, že pôvodne v Tarquinii mali bývať Nemci a Slováci mali byť niekde úplne inde. Podľa miestnych zdrojov dobrovoľníci ešte tri dni pred naším príchodom vedeli, že sa budú starať o mladých z Nemecka. Napokon, ako to v Taliansku je zvykom, zavládol

chaos a domáci sa museli uspokojiť so Slovákmi. Aj tak si myslíme, že neľutovali. Miestni sa aj na príchod nemeckej výpravy pripravili. Viaceré príručky o tomto meste, ako aj miestnom programe počas stretnutia boli totiž v nemčine. Nemcom sa zrejme nepáčil miestny komfort a tak uprednostnili iné miesto. Napokon dopadli ešte horšie. Ako sa podarilo zistiť nášmu redakčnému kolegovi Jožovi, naši priatelia z Nemecka tiež nebývali v Ríme, ale v mestečku vzdialenom približne 60 km od centra diania. To by bolo v pohode, ale do Ríma cestovali denne až 2 hodiny, kým Slováci o polovicu menej.

A tak sa to začalo

V utorok popoludní sa všetci ponáhľali na slávnostne otvorenie XV. Svetového dňa mládeže, ktoré sa uskutočnilo na Námestí sv. Petra a na priestranstve pred Lateránskou bazilikou. Našu redakciu ešte pred otvorením čakala jedna povinnosť - museli sme si vyzdvihnúť novinárske akreditácie. Keď sme po rýchlom prebehu cez centrum Ríma, v ktorom sme sa poriadne nevedeli orientovať, dostali konečne do budovy Press centra, zistili sme, že sme bežali zbytočne. Vo Vatikáne je vo sviatok všetko zatvorené. A tak nám neostávalo nič iné, len ísť vyhľadať našu výpravu. No keďže na Námestí sv. Petra bolo vyše milióna ľudí, hľadali sme ihlu v kope sena. Stretli sme síce mnohých Slovákov, ale tých "našich" nie. A tak sme sa rozhodli, že sa skúsime dostať čo najbližšie k pápežskému pódiu. Bez akéhokoľvek povolenia sme sa dostali až do prvého sektora. Tam sme si museli dávať pozor najmä na nájazdy mladých Francúzok, ktoré ovládol doslova ošiaľ z toho, že videli Svätého otca, ktorý na papamobile prechádzal približne tri metre od

Rím 2000

ZAÚJÍMAVOSTI**Svetový deň mládeže prekonával rekordy**

Pri tohtoročnom XV. svetovom dni mládeže, ktorý sa uskutočnil 15. - 20. augusta v Ríme bolo prekonaných viacero rekordov. Záverečná svätá omša, ktorej v nedeľu 20. augusta predsedal pápež Ján Pavol II., bola najväčšou bohoslužbou v dejinách Večného mesta. Zúčastnilo sa jej viac ako dva a pol milióna ľudí zo 158 krajín. Mladí ľudia z celého sveta prevzali od pápeža posolstvo nádeje, ktoré poniesú do svojich domov a cez prah tretieho tisícročia. I ďalšie číselné údaje sú zaujímavé. Ak počítame, že na celom svete je cca. 200 tisíc farností, potom na stretnutí bolo v priemere okolo 12 ľudí z každej farnosti. Do programu bolo zaradených 280 náboženských a kultúrnych stretnutí a 160 prednášok biskupov a kardinálov. 323 biskupov a kardinálov, ktorí sa na programe podieľali, hovorilo celkovo 32 jazykmi. V rámci sviatku zmierenia (piatok 18. augusta) bolo k dispozícii 2000 spovedníkov. Organizačnú službu zaistovalo 25 000 dobrovoľníkov, 2 200 skautov a 10 000 policajtov. Na lekársku starostlivosť na Tor Vergate bolo k dispozícii 197 lekárov, 303 zdravotníkov a jednotka Maltézskeho sanitára, 30 sanitiek, 9 vrtuľníkov a 2 mobilné oživovacie centrá. Najväčšiu národnostnú skupinu tvorili Francúzi (60 000), nasledovali Poliaci (40 000), Španieli (30 000), Američania (20 000), Nemci (10 000). Naopak, najmenej účastníkov prišlo z Mongolska (štyria). Senzáciou sa stali dve malé skupinky z Ázie - z Laosu a Vietnamu, ktorým komunistický režim prvýkrát oficiálne povolil účasť na zahraničnej cirkevnej akcii. Z Hongkongu prišlo 420 mladých katolíkov, z Tchaj-wanu 400 a z Macaa 45, ale z komunistickej Číny ani jeden. Počas SDM bolo vydaných 6 miliónov teplých jedál a tri milióny raňajok, čo bola jedna z najväčších hromadných stravovacích akcií v dejinách ľudstva. Stravovanie zabezpečovala francúzska spoločnosť Sodexho, ktorá má v tejto oblasti bohaté skúsenosti, napr. z celosvetových púť moslimov do Mekky. Na uhasenie smádu počas dvoch záverečných dní bolo pripravených 5 miliónov litrov minerálnej vody, 50 000 litrov ovocných džúsov a 150 ton zmrzliny. Výdaj jedál zabezpečovalo 1 600 stálych zamestnancov a 5 000 dobrovoľníkov.

nás. Námestím sa ozývali celé popoludnie najmä dve piesne: Abba Otče a Emmanuel. Tesne pred 18.00 h sme si nasadili slúchadlá a na slovenskej frekvencii sme počúvali, čo sa deje okolo aj so slovenským komentárom. Úvod otvorenia vyplnilo stretnutie pápeža Jána Pavla II. s mladými z celého Talianska pred bazilikou v Lateráne. Po príhovore zástupcov mladých, kardinála Camilla Ruiniho sa zhromaždeným pred patriarchálnou bazilikou prihovoriť samotný Svätý otec. "O felix Roma, o felix Roma - ó šťastný Rím, o šťastný Rím," bola úvodná veta príhovoru Jána Pavla II. Každá jeho veta vyvolávala veľký ošiaľ. Mladí vyvolávali jeho meno, volali mu na slávu. Pápež na tieto volania humorne odpovedal a opäť potvrdil, že mladí sú jeho srdcovou záležitosťou. Už takmer tradičnou súčasťou stretnutí s Jánom Pavlom II. sa stáva veta: "Nech žije Svätý otec," na čo Ján Pavol II. reaguje slovami: "Ešte žije." Atmosféra z Lateránu sa prostredníctvom veľkoplošných obrazoviek preniesla aj Námestie sv. Petra. Kvôli nadšeniu mladých a časovému sklzu sa Svätému otcovi nepodarilo dokončiť ani plánovaný príhovor. Následne sa atmosféra ešte viac vybičovala. O niekoľko minút sa cez centrum Ríma dostal papamobilom do Vatikánu a pomedzi davy ľudí sa dostával k hlavnému pódium. Po pozdravení zúčastnených sa začala ďalšia časť otvorenia. Celý program moderovali mladí ľudia z rôznych častí sveta. Počas programu pozdravil Ján Pavol II. aj prítomných Slovákov. V dobrej nálade sme sa potom všetci "slovenským" vlakom presunuli do Tarquinie, kde domáci pripravili chvály. Mnohí však využili aj pohostinstvo miestnych reštauračných zariadení.

Púť do Baziliky sv. Petra

V stredu 16. augusta prekvapil viacerých slovenských pútníkov ubytovaných v Tarquinii skorý budíček. Prví museli vstávať už okolo 5.30 h, aby sa prvým vlakom dostali do Ríma. Postupne sa presúvali na rímsku stanicu San

Pietro ďalší a ďalší Slováci, ktorí na námestí za Anjelským hradom vytvárali veľké skupiny. Tie sa potom postupne formou viacerých zastavení na zamyslenie vydali na jubilejnú púť do Baziliky sv. Petra. Na námestí pred bazilikou sa zjednotili viaceré skupiny. A tak v priebehu jednej hodiny prešlo cez Svätú bránu Baziliky sv. Petra vyše desaťtisíc pútnikov. Ešte šťastie, že Taliani mali všetko zorganizované štýlom, že do baziliky mohli ísť len tí, ktorí na svojom "passe" (identifikačnej karte účastníka) mali napísaný správny dátum. Keby sa totiž všetci účastníci SDM vybrali v jeden deň na jubilejnú púť, bazilika by aj napriek mohutným základom určite padla. Celá jubilejná púť trvala pre väčšinu približne 1,5 hodiny. Nám sa ju podarilo zvládnuť za necelých desať minút. Priznávam však, že sme nešli príliš do duchovnej hĺbky. Duchovný rozmer púte sme si asi vytrpeli pri našej akreditácii. V hlavnom press office pri Anjelskom hrade mali po dni voľna opäť otvorené. A tak sa tam nahrnulo strašne veľa novinárov z celého sveta, ktorí chceli mať tú „čarovnú kartičku“. Samozrejme, Slovák sa nezaprie a bez problémov sa "vterkne" do dverí. Spolu s kolegami zo ŠUM-u sme sa dostali k akreditačnému stolíku veľmi rýchlo. No tam nás čakalo veľké prekvapenie. Kým zástupcovia ND dostali akreditáciu bez problémov, pre štáb ŠUM-u akosi kartička "Stampa" chýbala. Hneď sa začalo vyšetrovanie, kde sa stala chyba. Hoci sú Taliani veľmi ochotní, samotná práca im trvá veľmi dlho. A tak sme aj my museli dlho čakať, aby sa konečne zistilo, že v žiadosti pre ŠUM chýba odporúčací list. Po sérii dlhých rokovaní, v ktorých sa svojimi jazykovými znalosťami blýsla naša jazyková redak-

torka Zdenka, sme sa dohodli, že celú záležitosť vybavíme o dva dni neskôr. Vtedy vraj majú byť aj pre ŠUM vystavené nové akreditácie. A tak, hoci sme boli v kancelárii medzi prvými, odchádzali sme niekde medzi poslednými. Aspoň sa opäť potvrdilo, že poslední budú prvými a prví poslednými. Aspoň sme mali aj my duchovný zážitok, po ktorom sme sa ocitli už v samotnej bazilike. V nej sa už tiesnili tisíce ľudí a ďalší sa ešte nedostali dnu. Organizátori sa preto snažili urýchliť celú prehliadku, aby vyhovelí všetkým. Kvôli SDM sa dokonca upravili inak presne stanovené otváracie hodiny. Počas týchto dní bola Bazilika sv. Petra otvorená od 6.30 h do 23.00 h. Ani to nestačilo. Po prehliadke a krátkej adorácii v nej ju museli pútnici opustiť. Niektorým celá trasa pripomínala druh šprintu. Po púti sa dalo druhým vchodom vrátiť do baziliky a prezrieť si hrobky či kupoly.

Popoludní sa začal program Incontragiovanni. Do tohto programu zaradili organizátori takmer 280 vystúpení divadelných skupín, koncertov, výstav, diskusií, spoločných modlitieb či meditácií alebo posedení v internetových kaviarňach. Tento program bol síce spropagovaný aj v slovenskom Inforímniku či brožúrke, ktorú dostal každý účastník SDM, ale Slováci sa na týchto akciách príliš nezúčastňovali. Nebolo to spôsobené nezáujmom, ale tým, že bývali v Tarquinii a posledný vlak chodil okolo 21.30 h. Väčšina programov Incontragiovanni však vrcholila o 22.00 h a tak v čase voľna dali slovenskí mladí prednosť spoznávaníu Ríma. Ku cti organizátorov neslúži ani fakt, že aj keď programy mali stano-

ZAÚJÍMAVOSTI**6 miliárd slovenských korún**

Na prípravu celého XV. SDM museli organizátori vynaložiť veľké finančné prostriedky. Koľko stálo samotné stretnutie sa nám nepodarilo zistiť. Dva dni na Tor Vergate však vyšli organizátorov dosť drahó. Celkové náklady na sobotu a nedeľu 19. a 20. augusta boli 252,4 miliardy lír, čo je pri súčasnom kurze talianskej meny takmer 6 miliárd slovenských korún. Na túto sumu sa poskladali tri inštitúcie. Mesto Rím venovalo 91,5 miliardy lír. Keďže sa stretnutie konalo na pôde univerzity, ktorá dovtedy nemala veľmi vybudovanú infraštruktúru, tá na jej vybudovanie venovala 84,7 miliardy. Z Vatikánu a od sponzorov dostali organizátori najprv 25 miliárd a potom aj 51,124 miliardy lír.

Tiesnili sa najmä vpredu

Na samotnej Tor Vergate vytvorili organizátori na 330 ha šesť sektorov (bieľy, zelený, červený, žltý, sivý, hnedý). Každá skupina mala ísť do svojho sektora, ale ako sme zistili, nedodržovalo sa to. Najvyťaženejší bol azda zelený sektor, do ktorého chcel ísť takmer každý. Zabrať dostal aj sektor pre pozvaných hostí. Keďže organizátori nezvládli bezpečnostné opatrenia, dostali sa tam aj nepovolani. V sektore potom bolo 2-krát viac ľudí, ako sa počítalo.

Predchádzame zdravotným problémom

Aby sa predišlo prípadným žalúdočným alebo črevným problémom, organizátori pripravili dokopy 12 tisíc chemických WC a ďalších 100 WC pre telesne postihnutých. Počas dvoch dní účastníci vypili 3,6 milióna litrov vody. Ďalších 1,8 milióna litrov sa vypilo počas púte na Tor Vergatu. Účastníci mali k dipozícii aj 15 telefónnych aparátov.

Aby všetci videli

Keďže celé stretnutie prebiehalo na veľkom priestranstve, aby každý mohol vidieť, čo sa deje na pódiu, zabezpečili organizátori 14 veľkoložných obrazoviek. Dve boli mamutie - mali obsah 62 m² a ďalších dvanásť bolo menších. Aby v noci bolo vidieť, svietili svetlá z 51 svetelných veží.

vené pevné začiatky, niekedy sa začínali s dvojhodinovým meškaním alebo boli bez udania dôvodu presunuté o deň neskôr. V Incontragiovanni sa tiež predstavil jeden zástupca Slovenska. Aj keď sa samostatný slovenský blok v rámci tohto sviatku mladých neuskutočnil, v českom vystúpil jeden Slovák - Pavol Danko z Dunajskej Lužnej, ktorého poznáte z predchádzajúceho čísla ND. (Len tak medzi nami: Paľo sa spolu s divadlom Atak stal v lete víťazom Gorazdovho Močenka a po titulnej strane v Nových dimenziách sa mu rovnaká pocta spolu s niekoľkými článkami ušla aj v špecializovanom divadelnom časopise Javisko.) Podobne ako ďalší Slováci sme sa vybrali spoznávať krásy Rima.

Pri potulkách Večným mestom sme využívali mestskú hromadnú dopravu, ktorá bola zdarma. V tých dňoch dostalo riadne zabrať najmä rímske metro, ale aj autobusy či električky. Doprava však bola veľkým problémom. Síce sa zdalo, že spoje boli posilnené, ale nestačilo to. Metro a najmä autobusy boli preplnené. Ani legendárna bratislavská "39" sa vo viacerých prípadoch nechytala. Keď sa do "39" zmestí n+1 ľudí, tak do rímskych autobusov to muselo byť n+100. Za všetko svedčia dva príklady. Raz, keď sme cestovali linkou J3 do katakomb na ulici Via Appia Antica, bol na železničnej stanici Termini, kde sa trasa začínala, autobus plný. A ľudia sa stále tlačili dnu. Napokon sa pomaly už nedalo ani dýchať. Našťastie fungovala klimatizácia, lebo inak... No a keď sa už zdalo, že dnu sa už nikto nevojde, vytiahol kvôli krajanovi jeden ázijský mladík svoj tromf: vytiahol sa na tyč, o ktorú sa zvyčajne držíme (alebo na nej visia chýrni "netopieri"), a uvoľnil miesto pre (pre nás nepochopiteľný počet) dvoch ľudí. A šofér autobusu po tomto kúsku spokojne zavrel dvere a pokračoval bez jedinej zastávky až na konečnú. Tí, ktorí chceli vystúpiť skôr, mali proste smolu. Druhý príklad je z cestovania našich priateľov z Kalifornie, s ktorými sme sa zoznámili, akože inak, v autobuse. Spolu sme nasadli na jeden z "jubilejných autobusov" označených J-éčkom pri Lateránskej bazilike. My sme mali namierené na stanicu Termini, oni do Baziliky Santa Maria Maggiore, čo bola len jedna zastávka. Keďže

zastávka Santa Maria Magiore bola plná, šofér, aj keď autobus nebol plný, nezastavil. Vynechal teda jednu zastávku a ocitol sa na Termini, kde sa otáčal. Kalifornčanom sme vysvetlili cestu ďalej a rozlúčili sme sa. Opäť sa mali odviezť len jednu zastávku a vystúpiť. Ako sme sa neskôr dozvedeli, opäť namiesto baziliky Panny Márie Väčšej sa ocitli pri Lateránskej bazilike.

Pri spoznávaní Ríma nás prekvapila skutočnosť, že vstup do múzeí či iných pamiatok sme nemali, ako to bolo avizované, zdarma. To narušilo smelé plány viacerých výprav. To by ani tak nevedelo, lebo sa dali využiť rôzne zľavy. No my, Slováci, sme ani tie využiť nemohli. Opäť sme totiž doplatili na to, že nie sme členmi Európskej únie alebo sme neboli v minulosti talianskou kolóniou (našťastie). Zľavy totiž platili iba pre mladých z týchto krajín. Aj napriek tomu bolo v Ríme čo pozeráť a najmä okruh po patriarchálnych bazilikách stál za to.

Podvečer sa Slováci mohli zúčastniť na svätej omši na Circo Massimo, ale keďže bola v portugálčine bez akéhokoľvek prekladu, viacerí odišli do svojich príbytkov. Pre tých, ktorí bývali v Tarquinii bolo doslova šokom, že Taliani im pripravili teplú večeru. Obyvatelia sympatickeho mestečka totiž zrejme videli, že Slováci sú hladní a rozhodli sa im pomôcť. Z vlastného vrečka zaplatili po štyri dni večeru pre takmer 2000 ľudí, čo je takmer obdivuhodné. Myslím si, že v Tarquinii vyrastie podľa intenzity modlitieb za obyvateľov mesta v najbližšom čase veľmi veľa svätých.

A tešíme sa na Svätého otca

A prišiel vytúžený deň - sobota 19. augusta. Pre niektorých to bol deň obety. Na pôde Univerzity Tor Vergata sa v ten deň mala začať vigília so Svätým otcom Jánom Pavlom II. Deň sa začal ako každý iný - spoločným vstávaním. Vstávali všetci, každý v inom čase. Tí, čo boli v Tarquinii, boli trochu v nevýhode. Museli vstávať o čosi skôr. A tak na niektorých čakal ďalší budič o piatej ráno. Vlaky boli tentoraz plné. Väčšinou sa v nich dospávala krátka noc. No mnohé skupinky živo diskutovali o tom, čo ich v najbližších hodinách čaká, o tom, čo prežili alebo na ľubovoľnú tému. Vlakom sa všetci tarquinskí Slováci presunuli na rímsku železničnú stanicu Tuscolana, kde sa začínala ich púť. No samozrejme, opäť zaúradovali Taliani. Hneď po prvých 600 metroch nás zastavili a nanútili nám veľké krabice, s ktorými nik nerátal. Obsah krabíc však každého potešil. Bola tam strava na celé dva dni. A bol jej dostatok, pre niektorých až nadbytok. No krabice boli aj veľké a ťažké. A všetci ich museli niesť asi 12 km. Tí múdrejší si ráno zobrali väčšie batohy, tí, ktorí sa spoliehali na skúsenos-

ti z Paríža, kde bol výdaj na mieste činu, boli sklamaní. A tak sa začala betónová púť, ako ju niekto nazval. Išlo sa totiž neustále po asfalte, po širokých rímskych bulvároch. Navyše počas najväčšej horúčavy, keďže sa šľapalo počas najväčších rímskych horúčav. Mnohým tieto podmienky zjavne nevedeli. Vyspevovali o dušu a zoznamovali sa so všetkými pútnikmi. Aj Slováci dali o sebe vedieť. Keby však vedeli (teda niektorí vedeli), že pod nimi jazdí metro, ktoré by im trasu skrátilo o dobrých 9 km, určite by smer pohybu zmenili. A keďže nevedeli, museli ísť. A zažili kopu humoru. Po trase stáli mnohí Taliani, ktorým robilo radosť polievanie pútnikov. A tak na požiadanie sa na vás z okna vylial prúd studenej vody, alebo vás obľiali ako na Veľkú noc. Popri trase boli aj veľké stanoviská s vodou. Tej sa vypilo na hektolitry. Kto nepil, mal smolu. Popri nás prešlo viacero kviliacich sanitiek. Aj napriek veľkej snahe talianskych organizátorov a dobrovoľníkov z celého sveta sa nepodarilo zabrániť dlhým radom a zápcham na prístupových komunikáciách a zmätkom pri výdaji stravy. Po približne päťhodinovom pochode sme prišli na miesto stretnutia. Bolo však pre nás veľkým prekvapením. Celková rozloha plochy bola viac ako 2 milióny metrov štvorcových. Spolu s našou skupinou z UPC sme sa dostali do sektoru približne 500 m od hlavného pódia. No našťastie sme boli blízko obrazovky. Usadili sme sa na veľkej lúke a spravili sme si vlastný chlievik. Totiž rozobrali sme zábradlia a spravili vlastnú ohrádku. Tam sme sa nasáčkovali a samozrejme prvá činnosť bola jedlo. V tom čase už bežal na hlavnom pódii program. Vystúpili v ňom súbory, zbory, skupiny z viacerých krajín. Samozrejme, prím hrali domáci Taliani. A zhruba okolo dvadsiatej to vypuklo. Začala sa veľká vigília so Svätým otcom. Za spevu hymny rímskeho stretnutia, piesne Emanuel, prichádza Svätý otec Ján Pavol II. Milióny mladých ho vítajú skandovaným potleskom a výkrikmi "Nech žije Svätý otec!". Pápež prechádza svojím papamobilom pomedzi davy a zdraví nadšených mladých. Následne otvára na konci Tor

ZAÚJÍMAVOSTI

Aj Španieli bývali

Podobne ako Slováci, aj Španieli mali svoje centrum. Nachádzalo sa v priestoroch komerčného a obchodného centra na Via Portuense 1555. V priestoroch centra bývalo 8 tisíc Španielov. Bola to najväčšia obytná plocha počas SDM.

Boli sme aj v televízii

Talianska štátna televízia RAI odvysielala zo Svetového dňa mládeže dokopy 830 minút v priamom prenose. Ďalších vyše 1000 minút pripadalo na rôzne spravodajské informácie a vstupy. Okrem toho televízia SAT2000, ktorá vznikla špeciálne pre rok 2000, sa venovala SDM od 14. do 20. augusta 24 hodín denne.

Čo to o Univerzite Tor Vergata

Univerzita Tor Vergata má šesť fakúlt - ekonomickú, technickú, spoločenských vied, právnickú, lekársku a prírodných vied. Celkovo na univerzite študuje 22 tisíc študentov, ktorých učí 1002 učiteľov. V priestoroch univerzity je 6 knižníc. Na univerzite sa dá študovať aj diaľkovo.

Fórum mládeže

Aj napriek tomu, že svetové stretnutie mládeže začalo až 15. augusta, už od soboty 12. augusta prebiehalo fórum mládeže. Na medzinárodnom fóre sa zúčastnilo 350 delegátov. Slovensko zastupovali Ľudmila Chudová a Peter Popík. Výsledkom práce fóra je posolstvo adresované všetkým mladým ľuďom. Zástupcovia fóra ho prečítali a odovzdali Jánovi Pavlovi II. pri svätej omši, ktorú celebraval 20. augusta na Tor Vergate na záver SDM. "Tým, že prijímame farchu tohto kríža a ťažkostí, ktoré so sebou prináša, budeme sa naďalej usilovať dôsledne prežívať svoju vieru. Obohatení milosťou Božou, podporou i horlivosťou iných, ale aj našimi skúsenosťami, sme si istí, že môžeme čeliť akejkoľvek prekážke," hovorí sa v posolstve. Myšlienka fóra vznikla pred svetovým stretnutím v Buenos Aires v roku 1987. Túžbou pápeža bolo, aby mladí okrem veľkého stretnutia mali možnosť stretnúť sa a zamýšľať sa viac do hĺbky, prežiť skúsenosti Cirkvi z celého sveta.

Vergaty bránu Svetového dňa mládeže. Pri privítaní Jána Pavla II. na hlavnom pódiu zaznievajú aj tieto slová: "Svätý otče, prišli sme sa obnoviť spolu s tebou, preto sem prinášame svoje nadšenie." Nasleduje tanečno-hudobné pásmo, v ktorom si mladí ľudia pripomínajú mučeníkov zo všetkých kútov sveta a dejín Cirkvi. Po úryvku z evanjelia si takmer 3 milióny ľudí vypočulo homíliu Jána Pavla II., v ktorej Svätý otec rozprával na tému Vtelenia. V kázni pápež mladým pripomenul výzvu, ktorú kresťanom zanechal Kristus: "Ježiš vo vás vzbudil túžbu, spraviť svoj život niečím veľkým; vôľu ísť za ideálom, neochotu dať sa pohltiť priemernosťou, odvahu usilovať sa s vytrvalosťou a pokorou o zlepšenie seba samých aj spoločnosti, aby sa stala ľudskejšia." Homíliu prerušovali často mladí výkrikmi a skandovaným potleskom, ktorý vyjadroval súhlas s pápežovými slovami. Na záver homílie povedal Svätý otec jednu veľmi krásnu vetu: "Ďakujem, že táto homília nebola len mojím monológom, ale vzájomným dialógom." Liturgiu ukončilo obnovenie krstných sľubov a svedectvá mladých ľudí z celého sveta. Vyvrcholením sobotňajšieho večera bol veľký, takmer pätnásťminútový ohňostroJ. Počas vigílie mali organizátori veľké problémy s bezpečnostnými opatreniami. Zopárkrát sa stalo, že niekto z davu prebehol cez bezpečnostnú zónu a dostal sa do tesnej blízkosti pápeža. Jedna dievčina takto dokonca skončila v pápežovom náručí. Problémy s bezpečnosťou pokračovali aj po skončení slávenia vigílie. Asi tristo mladých pri presune Svätého otca z pódia k helikoptére pretrhlo špalier policajných zložiek a dostalo sa až k papamobilu. Popri automobile potom bežali približne dvesto metrov až kým ich "neodstavila" pápežova ochranka.

A tak to vrcholilo

Svetový deň mládeže vyvrcholil nedeľňajšou záverečnou bohoslužbou. Na omši sa zúčastnili cirkevní hodnotári z celého sveta, ako aj osobnosti politického a kultúrneho života z celej Európy. V homílii pripomenul Ján Pavol II. mladým, že sú nádejou sveta. "Vy ste slová Kristovho večného života pre tento svet. Od vás závisí budúcnosť tohto sveta. Keď budete takými, akými máte byť, potom zapálite celý svet," povedal okrem iného Svätý otec. Po bohoslužbe nasledovali pozdravy v rôznych svetových jazykoch. Na záver pozval Ján Pavol II. na ďalší Svetový deň mládeže, ktorý sa uskutoční o dva roky v Toronte.

-pp-

**Príhovor Svätého Otca počas Vigílie
XV. Svetového dňa mládeže na
Tor Vergata (19.8.2000)**

1. "A za koho ma pokladáte vy?" (Mt 16, 15)

Drahí mladí, som veľmi rád, že sa znova s vami stretám na tejto modlitbovej vigílii, počas ktorej si želáme počúvať spolu Krista, ktorého prítomnosť cítime medzi nami. Je to on, kto sa nás pýta:

"Za koho ma pokladáte vy?" Ježiš kladie svojim učeníkom túto otázku neďaleko Cézarey Filipovej. Šimon Peter odpovedá: "Ty si Mesiáš, Syn živého Boha." (Mt 16, 16) Na to sa k nemu majster obráti prekvapujúcimi slovami: "Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov, lebo ti to nezjavilo telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach" (Mt 16, 17).

Aký je význam tohto dialógu? Prečo chce Ježiš vedieť, čo si o ňom ľudia myslia? Prečo chce vedieť, čo si o ňom myslia jeho učeníci?

Ježiš chce, aby si jeho učeníci uvedomili, čo sa skrýva v ich myšliach a srdciach, a vyznali svoje presvedčenie. Ale, samozrejme, zároveň vie, že úsudok, ktorý vyjadrili, nebol len ich vlastný, lebo sa v ňom odhaľuje to, čo Boh vliat do ich sŕdc cez milosť viery.

Táto udalosť, ktorá sa odohrala blízko Cézarey Filipovej, nás privádza do "laboratória viery". Tu sa odhaľuje tajomstvo pôvodu a vývoja našej viery. Najprv je tu milosť Zjavenia: hlboké intímne seabarovanie Boha človeku. Potom nasleduje výzva k odpovedi. Nakoniec prichádza ľudská odpoveď, odpoveď, ktorá dáva význam a podobu celému ľudskému životu.

O tomto je viera! Je odpoveďou rozumnej a slobodnej ľudskej osobnosti na slovo živého Boha. Ježišova otázka, odpoveď apoštolov a napokon odpoveď Petra sú skúškou zrelosti viery pre tých, ktorí sú Kristovi najbližší.

2. Tento rozhovor blízko Cézarey Filipovej sa koná v čase blížiacej sa Paschy, teda pred Kristovým umučeníím a zmŕtvychvstaním. Mali by sme si tiež pripomenúť inú udalosť, keď vzkriesený Kristus skúšal zrelosť viery svojich apoštolov. Je to stretnutie s apoštolom Tomášom. On jediný nebol prítomný, keď sa po zmŕtvychvstaní Kristus prvýkrát zjavil apoštolom vo večeradle. Keď mu ostatní učeníci rozprávali, že videli Pána, on im nemohol uveriť. "Ak nevidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoju ruku do jeho boku, neuverím" (Jn 20, 25). O týždeň nato boli učeníci opäť spolu zhromaždení a Tomáš bol s nimi. Ježiš vstúpil cez zatvorené dvere a pozdravil apoštolov slovami: "Pokoj vám" (Jn 20, 26), hneď sa obrátil k Tomášovi so slovami: "Vlož sem prst a pozri moje ruky! Vystri ruku a vlož ju do môjho boku! A nebuď neveriaci, ale veriaci!" (Jn 20, 27). Tomáš mu od-

povedal: "Pán môj a Boh môj!" (Jn 20, 28).

Večeradlo v Jeruzaleme bolo tiež určitým spôsobom "laboratóriom viery" pre apoštolov. Predsa len cítime, že to, čo sa prihodilo Tomášovi, prevyšuje to, čo sa stalo neďaleko Cézarey Filipovej. Vo večeradle vidíme oveľa radikálnejšiu dialektiku viery a neviery a zároveň rovnako hlboké vyznanie pravdy o Kristovi. Skutočne nebolo ľahké uveriť, že ten, ktorý bol uložený do hrobu, bol o tri dni neskôr opäť živý.

Božský Majster často hovoril, že po smrti vstane z hrobu, a mnohými spôsobmi dával najavo, že on je Pán života. Ale zážitok jeho smrti bol tak ohromujúci, že ľudia potrebovali priame stretnutie s ním, aby uverili v jeho zmŕtvychvstanie: apoštolovia vo večeradle, učeníci na ceste do Emauz, tiež ženy pri hrobe... Tomáš ho tiež potreboval. No len čo bola jeho nevera konfrontovaná so živou prítomnosťou Krista, pochybujúci apoštol vyriekol slová, ktoré vyjadrujú najhlbšie jadro viery: ak je to naozaj tak, ak si skutočne živý napriek tomu, že si bol zabitý, tak to znamená, že ty si "môj Pán a môj Boh".

V tom, čo sa prihodilo Tomášovi, je "laboratórium viery" obohatené o nový prvok. Božie zjavenie, Ježišova otázka a odpoveď človeka končí v osobnom stretnutí žiaka so živým Kristom, so Zmŕtvychvstálym. Toto stretnutie je začiatkom nového vzťahu medzi každým z nás a Kristom, vzťahu, v ktorom každý z nás prichádza k životne dôležitému poznaniu, že Kristus je Pán a Boh, no nielen Pán a Boh sveta a ľudstva, ale Pán a Boh nášho vlastného konkrétneho ľudského života. Raz sv. Pavol napíše: "Blízko teba je slovo, v tvojich ústach a v tvojom srdci: totiž slovo viery, ktoré hlásame. Lebo ak svojimi ústami vyznávaš, že Ježiš je Pán, a vo svojom srdci uveríš, že Boh ho vzkriesil z mŕtvych budeš spasený" (Rim 10, 8-9).

3. Čítania dnešnej Liturgie opisujú prvky "laboratória viery", z ktorého vyšli apoštolovia, ako ľudia plne si uvedomujúci pravdu, ktorú Boh zjavil v Ježišovi Kristovi, pravdu, ktorá bude utvárať ich vlastné životy a život Cirkvi počas jej dejín. Toto rímske zhromaždenie, drahá mládež, je tiež určitým spôsobom "laboratóriom viery" pre vás, dnešných žiakov. Je "laboratóriom viery" pre všetkých, ktorí vyznávajú Krista na prahu tretieho tisícročia.

Vy tiež môžete pocítiť v sebe proces otázok a odpovedí, o ktorých sme dnes rozprávali. Každý môže zvážiť svoje ťažkosti vo viere, rovnako ako aj pokušenia neveriť. Tak isto však môžete dosvedčiť pomalé dozrievanie v chápaní a istote vášho záväzku viery. Skutočne, v tomto laboratóriu ľudského ducha, či vlastne v laboratóriu viery, sa stále stretá Boh s človekom. Zmŕtvychvstálý Kristus stále vstupuje do večeradla nášho života a

umožňuje každému z nás zakúsiť jeho prítomnosť a vyznať: Ty, ó Kriste, ty si "môj Pán a môj Boh".

Ježiš povedal Tomášovi: "Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili" (Jn 20, 29). Každý človek má v sebe niečo z apoštola Tomáša. Je vystavený pokušeniu neveriť a kladie si základnú otázku: Je pravda, že Boh existuje? Je pravda, že stvoril svet? Je pravda, že Boží Syn sa stal človekom, zomrel a vstal z mŕtvych? Odpoveď prichádza, ak človek zakúsi Božiu prítomnosť. Musíme otvoriť naše oči a srdcia svetlu Ducha Svätého. Potom otvorené rany Zmŕtvychvstálého Krista povedia každému z nás: "Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili."

4. Drahí priatelia, veriť dnes v Ježiša, nasledovať ho tak, ako Peter, Tomáš, apoštolovia a svedkovia, vyžaduje od nás, tak ako v minulosti, aby sme sa postavili na jeho stranu, až po postoj nového mučeníctva: mučeníctva tých, ktorí dnes, tak ako v minulosti, sú volaní ísť proti prúdu, aby nasledovali Božského Majstra, aby nasledovali "Baránka, kamkoľvek ide" (Zjv 14, 4). To nie je náhoda, drahí mladí, že chcem svedkom viery v 20. storočí počas tohto Svätého roku pripomenúť práve Koloseum.

Možno nebudete musieť prelínať krv, ale určite budete musieť vyznať vieru v Krista! Zostať jej verní v okolnostiach každodenného života: mám na mysli, aké je ťažké v dnešnom svete zostať verným čistote pre mladých pripravujúcich sa na manželstvo, mám na mysli skúšky, ktorým je vystavená vernosť mladých manželov. Mám na mysli vzťahy medzi priateľmi a pokušenie nelojálnosti, ktoré sa môže medzi nich vkraďnúť.

Myslím tiež na tých, ktorí si vybrali cestu zasväteného povolania, ako zápasia o zachovanie ich zasvätenia Bohu a ich bratom a sestrám. Myslím na tých, ktorí chcú žiť solidaritu a lásky vo svete, kde sa zdá, že význam má len logika zisku a záujmy jednotlivca, či skupiny.

Myslím tiež na tých, ktorí sa usilujú o mier a vidia, ako v rôznych častiach sveta vznikajú a rozvíjajú sa nové ohniská vojen, myslím na tých, ktorí sa usilujú o slobodu pre všetkých ľudí, a vidia ľudí, ktorí otročia seba, či iným. Myslím na tých, ktorí bojujú za to, aby ľudský život bol milovaný a chránený, a sú svedkami častých útokov naň a opovrhovania nad úctou k životu.

5. Drahí mladí, je ťažké veriť v takom svete? Je ťažké veriť v treťom tisícročí? Áno! Je to ťažké. Netreba to skrývať. Je to ťažké, ale s pomocou milosti je to možné, ako to Ježiš vysvetlil Petrovi: "Nezjavilo ti to telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach" (Mt 16, 17).

Tento večer vám darujem Evanjelium. Je to pápežov dar pre vás v túto nezbudnutelnú noc. Slovo, ktoré obsahuje,

je Ježišovým slovom. Ak ho budete počúvať v tichu, v modlitbe, využívajúc múdre rady vašich kňazov a učiteľov, ktoré vám pomôžu porozumieť, čo toto Slovo znamená pre váš život, potom stretnete Krista a budete ho nasledovať, vydávajúc svoj život deň za dňom pre Neho!

Je to vlastne Ježiš, ktorého hľadáte, keď snívate o šťastí. On na vás čaká, keď nič z toho, čo nájdete, vás neuspokojí. On je tá krása, ktorá vás tak priťahuje. On vo vás vzbudzuje túžbu po naplnení, ktorá nestrpí kompromis. Je to on, kto vás núti zhodiť masky falošného života. On číta vo vašich srdciach tie najrýdzejšie pohnútky, ktoré sa iní pokúšajú zadusiť. Je to Ježiš, ktorý vo vás vzbudzuje túžbu urobiť niečo veľké so svojím životom, vzbudzuje vo vás silu nasledovať ideály, odradzuje vás od upadnutia do priemernosti, dáva odvahu k pokornému a vytrvalému angažovaniu sa v zdokonaľovaní seba aj spoločnosti, činiac ju tak ľudskejšou a bratskejšou.

Drahí mladí, v týchto šfachetných úlohách nie ste sami. Sú tu s vami vaše rodiny, sú tu vaše komunity, sú tu kňazi a vychovávateľia, sú tu aj mnohí z vás, ktorí v hĺbke svojho srdca nikdy neprestali milovať Krista a veriť v neho. V boji proti hriechu nie ste sami: veľa takých ako vy zápasí a vďaka Božej milosti zvíťazí!

6. Drahí priatelia, na úsvite 3. tisícročia vidím vo vás "strážcu rána" (Iz 21, 11-12). V priebehu uplynulého storočia boli mladí ľudia ako vy zvolávaní na obrovské zhromaždenia, aby sa naučili nenávidieť, a potom boli poslaní bojovať proti sebe. Mnohé bezbožné mesianistické systémy, pokúšajúce sa nahradiť kresťanskú nádej, sa ukázali ako skutočne hrôzostrašné. Prichádzate sem, aby ste potvrdili, že v novom storočí nebudete viac nástrojom nenávisti a ničenia. Vy budete brániť mier, ak bude treba, aj za cenu vlastného života. Nezmierite sa so svetom, kde iní ľudia zomierajú, či zostávajú analfabetní, alebo nemajú prácu. Vy budete brániť život v každom okamihu jeho rozvoja, budete sa usilovať zo všetkých síl urobiť túto planétu, čo najznesiteľnejšiu pre všetkých ľudí.

Drahí mladí začínajúceho tisícročia, ak poviete "áno" Kristovi, poviete "áno" všetkým týmto vznešeným ideálom. Modlím sa, aby On kraľoval vo vašich srdciach, v celom ľudstve nového storočia a nového milénia. Nebojte sa odovzdať sa Mu! On vás bude sprevádzať, dá vám silu nasledovať Ho každý deň a v každej situácii.

Najsvätejšia Panna Mária, ktorá povedala Bohu "áno" celým svojím životom, svätí Peter a Pavol a všetci svätí, ktorí žiaria Cirkvi na jej ceste dejinami, nech vám pomáhajú zostať vernými v tomto rozhodnutí.

Vám všetkým a každému osobitne zo srdca žehnám.

Homília Svätého Otca pri svätej omši na záver XV. Svetového dňa mládeže na Tor Vergata (20.8.2000)

1. "Pane, a ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života" (Jn 6, 68).

"Drahí chlapci a dievčatá na XV. Svetovom dni mládeže! Petrove slová z rozhovoru s Kristom na konci reči o Chlebe života sa nás dotýkajú osobne. V týchto dňoch sme meditovali o Jánovom vyhlásení: 'A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami' (Jn 1, 14). Evanjelista nás tu priviedol k veľkému tajomstvu vtelenia Božieho Syna, ktorého nám daroval prostredníctvom Márie, keď prišla plnosť času (Gal 4, 4).

V jeho mene Vás všetkých ešte raz s veľkou láskou pozdravujem. Zdravím kard. Camila Ruiniho, môjho vikára pre Rímsku diecézu a prezidenta talianskej biskupskej konferencie a ďakujem mu za jeho slová na začiatku tejto sv. omše. Tiež zdravím kard. Jamesa Francisca Stafforda, prezidenta Pápežskej rady pre laikov, ako aj mnohých tu zhromaždených kardinálov, biskupov a kňazov. S vďakou úctivo pozdravujem prezidenta Talianska a predsedu talianskej vlády, ako aj všetky ostatné authority občianskeho a cirkevného života, ktoré nas poctili svojou prítomnosťou.

2. Dosiahli sme vrcholný bod Svetového dňa mládeže. Včera večer sme potvrdili našu vieru v Ježiša Krista, Božieho Syna, ktorého poslal Otec, ako nám pripomína dnešné prvé čítanie "hlásať radosť ubitým, obviazať zlomených srdcom, zajatcom ohlásiť slobodu a spútaným oslobodenie ... na potešenie všetkých zarmútených" (Iz 61, 1-2).

Dnešnou eucharistickou slávnosťou nás Ježiš uvádza k osobitnému aspektu svojho tajomstva. V evanjeliu sme počuli časť rozhovoru, ktorý mal v kafaernaumskej synagóge po zázračnom rozmnožení chlebov. Ježiš sa zjavuje ako pravý chlieb života, ako živý chlieb, ktorý zostúpil z neba, aby dal život svetu (Jn 6, 51). Je to rozhovor, ktorý poslucháči nepochopili. Rozmer, v ktorom sa pohybovali, bol príliš materiálny, aby prijali pravý Kristov úmysel. Uvažovali v optike tela, ktoré nič nesoží (Jn 6, 63). Ježiš naopak otvára nekonečné horizonty ducha: "Slová, ktoré som vám povedal," zdôrazňuje, "sú Duch a život" (Jn 6, 63).

Poslucháči sa unáhli: "Tvrdá je to reč. Kto to môže počúvať?!" (Jn 6, 60). Považovali sa za ľudí so zdravým rozumom, ktorí pevne stoja oboma nohami na zemi. Potriasali hlavami a odchádzali jeden za druhým. Počiatkový zástup sa postupne zužoval. Napokon zostala len maličká skupinka najvernejších učeníkov. Keď išlo o "chlieb živo-

ta", Ježiš nebol ochotný ustúpiť. Bol pripravený radšej podstúpiť aj odchod najbližších: "Aj vy chcete odísť?" (Jn 6, 67).

3. "Aj vy?" Kristova otázka sa nesie ponad storočia a prichádza až k nám, osobne sa na nás obracia a vyzýva na rozhodnutie. Aká je naša odpoveď? Drahí mladí, ak sme dnes tu, tak je to preto, že súhlasíme s odpoveďou, ktorú vyjadril apoštol Peter: "Pane, a ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života" (Jn 6, 68).

Okolo vás zaznieva veľa slov, ale iba Kristus má slová, ktoré vzdorujú času a zostávajú naveky. Obdobie, ktoré prežívate, vás stavia pred niektoré dôležité rozhodnutia: študijná špecializácia, výber zamestnania, prevzatie zodpovednosti v spoločnosti a v Cirkvi. Dôležité je uvedomiť si, že rozhodujúce otázky vo vašej mysli nie sú otázky typu "čo?". Základná otázka znie "kto?": ku komu ísť, koho nasledovať, komu zveriť vlastný život.

Ak myslíte na lásku a na voľbu životného partnera, myslím, že súhlasíte so mnou: to, čo má naozaj v živote cenu, je osoba, s ktorou sa ho rozhodujete prežiť. Avšak pozor! Každá ľudská osoba má svoje medze. Aj v najvydarenejšom manželstve sa možno stretnúť so sklamaním. Priatelia, nepotvrdili sa slová apoštola Petra, ktoré sme počuli? Každý človek skôr či neskôr zvolá s ním: "A ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života." Iba Ježiš z Nazareta, Syn Boha a Márie, večné Slovo Otca, narodený pred dvetisíc rokmi v júdskom Betleheme, dokáže uspokojiť najhlbšie túžby ľudského srdca.

V Petrovej otázke "A ku komu by sme išli?" je už zahrnutá odpoveď o ceste, ktorú treba prejsť. Je to cesta, ktorá vedie ku Kristovi. Božského Učiteľa je možné osobne stretnúť: je prítomný na oltári v podobe svojho tela a krvi. V eucharistickej obete môžeme vstúpiť - tajomným, ale reálnym spôsobom - do vzťahu s osobou, čerpajúc z nevyčerpatelného zdroja jeho vzkrieseného života.

4. Je to úžasná pravda, drahý priatelia: Slovo, ktoré sa pred dvetisíc rokmi stalo telom, je dnes prítomné v Eucharistii. Preto tento rok Veľkého jubilea, v ktorom slávime tajomstvo vtelenia, musel byť tiež rokom "silno eucharistickým" (porov. Tertio millennio adveniente, 55).

Eucharistia je sviatosťou prítomnosti Krista, ktorý sa nám daruje, pretože nás miluje. Miluje každého osobitným a jedinečným spôsobom v konkrétnom každodennom živote: v rodine, medzi priateľmi, pri štúdiu a zamestnaní, pri odpočinku a zábave. Miluje nás, keď

napĺňa naŝe dni sviežoŝtou i vo chvĺľach bolesti, keď na naŝ doľahne skúŝka. Veď aj prostredníctvom najťažŝích skúŝok nám dáva počuť svoj hlas.

Áno priatelia, Kristus naŝ miluje a miluje naŝ neustále! Miluje naŝ, aj keď zlyháva-me, aj keď nezodpovedáme jeho oĉakáva-niam. Nikdy pred nami nezatvára náruĉie svojho milosrdenstva. Ako by sme mohli byť nevďaĉní Bohu, ktorý naŝ vykúpil a od-hodlal sa aŝ na "bláznovstvo" kríŝa? Bohu, ktorý sa postavil na naŝu stranu a zotrval aŝ do konca?"

5. Sláviť Eucharistiu - „jeŝť jeho telo a piť jeho krv“, znamená prijať múdrosť kríŝa a cestu ŝľuŝby. Znamená to prejavovať naŝu ochotu k obete za druhých, ako to urobil on. Naŝa ŝpoloĉnosť mimoriadne potrebu-je svedectvá ŝľuŝby a mladí ich potrebujú eŝte viac. Sú tak ĉasto pokúŝaní zdaniami ľahkého a pohodlného ŝivota, drogou a he-donizmom, a potom sa ocitajú v priepas-tiach sklamaní, vnútornej prázdnoty a ná-sillia. Treba naliehavo zmeniť cestu a obrá-tiť sa smerom ku Kristovi. Toto je cesta spravodlivosti, solidarity, angaŝovanosti za ŝpoloĉnosť a budúcnosť hodnú ĉloveka.

Toto je naŝa Eucharistia, toto je odpoveď, ktorú od naŝ Kristus oĉakáva, od vás mladých, na záver vášho Jubilea. Jeŝíš ne-má rád polovíĉatosť a nebojí sa aj naŝ spý-tať: "Aj vy chcete odiŝť?" S Petrom chceme dnes pred Kristom, Chlebom ŝivota, opa-kovať aj my: "Pane, a ku komu by sme išli? Ty máŝ slová veĉného ŝivota" (Jn 6, 68).

6. Drahí priatelia, keď sa vrátite do svo-jích krajín, dajte Eucharistiu do stredy váš-ŝo osobného a ŝpoloĉenského ŝivota: mi-lujte ju, adorujte ju, slávte ju najmä v nede-le, ktoré sú Pánovým dňom. Źite Eucharistiu, vydávajúc svedectvo lásky, ktorú má Boh k celému ľuďstvu.

Zverujem vám, drahí priatelia, tento naj-väĉŝí Boŝí dar pre naŝ, ktorí sme pútnikmi po cestách ĉasu, nesúcimi v naŝich srd-ciach ŝmäd po veĉnosti. Bodaj by kaŝdá komunita mala vŝdy kňaza sláviaceho eu-charistiu! Prosím Pána, aby ŝpomedzi vás vyrástlo mnoho svätých povolání ku kňaz-stvu. Aj dnes Cirkev potrebuje tých, ktorí budú sláviť eucharistickú obeť s ĉistým srdcom. Svet nesmie zostať bez láskavej a oslobodzujúcej prítomnosti Krista ŝijúceho v Eucharistii!

Vy sami musíte byť horlivými svedkami Kristovej prítomnosti na naŝich oltároch. Nech je Eucharistia utvárajúcou silou váš-ŝo ŝivota, ŝivota rodín, ktoré si vytvoríte. Ona nech usmerňuje vaše ŝivotné rozhod-nutia. Nech vás Eucharistia, ŝivá a skutoĉ-ná prítomnosť trojiĉnej lásky Boha, inŝpiru-je ideálmi solidarity a pomáha vám ŝiť v ŝpoloĉenstve s vaŝimi bratmi, roztrúsený-mi po vŝetkých kútoch naŝej planéty.

Nech úĉasť na eucharistii vedie osobit-ným ŝpôsobom k novému rozkvetu povola-ní k zasvätenému ŝivotu. Takto bude mať Cirkev dostatok svieŝich a veľkoduŝných ŝil

A Postova poukazka na Sk		Sk		Sk		Sk	
slovom		Univerzitne pastoraalne centrum Nove dimenzie Stare grunty 36, 842 25 Bratislava		Univerzitne pastoraalne centrum Nove dimenzie Stare grunty 36, 842 25 Bratislava		Univerzitne pastoraalne centrum Nove dimenzie Stare grunty 36, 842 25 Bratislava	
Tatra Banka a. s., Bratislava		Tatra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100		Tatra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100		Tatra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100	
K. symbol: 0179		V. symbol: 0179		V. symbol: 0179		Zuctovacie data platiteľa:	
81711		Odosielaťel: 0179		Odosielaťel: 0179		Odosielaťel:	
Odosielaťel:							
Okr. pečiatka							
801-215/97		Podacie číslo		Ustrizok pre prijímateľa		Kontrolný listok	
						Zaplatena sadzba:	

Supis prevodov polozka
cislo:

NEVYPLACAJTE V HOTOVOSTI

Penaznom ustave v

Uhradte touto post. poukazkou Sk

z mojho (nasho) uctu cislo

nazvom

v prospech uctu uvedeného na prednej strane poukazky a vo
variabilnom symbole uve te:

dna:

Sprava pre prijimatela

☐ objednavam si kusov
z kazdeho cisla casopisu
Nove Dimenzie.

☐ Posielam dar Sk

Casopis Vam budeme posielat
dovtedy, pokiaľ nevycerpate svoj
penazny kredit.

Casopis mi posielajte na adresu:
(vyplnte len ak je ina, ako adresa odosiadateľa)

Penazny listok

Pocet

Hodn.

Sk

h

5000

1000

500

200

100

50

20

10 Sk

5 Sk

2 Sk

1 Sk

50 h

20 h

10 h

ostatne

000

000

00

00

00

0

0

Papierove peniaze

Mince

Uhrn

Penazny listok

starostlivo uschovajte!

Pri reklamácii ho predložte!

Ziadat o patranie po poukazke
je mozne do 1 roka po jej podani
na postovu prepravu.

Poukazocene za poukazky vyplá-
tene v hotovosti a urcene na pripí-
sanie na uct adresata v penaz-
nom ustave cini:

do sumy: 500,- Sk 4,-Sk

do sumy: 1 000,- Sk 8,-Sk

do sumy: 5 000,- Sk 10,-Sk

do sumy: 50 000,- Sk 15,-Sk

za kazdych dalsich
50 000,- Sk alebo ich cast 6,-Sk

Reklamacia c.

.....

podpis pracovníka posty

pre veľkú výzvu novej evanjelizácie. Ak niekto z vás, drahí chlapci a dievčatá, začuje vnútorný Pánov hlas, ktorým ho vyzýva, aby mu daroval seba samého, v povolani milovať ho s nerozdeleným srdcom (1 Kor 7, 34), nech sa nenechá zastaviť pochybnosťami, ani strachom. Nech povie svoje "áno" s odvahou a bez výhrad, dôverujúc tomu, ktorý je verný svojim príslubom. Či neuistoval tých, ktorí opustili všetko kvôli nemu, že dostanú stonásobne viac v tomto živote a večný život v budúcom veku? (Mk 10, 29-30)

7. Na záver tohto Svetového dňa mládeže, keď sa teraz pozerám na vás, do vašich mladých tvárí, na váš nefalšovaný entuziazmus, z hĺbky svojho srdca chcem poďakovať Bohu za dar mladosti, ktorý je cez vás neustále prítomný v Cirkvi a vo svete.

Vďaka Bože za Svetové dni mládeže! Vďaka Bohu za všetkých mladých, ktorí sa na nich za uplynulých 16 rokov zúčastnili! Mnohí z nich sú už dospelí a žijú svoj život viery vo svojich domácnostiach a pracoviskách. Som si istý, drahí priatelia, že vy budete tiež takí dobrí, ako tí pred vami. Vy budete hlásať Krista novému tisícročiu. Keď sa vrátite domov, nerozdte sa. Zosilňujte a prehľbujte puto s kresťanskou komunitou, do ktorej patríte. Z Ríma, z mesta Petra a Pavla, vás pápež sprevádza s láskou, a parafrázujúc výrok sv. Kataríny Sienskej vám hovorí: „Ak budete tým, čím máte byť, zapálite celý svet!“ (porov. List 368).

Hľadím z dôverou na toto nové ľudstvo, ktoré vy teraz pomáhate vytvoriť. Hľadím na Cirkev, ktorú Duch Krista robí v každom veku mladistvou a dnes sa raduje pre vaše stanoviská a angažovanosť. Hľadím do budúcnosti a privlastňujem si slová, starobylej modlitby, ktorá spieva chválu za dar Ježiša, Eucharistie a Cirkvi:

*"Vzdávam Ti vďaka, Otče nás všetkých,
za život a poznanie,
ktoré si nám zjavil cez Ježiša,
Tvojho služobníka.
Nech sa Ti vzdáva chvála po všetky
veky!
Tak ako tento chlieb, teraz lámaný
bol pšenickou rozptýlenou široko-
ďaleko pod kopcami
a keď bola pozbieraná a stala sa
chlebom,
tak nech sa aj tvoja Cirkev zhromaďd
do tvojho kráľovstva
zo všetkých kútov zeme...
Ty, ó Bože všemohúci, si stvoril všetko
na slávu svojho mena,
ty si dal ľuďom potravu
a nápoje, aby sa z nich tešili,
a tak Ti vzdávali vďaka.
Ale nám si dal duchovnú potravu a
nápoj
a večný život cez Ježiša, svojho syna...
Tebe chvála naveky!"
(Didache 9, 3 - 4; 10, 3 - 4)
Amen.*

Do You speak *ITALIANO*

Svetové stretnutia mládeže prešli od roku 1984, keď sa mladí ľudia prvýkrát stretli s pápežom Jánom Pavlom II. dlhú púť. Podstatná zmena sa však udiala prvýkrát v Paríži v roku 1997, keď tamjší organizátori pripravili akýsi "predprogram", počas ktorého mladí zo zahraničia sa stali hosťami tisícok francúzskych rodín. Táto úžasná otvorenosť a pohostinstvo, umožnili spoznať nielen rôzne kúty Francúzska, ale aj život rodín, ich prežívanie viery a vytváranie spoločnosti vo farnosti. Keďže južanská pohostinnosť a otvorenosť nie je len výsadou Francúzov, rozhodli sa rozšíriť program XV. Svetového stretnutia mládeže o tento atraktívny bod aj talianski organizátori. Ich ponuku využila aj drvivá väčšina z viac ako 3000 slovenských pútnikov.

Všetko začalo 9. a 10. augusta, keď zo všetkých kútov Slovenska vyrazili desiatky autobusov naplnených mladými ľuďmi juhozápadným smerom. Po jednom až dvoch dňoch cestovania ich vítali zástupcovia farností v deviatich talianskych diecézach: (od severu na juh) Bergamo, Verona, Padova, Imola, Peasaro, Spoleto, Terni, Pescara a Sora. Tá posledná privítala aj nás mladých z Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy. Teda, keď sme sa dozvedeli, kam to vlastne ideme, veľmi sme nejasali. Veď nás čakal spomedzi Slovákov najdlhšia cesta, viac ako 100 kilometrov na juh od Ríma, a čo bolo ešte "smutnejšie", neležala ani na morskom pobreží, ale v mohutnom masíve abruzzského pohoria. Keď naše dva autobusy nabité mladými z bratislavských saleziánskych oratórií z Trnávky a Miletičovej odbočili z diaľnice spájajúcej Rím s Neapolom, čo nezvratne signalizovalo bližiacu sa obec Rocca Seca, kde nás očakávali, začalo sa zračiť z mnohých tvárí napätie, ba až strach. Veru, predstava pobytu v úplne cudzej rodine, kde nikto nebude vedieť po slovensky, ba ani žiadny iný svetový jazyk (veľmi správny predpoklad), pôsobila nielen na prvý pohľad dosť hrozivo a zavalila (oprávnené) riadnymi trapasmi. Keď si k tomu pridáme, že niektorí stredoškólači vycestovali do zahraničia vôbec prvýkrát, a väčšina z nich v zahraničí bez rodičov ešte nikdy nebola, ich zelené tvá-

re a chvejúce sa žalúdky sa zrazu zdali celkom pochopiteľné. Vysokoškólači boli pokojnejší, takže aspoň na niekoho zaberali moje upokojujúce slová o tom, aký perfektný zážitok ich čaká (skúsenosti z Francúzska boli na nezaplatenie). Keď sme vystúpili na tvárach Talianov sa zračilo radostné očakávanie, kým na našich, no povedzme to diplomaticky, len očakávanie. Po milom privítaní a prvom "okukovaní" nastalo prerozdelenie, niektorými výstižne prirovnané ku konskému trhu. V prvom kole podľa farností resp. obcí, keď zástupca každej z nich žiadal dopredu stanovený počet chlapcov a dievčat a keď sa sformovala príslušná skupina a opustila sálu prišlo druhé kolo, v ktorom sa už jednotlivci zaeľovali do "svojich" rodín. A potom to vypuklo. Taliani z nás boli celkom nadšení, len nechápali, prečo nehovoríme ich jazykom. Našinci sa však nedali a vyrukovali mimojazykovými prostriedkami komunikácie: úsmev, mimika, ruky, nohy. Tí zručnejší sa chytili písacích potrieb a snažili sa výtvarene vyjadriť svoje pohnuté myšlienkové pochody. No a tí najchytrejší z nás (medzi nich v plnej skromnosti zaradím aj seba) vytiahli slovensko-talianske slovníky. To inšpirovalo aj domorodcov, ktorí z rôznych temných zákutí svojich knižníc povýňovali a oprášili také knihy ako taliansko-anglický či taliansko-nemecký slovník. To už začala frekvencia komunikácie, ktorej jedna aj druhá strana rozumela, rásť z úvodných cca 10 slov za hodinu až ku takmer 100 slovám za rovnakú časovú jednotku. Na druhý deň sme z nadšením kvitovali ochotu domáciach organizátorov, ktorí nás na naše prianie zaviezli k moru na pláž, ktorá bola jednak bezplatná, jednak takmer prázdna a hlavne plná piesku. V nádhernom počasí sme sa vyšantili pri plávaní, beach volejbale, opaľovaní, či likvidovaní jedla, ktoré nám naše rodiny nabalili v množstve primeranom týždňovému výletu. Okrem nášho autobusu, ktorému sa podarilo pri parkovaní zapadnúť až po nápravu do piesku, sa nikomu nič nestalo. Niektorí si od mora odvážali bronz na svojich opálených telách, niektorí nefalšovanú indiánsku červeň a niektorí úpal. Večer nás v Aquine čakala spoločná sv. omša v miestnej modernej bazilike. Po jej skončení sme sa potešili, akú slávu to pred bazilikou pre nás prichystali: slávnostne ozdobené pódium, na ňom celkom dobrá rocková kapela, dole prestreté stoly. Len vlajky z kosákmi, kladivami a červenými hviezdami nás plietli. Žeby dožinky? - mysleli sme si. Domáci nás museli vyviezť z omylu. To sa práve chystal predvolebný míting Komunistickej strany Talianska. Internacionálu sme si teda nezaspievali, ale presunuli sme sa do inej časti mesta k inému podstatne staršiemu kostolu, kde bolo iné pódium s programom pripraveným pre nás. Tu sa ukázala

Rím 2000

Bezpečnosť

O bezpečnosť účastníkov sa staralo 5 tisíc policajtov, ktorí mali k dispozícii okrem najnovších strelných zbraní aj helikoptéru, ktorá každú chvíľu monitorovala dianie v areáli. Napokon bezpečnostné opatrenia neboli až také dokonalé. Počas sobotňajšej vigílie sa napríklad dostala k Sv. otcovi jedna dievčina, ktorá sa mu potom vrhla do náručia. Ochrankári jej v tom ani nestihli zabrániť. Policajný kordón sa podarilo pretrhnúť asi 300 mladým, ktorí sa dostali pri odchode Jána Pavla II. z Tor Vergaty až k blízkosti papamobilu a bránili mu v jazde k helikoptére.

Fond solidarity pomáhal

Počas SDM sa konala aj zbierka pre Fond solidarity. Vďaka Fondu solidarity, do ktorého každý z účastníkov XV. Svetového stretnutia mládeže prispel 10 dolármi, mohli do Ríma prísť tiež mladí ľudia vo veku 16-27 rokov z krajín, kde je bieda, vojna, alebo sú rasové a náboženské nepokoje: Sudánu, Rwandy, Burundi, Sierry Leone, Kolumbie, Ugandy, Líbye, Konga, Guiney, Bissau, Východného Timoru, Bangladéša, Srí Lanky, Guatemaly, Mexika, Indie, Alžírsku, Angoly, Peru, Albánska, Kosova, Bosny, Chorvátska, Srbska a Čiernej Hory.

-pp-

www.rim2000.sk

- informácie
- fotografie
- svedectvá
- listy

ďalšia z typických talianskych vlastností - dochvilnosť. K termínu začiatku podujatia si treba pripočítať hodinu a pridáte akurát načas. Tento kresťanský hudobný program však radšej hodnotiť nebudem. Každopádne sa istá skupina dožadovала návratu na komunistické oslavy. To im z čisto ideologických dôvodov nebolo umožnené. V sobotu nás čakalo stretnutie na diecéznom mariánskom pútnickom mieste Canetto. Do tohto nádherného horského údolia v Abruzzskom národnom parku sme doputovali spolu so všetkými mladými ľuďmi, ktorí sa práve v tejto našej diecéze chystali na XV. Svetový deň mládeže. A tak sa približne tisícaka mladých, v ktorej mali najsilnejšie zastúpenie Taliani, Poliaci a Slováci, ale nechýbali ani menšie skupinky exotických národov, ako Brazílčania, Filipínci či Maďari, zhromaždila v pútnickom chráme, kde nás privítal miestny otec biskup a všetci spolu sme slávili sv. omšu. Pristavím sa ešte pri spomínanom chráme. Z pôvodnej stavby z 18. storočia ostalo len priečelie a za ním je nová ultramoderná budova (na streche ktorej nechýbal ani satelit), zvnútra pripomínajúca veľkú presklenú kongresovú sálu. Nuž proti gustu, žiaden dišputát... Po nasýtení ducha domorodci nasýtili aj naše telá. Popoludňajší program však poznamenal prudký lejak a tak sme sa opäť všetci natlačili do kostolno-kongresovej sály, z ktorej bol odstránený obetný stôl a lavice. Tu sa rozbehol kultúrny program, v rámci ktorého sa predstavila každá z národných skupín. Dobrí boli krojovaní Taliani, ktorí predviedli svoje folklórne tance. Zabodoval aj otec biskup so svojim sólovým *O sole mio*. No najlepši sme boli pochopiteľne my! Keď tristo slovenských junákov a diev spustilo ľudovky, tak to vyzeralo, že vyletia okenné tabule. Keď náhodou v okolí Aquina stretnete Talianov spievajúcich Macejka, vedzte že túto slovenskú kultúrnu misiu majú na svedomí mladí slovenskí pútnici... Večery sme trávili v rodinách. Niektorých ich rodiny vzali do reštaurácie či pizzérie, iní sa zase spolu so svojimi rodinami zúčastnili miestnych kultúrnych podujatí a naša osmička vo Villa St. Lucia, dedinke vysoko v horách s úzkymi a strmými uličkami, kde líšky dávajú dobrú noc, trávila večery spolu s mladými z našich rodín v miestnom bare. Toto slovo tam malo úplne iný význam ako u nás. Predstavte si útulný rodinný podnik, kde na prednej tichej terase posedávajú rodičia, vo veľkom zadnom dvore za zvuku jukeboxu (cez víkend dokonca živá hudba) posedávajú mládežníci a na vedľajšom malom futbalovom antukovom ihrisku s osvetlením a zavlažovaním (tiež súčasť baru) si to do polnoci rozdávali v neľútostných súbojoch futbalomilovní chalani. Vo vnútri barový pult, noviny, calcetto a hracie (nie peňažné) automaty. Malo to rozhodne bližšie k dobre vybavenému saleziánskemu oratóriu ako ku krčme. Tento náš dojem umocňoval aj miestny farár don Tomaso, ktorý tu často posedával so staršími, tu s mladšími. No ako sa naši mladí Taliani bavili? Radi počúvajú muziku, ale na tanečný parket sme ich dostať nemohli. Alkohol sme ich piť nevideli. O futbale či formule 1 (najmä o Ferrari a Schumacherovi) sú schopní baviť sa hodiny. Našťastie k týmto témam stačí minimálna slovná zásoba a trochu základného prehľadu v týchto oblastiach, takže sme mohli viesť debaty "na úrovni". Mimochodom sledovanie priamych futbalových TV prenosov na veľkom plátne cez LCD projektor patrilo tiež k štandardnému barovému programu. Ďalším fenoménom medzi mladými Talianmi je mobil-

ná komunikácia. V praxi to znamená, že každý z nich má mobilný telefón, podľa možnosti čo najmenší a čo najviac "nadupaný" rôznymi funkciami, a behom hodiny strávi "mobilovaním" (cez SMS alebo hovory) aspoň 15 minút. Samozrejme, vystavovaním svojho mobilného aparátu na verejný obdiv je zaistený spoločenský status majiteľa. Zaujímavé je tiež, že Taliani sa väčšinou učia v škole angličtinu už od 5. ročníka základnej školy. Naši priatelia však svoje znalosti pred nami úspešne "skrývali". Chvíľu sme dokonca pochybovali o talianskom školskom systéme, našťastie sa našla jedna čierna ovca či skôr svetlá výnimka. Valentína, ktorá sypala angličtinu z rukáva jedna radosť, potom sa stala naším intenzívne využívaným komunikačným „interfejsom“, ale aj dôkazom toho, že kto chce, ten sa naučí. Keď sme im odporúčali niekoľkomesačný pobyt v anglicky hovoriacej krajine, tak sme sa prekvapujúco dozvedeli, že vlastne nikde v zahraničí ešte neboli. Je to celkom pochopiteľné: ich životná úroveň je niekoľko násobne vyššia než naša, takže na babysitting či brigády nie sú odkázaní, a navyše majú doma more, Alpy, aj Rím, takže kam by chodili... To už sa priblížil náš posledný spoločný deň. Keďže bola nedeľa začali sme ho sv. omšou. Keďže sme z nej ničomu nerozumeli, stihli sme si všimnúť, mládežnícky zbor, v ktorom šesť dievčat spievalo krajšie a lepšie, ako u nás podobné tridsaťčlenné zbory. Veru, Taliani sú muzikálny národ... Zaujímavé bolo aj to, že don Tomaso pokojne prečítal celú kázeň z homiletického časopisu. Keby to skúsil u nás, babičky by mu dali... Po sv. omši nasledoval obed. Viac ako šesť chodov ma fascinovalo minimálne 20 ľudí, presnejšie príbuzných, ktorí sa počas obeda u nás vystriedali. Niečo porozprávali, vypili, zjedli a šli ďalej. Niet sa čo diviť: otec "mojej" rodiny je z desiatich detí a v Taliansku rodina drží pevne spolu. Veď aj my, potom, ako sme dojedli sme sa vybrali na podobnú návštevnu púť. Popoludní nasledovala siesta. Keďže však bol v ten deň aj závod formule 1, Taliani vyvesili do okien zástavy Ferrari, zapli TV prijímače a fandili Schumimu. My sme však vyrazili k najznámejšej pamätihodnosti v regióne: k prvému benediktínskemu kláštoru v Európe, ktorý v 6. storočí založil sv. Benedikt na hore Monte Cassino. Miesto, ktoré významným spôsobom ovplyvnilo rozvoj celej európskej civilizácie a ktoré sa tiež stalo miestom jedného z najväčších kultúrnych barbarstiev, keď tento kláštor v roku 1944 zbombardovalo americké letectvo, napriek tomu, že v ňom nebol ani jediný nemecký vojak. Taliani však s vynaložením obrovských finančných prostriedkov obnovili kláštor do pôvodného stavu. Dnes, napriek obmedzenému turistickému vstupu (je to predovšetkým stále kláštor, v ktorom žije, modlí sa a pracuje benediktínska komunita), prejde každoročne jeho bránami mnoho turistov. Pre mňa boli najsilnejším zážitkom spievané latinské večery miestnych benediktínov v tamnejšej nádhernej bazilike. Po návrate nás v "na-

šom" bare čakali dve povinnosti. Prvou, veľmi nepríjemnou, bol futbalový zápas, na ktorý nás vyzvali domáci. Dopadol pre nás katastrofálne. Výsledok radšej neprezradím, čosi vypovedá aj to, že dve tretiny našich gólov strelil Talian, ktorého nám domáci "požičali", pretože nás bolo málo. Na druhej strane to, čo dokázali s loptou títo talianski amatéri, dokáže u nás sotva polovica prvotigových futbalistov. Vyčerpaných futbalovým bojom nás čakala tá príjemnejšia povinnosť: rozlúčková večera na našu počesť. Pizzu zabezpečili domáci, pivo z futbalu vysmádnutí hostia (to ako my). Zábava (aj napriek tomu, že popoludní Schumacher ani Ferrari nevyhrali), ktorá bola vlastne prvou, veselou, fázou lúčenia, spojenou s výmenou adries a príslubmi recipročného pozvania na návštevu, sa skončila po polnoci. A v pondelok ráno v Rocca Seca pred naším spoločným odchodom nasledovala druhá rozlúčková fáza. Posledné pozdravy, stisky rúk, posledné spoločné fotografie a v mnohých očiach slzičky. Naozaj len ťažko uveriť, že pred štyrmi dňami sme presne na tomto mieste stáli oproti sebe ako cudzí, neznámi ľudia. A teraz je nám smutno, že sa musíme rozísť. Posledné zatrubenie, kývanie cez okno a zmenšujúce sa postavičky našich priateľov. V autobuse nastáva prehliadka darčiekov, ktoré nám majú pripomínať tieto nezabudnuteľné dni: od suvenírov, cez oblečenie, pamätné plakety, až po zlaté šperky.... Vo fotoaparátach nechýbajú stovky záberov. No to najdôležitejšie zostáva v našich srdciach a spomienkach. Pevne veríme, že to nebolo naše posledné stretnutie. A že sa uvidíme možno už o rok u nás na Slovensku. Naše autobusy medzi tým nabrali kurz na Rím, kde nás očakávalo vyvrcholenie púte...

Drobec

Rím 2000

Milenium bike tour Daewoo 2000

Púť na dvoch kolesách...

Slovo púť v dnešnej dobe nadobúda iný význam. Dnes sa putuje autobusom, autom či dokonca lietadlom. Stráca sa tak jeden význam púte a to význam obety a sebazáporu pri prekonávaní vzdialeností vlastnou silou. Človek má pri tejto ceste možnosť spoznávať seba a pripraviť sa tak na udalosť, na ktorú putuje. Svetový deň mládeže bol pre nás veľkou výzvou, tak sme to teda skúsili. A veru, nemali sme čo ľutovať...

Osemnásť pútnikov teda vyrazilo 1. augusta z Bratislavy. Prvá trampota nás čakala hneď na hranici, keď nám rakúski colníci nedovolili previezť zemiaky naložené vo vozíku za naším sprievodným vozidlom. Museli sme sa teda rozlúčiť s dvomi dobrými večerami. Pokračovali sme dolnorakúskymi nížinami okolo letiska Schwechat smerom na Viedenské Nové Mesto. Rakúsky vieďek nás milo prevkupil. Nocovali sme v malej dedinke Sieding v blízkosti 2000 metrového Schneebergu u mladej 4-člennej rodinky, kde nám dokonca nezištne poskytli aj večeru a raňajky.

Ďalší deň nás čakalo stúpanie k lyžiarskemu stredisku Semmering (1000 m.n.m.). Zvyšok dňa sme už len mierne klesali popri rieke Mürz až do mesta Brück an der Mur. Tu sa nám prihovoriť miestne sestry z Kríža, ktoré nám potom, čo sa dozvedeli, že putujeme na bicykloch až do ďalekého Ríma, bez váhania poskytli možnosť prenocovať... A ušlo sa veru aj čo-to žalúdku. Pán sa o nás takto staral.

V osudový daždivý deň ma rodina s ťažkým srdcom vypravila na cestu. Brat ma doviezol do Viedne, odkiaľ som cestovala vlakom do Innsbrucku. Odtiaľ som pokračovala na bicykli na Brennerský priesmyk. Zo zatemnenej oblohy sa bez prestávky lial dážď. Nikdy som sa necítila taká sama a opustená ako teraz. Posilnila som sa na cestu rezňom od mamičky. Obliekla som si nepremokavé nohavice a bundu, osvietila bicykel, pomodlila pred cestou a vyrazila. Blížila sa tretia hodina ranná. Prší. Cesta neúnavne stúpa. Začínam si zúfať. Ale únava ma premohla, a tak sa schovávam nad dedinkou pri akomsi sklade za vysoké kotúče slamy obalené igelitom. Opieram tátoša a rýchlo rozbalujem rozmočený stan. Vyzliekam premoknuté nepremokavé veci a v ostatnom sa ukladám do spacáka, že snáď na mne do rána uschne a ja neprechladnem.

Keď pršalo mrholilo...

Ďalší deň sme pokračovali údolím rieky Mur. Cestou od nás márne vymáhali rakúski policajti pokutu za jazdu bicyklom na červenú. Večer sa rozmrhlo, ale našťastie sa nám podarilo nájsť strechu nad hlavu. Spali sme v rozostavanej márníci vedľa fary v dedinke St. Ruprecht. Ráno sme boli na omši v miestnom kostole, kde sme boli vyvalení z predkoncilovej liturgie v latinčine. Po omši nás čakalo ďalšie prekvapenie - raňajky v miestnom hostinci na farárov účet. Po jedle sme vyrazili smerom na Tamsweg. Celé dopoludnie mrholilo. Poobede prišiel poriadny lejak práve v 4 kilometrovom 16 percentnom stúpaní na Katschberg. Bez tlačenia bicykla to zvládli len dvaja z nás. K večeru sme došli celí premoknutí do Spittalu pri rieke Dráva a pustili sme sa do hľadania strechy nad hlavu. Nakoniec nás prichyľili v miestnej charite. Tentokrát to bolo bez

Zobudil ma motor osobného automobilu. Zrazu brzda, spojka, ručná brzda, cvaknutie pásov, otvárajúce sa dvere a ich zabuchnutie, kroky pracovnej pánskej obuvi, a do toho všetkého môj dych a tlkot srdca, ktorých hlasitosť snáď prehlušovala i klopanie dažďových kvapiek na stan. Pochopila som, že sa začal pracovný deň a mne neostáva nič iné, iba sa pomaly naraňajkovať po baliť a samozrejme pomodliť. Vonku neprší, iba hustá hmla visí nado mnou s ťažkými oblakmi. Veľmi som sa potešila a pokračovala som v balení premočených vecí. Zrazu sa blížilo druhé auto. Vravím si, že to už asi nebude nič OK. Ale mýlila som sa. Bol to opäť nejaký pracovník, ale milý človek. Aj sa so mnou porozprával a ako každý sa veľmi divil, že som sama. Pomohol mi s balením, poprial mi šťastnú cestu a rozlúčili sme sa. Ostala som opäť sama a veľmi som to pociťovala.

večere, ale hlavne, že sme boli v suchu. V noci sme preschli a ráno sme už putovali ďalej hore prúdom rieky Dráva smerom k mestu Lienz. Znovu bolo veľmi pochmúrne počasie. Všade naokolo sú krásne kopce, ale videli sme ich len do 200 metrovej výšky, vyššie boli mraky. Večer sme prišli do dedinky Mitterwald, kde sme pre zlé počasie znovu poprosili o strechu nad hlavou. Miestni veriaci nás prichýlili do malej strekovej miestnosti a priniesli nám teplý čaj a kilový kus dobre vyúdenej slaniny. Ráno bola nedeľa, takže sme išli na svätú omšu, teda lepšie povedané na obrady. V tejto dedine totiž nemajú kňaza a omšu tu mávajú iba trikrát do mesiaca. Raz v mesiaci majú obrady so slávením eucharistie, ktoré vedie jeden miestny laik.

Dolomity

Prekročili sme talianske hranice a pokračovali sme nádherným južným Tirolskom, kde nás konečne privítalo slniečko. V tejto časti Talianska sa hovorí nemecky, je tu podobné národnostne zmiešané územie ako u nás na južnom Slovensku. V Dobiacu sme odbočili na Cortinu, a začali sme stúpať k nádhernému ja-

Navliekla som si opäť nepremokavé nohavice a úplne premočenú bundu, zapla svetlá a naplnená radosťou a novou vierou prerážala svieži ranný vzduch výkrikmi radosti a melódiami piesní, ktoré mi napadli. Hodiny neúnavného šliapania do kopca a opäť dolu a opäť hore a hore sa nachvíľku zastavili okolo pol jednej popoludní pred najťažším 5 km úsekom, za ktorým ma čakalo Taliansko. Ďalší cieľ - Bolzano. Dôjsť do Bolzana nebol problém, ale vymotať sa správnym smerom bolo pre mňa opäť ako postaviť sa do bludiska. Za Auerom sa čnela dlhá, priam nekonečná serpentínová cesta hore. Striedavo šliapem a tlačím tátoša na cestu, ktorá naberá stále väčší sklon. Cestu začínajú kropiť slzy, ale nevzdávam sa, šliapem - resp. tlačím ďalej. Nevládzem. O 20:30 h už neverím, že do polnoci prídem na dohodnuté miesto, keď tu zrazu... Zastaví pri mne auto, sklo okienka klesá,

zeru Lago di Misurina. Je to horské jazierko pod skvostom talianskych dolomitov - skalnou skupinou Tre Cime di Lavaredo (tri skalné ihly vysoké 2999 metrov). Po chvíli odpočinku a krásnych výhľadov sme pokračovali zjazdom do olympijského mesta Cortina d'Ampezzo, kde sme mali v pláne stráviť ďalšiu noc. Po príchode do mestečka nás čakalo nepríjemné zistenie - jeden z nás chýbal. Naposledy sme ho videli pred 30 kilometrami. Našťastie sme sa po troch hodinách našli. Cortina je nádherné turistické centrum, laťovky vedú odtiaľto snáď na všetky kopce v okolí. Keď sme sa pozreli na nočnú oblohu, okrem hviezd sme vždy videli vo veľkých výškach aj svetlá horských chat.

Ďalší deň nás čakala horská etapa. S Cortiny (1211) sme stúpali do 2117 metrov vysokého passo di Falzarego, potom sme hneď klesli do 1000 metrov a vzápätí sme začali stúpať do sedla passo di Fedaio (2100). Tu sa oddelili od nás naši úderníci, ktorí išli dobyť pýchu talianskych dolomitov - ľadovec Marmolada (3342). Ostatní pokračovali ďalej a šliapali ešte do 60 kilometrov vzdialeného Cavalese, kde sme sa mali stretnúť s Lujzou. Tu sme pol dňa čakali na vrcholovú skupinu, no potom sme vyrazili smerom na Trento a Rivu di Garda. Vrcholovej skupine (ôsmim) sa po bivaku v 3 stanoch na hrebeni (3000) výstup podaril. Prekrásnymi výhľadmi si pripomenuli, že cieľ našej cesty leží už "skoro" na dohľad a túto námahu pri výstupe môžeme všetci obetovať na rôzne úmysly. Všetci sme sa znovu spolu stretli v Riva di Garda, krásnom mestečku na brehu jazera Lago di Garda, ktoré je európskym rajom surfistov. Tu majú veristi dom a srdečne nás spolu s malým občerstvením prichýlili na noc.

usmeje sa na mňa milá slečna a pýta sa: "Brauchen Sie Hilfe?" "Ó najn!" zdvorilo odpovie hrdosť cyklistu, ktorý stále verí že ten 10 km úsek už predsa len došliapie. "Wo fahren Sie?" "Nach Cavalese," usmejem sa. „Vas!? Komen Sie mit..." Znie ponuka, ktorej jednoducho nemôžem odolať, a po krátkom okúšaní sa podvolujem vôli osudu. Parkujeme na malom priestranstve, kde rozoberáme bicykel a oslobodzujeme ho od batožiny, nakladáme všetko do auta a už to ťaháme spolu trať - ale v aute. Keby som vedela, že do kopca to bude už len nejakých 500 metrov, nikdy by som nesadla do auta... Tu niekde sa končí vyše 36 hodinové cestovanie pútnika za družinou, ktorá už celý týždeň poháňa tátošov z Bratislavy cez Rakúsko do Talianska. Stretávame sa v neskorú večernú hodinu všetci plní najrôznejších zážitkov a silných dojmov z putovania.

-lujza-

Pasta, pizza, víno, ale hlavne milí ľudia...

Naša cestička sa ďalej vinula okolo brehov tohoto talianskeho letoviska, pokračovala ďalej smerom na Mantovu. Večer sme boli srdečne prijatí vo Valéggii u jednej milej veriacej rodinky, ktorú sme náhodou oslovili s prosbou o postavenie si stanov na 1 noc. Prichýlili nás do vlastného domu s teplou sprchou a skvelou večerou a s ešte lepšími džemovými raňajkami. V podstate celé Taliansko žilo týždeň diecéznym programom prípravy na stretnutie mladých v Ríme. Toto sme mali možnosť pozorovať počas celej cesty - každý, kto videl naše auto s veľkým nápisom Roma Daewoo 2000, hneď vedel, aký cieľ máme, a tak nám ochotne poradil smer, daroval voľu alebo nezištne poskytol svoje priestory na nocľah. Boh sa stará o svojich pútnikov. Nebojte sa, neodchádzali sme len tak. Skoro v každej domácnosti či na fare ostala slivovička a šúpolienka. Stretnutie v diecéze nám Boh vynahradil stretnutiami s miestnymi cirkvami počas celej cesty (v Rakúsku aj v Taliansku). Mali sme možnosť spoznať, ako žijú miestni veriaci.

Ďalší deň nás čakala Bologna (kde nás prichýlili saleziáni). Ďalej sme stúpali cez Apeniny a postupovali sme smerom na Florenciu (kde sme mali oddychový deň). Vo Florencii nás prijali saleziáni (na základe pár mailov ešte z domova) do svojich priestorov a ušlo sa nám aj občerstvenie a hlavne výborné jedlo (ktoré slúžilo pre asi 200 mladých z Afriky či Európy - zhro-

maždených na tomto mieste). Po celodennej prehliadke mestských chrámov a krásnych sôch sme pokračovali k šikmej veži v Pise a potom k moru.

Cesta už ubiehala veľmi príjemne, občerstvenia v slaných vlnách či melónová seansa ovlažili naše hlavy v úpeku. Pred Rímom sme sa ešte raz stratili a čakalo nás aj jedno nemilé prevkapanie - vykradnuté auto (zmizol jeden mobil a doklady s peniazmi dvom chalanom). Nakoniec sme však úspešne dorazili do Ríma, do centra diania GMG. Zložili sme sa priamo v Ríme v saleziánskom stredisku a rozprchlí sme sa do mesta. Každý si však našiel to svoje, čo ho najviac priťahovalo - kde sa mohol stretnúť nielen s novými zaujímavými priateľmi, ale aj sa v tichosti utiahnuť - nájsť si čas na rozhovor s Bohom, pozdravenie a poďakovanie za jeho ochranu či na prosbu o pomoc do ďalších krokov životom. Takto sa teda skončilo naše putovanie do Ríma a my sme sa omši so svätým otcom pobrali vlakom naspäť domov.

Na záver by som rád vyslovil Vďaka Ti, Pane, - za každého dobrého človeka, ktorého sme počas cesty stretli. Chceme tiež poďakovať pánovi Jurajovi Sládkovi z Daewoo Motors Slovakia, ktorý nám umožnil celú túto výpravu zorganizovať tým, že nám požičal sprievodné vozidlo Daewoo Nubira.

Peter Schmidt, Jožo Šoltés

...zamyslenie na záver

Asi nikto nebude namietaf, keď poviem, že v súčasnosti vládnu svetom médiá. Prostriedky masovej komunikácie dokážu vytvoriť osobnosti z bezvýznamných núl, a naopak, dokážu až do pekla zatradiť mnohých významných ľudí. Pohľad najplyvnejších svetových médií na osobu pápeža Jána Pavla II. tento fakt len potvrdzuje. V poslednom čase médiá pri jeho charakteristike používajú slová konzervatívny, autoritatívny, netolerantný. Ďalšou sériou slov určených pre pápeža sú choroba, umierajúci, nevládny, Alzenhaimerov syndróm (jemne sa naznačuje porucha nervového systému a mozgu) a treťou skupinou sú slová ako rezignácia, abdikácia, odchod, smrť.

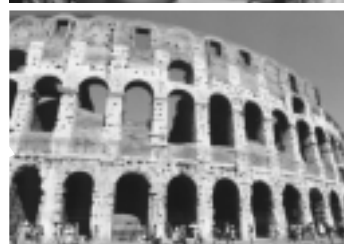
A teraz sa pozrime na realitu posledných mesiacov. Zábery z rímskeho väzenia: pápež slúži sv. omšu pre väzňov, ktorými sú vrahovia, zloději a násilníci. Pápež obeduje s rímskymi bezdomovcami. Pápež sa stretá z telesne a mentálne postihnutými v rámci komunity Archa. Pápež celebruje sv. omšu na XV. Svetovom dni mládeže pre dva a pol milióna mladých ľudí z celého sveta. A všade na týchto miestach to bolo rovnaké: každý z tých, čo tam boli, sa ho chcel dotknúť, chytiť za ruku, stretnúť sa s jeho pohľadom. Dokonca počas Vigílie na Tor Vergata sa naraz počas programu objavilo na pódiu dievča, bystro vybehlo po schodoch a hodilo sa pápežovi okolo krku. Okamžite priskočila ochranka a pápežov sprievod. Pápež však zostal úplne pokojný, objal ju a takto spolu vydržali asi minútu. Potom dievča pokojne odišlo.

Čo je to za silu, ktorá priťahuje milióny ľudí k tomuto starému, chorému, nevládnemu a trpiacemu človeku, pápe v dnešnej dobe, ktorá uznáva len mladých, zdravých, mocných a bohatých? Existuje na to "rozumná" odpoveď? Otvorme Bibliu a pozrime sa pozorne na texty evanjelií. S akými ľuďmi sa to stretal Ježiš, čo to boli za zástupy, ktoré ho nasledovali? Nájdeme tam prostitútku, vraha, malomocných, slepého, chromého, maličkých... Každý zo zástupu usiloval dotknúť sa ho (Lk 6, 19). Keď Ježiš videl veľké zástupy ... otvoril ústa a učil ich: Blahoslavení chudobní, plačúci, tichí, lační a smädni po spravodlivosti, prenasledovaní... (Mt 5, 1-10). Veru práve takíto ľudia tvorili tie zástupy. K takýmto ľuďom hovoril Ježiš. A práve k takým hovorí aj dnes Ján Pavol II. Počúvajú ho státisíce chudobných, hladujúcich, prenasledovaných, bezdomovcov, chorých, slabých, trpiacich... Takých je dnes na svete takmer 5 miliárd. Počúvajú a veria mu nielen preto, lebo aj on je taký ako oni: slabý, chorý, trpiaci. Jeho sila je, parafrázujúc sv. Pavla, v jeho slabosti. A pozrime sa ešte raz na jeho zhrbenú postavu, opierajúcu sa o biskupskú berlu, ktorá je symbolom jeho veľkňazskej moci. Na jej konci je kríž s Ukrižovaným. To je kľúč k pochopeniu tohoto tajomstva: Svätý otec sa opiera o kríž, opiera sa o Ukrižovaného...

Médiá tvrdia, že pontifikát Jána Pavla II. končí. Ja použijem trochu iné slová: jeho pontifikát vrcholí. Blíži sa k vrcholu, tak ako sa Ježiš s krížom na ramenách blížil k vrcholu Golgoty. Ale jeho smrť na kríži nebola koncom. Ba práve naopak. Prázdny hrob o tri dni neskôr sa stal novým začiatkom. Zaujímavé je, že aj vtedajšie "médiá" dali prednosť peniazom pred pravdou. Lenže pravda bola, je a zostane len jedna: Ježiš žije, Cirkev žije. A práve o tom svedčilo stretnutie Jána Pavla II. s takmer 3 miliónmi mladých ľudí z celého sveta na konci augusta 2000 v Ríme. A potom verte "všemocným" médiám...

Roman Tarina

Rím 2000

Všetky cesty vedú do Ríma, alebo Ako Andreja svrbeli nohy...

Išiel v habite a ľudia nemali predsudky...

Zastavili aj preto, že videli rehoľníka...

Jazyk neovládal žiadny...

Na bicykli bol v Medžugorii, Fatime a Poľsku...

...KTO JE ANDREJ?

Brat Andrej má 37 rokov. Pochádza z Bardejova. Jeden rok bol v noviciáte v Podkoniciach, rok v Kremnických Baniach. V kláštore kapucínov v Žiline pôsobí už siedmy rok ako "kapucín pre všetko" - maliar, kuchár, kostolník, robotník...

...KEDY A KDE KUL ANDREJ PLÁNY...?

Myšlienka na pešiu návštevu Ríma mu napadla ešte v časoch socializmu, keď chodieval z Bardejova na Staré Hory. Túžil po otvorených hraniciach, po cestovaní s batohom len tak. Bezprostredne ho však oslovilo svetové stretnutie mládeže so Svätým otcom v Paríži. Brat Andrej si vtedy "sľúbil", že ak to bude možné, pôjde v roku 2000 do Ríma peši. Najväčším "motivátorom" na túto cestu bola, citujem: "...láska k Cirkvi a k Svätému otcovi".

...KAPUCÍNSKA DOVOLENKA...

Na cestu sa nepripravoval vôbec. Chcel, aby to bola cesta na spôsob duchovných cvičení. Veľa ľudí odrádzalo Andreja od tejto cesty, nakoľko sa im spôsob, ktorý si Andrej zvolil, zdal dosť nebezpečný. Radili mu, aby si na cestu niekoho nahovoril. Niekoľkokrát to i skúsil, no nakoniec išiel sám. "Západ" mohol byť pre Andreja nebezpečný najmä kvôli súkromným pozemkom, na ktorých sa nedá "len tak" prenocovať.

"KEBY SOM CHCEL ZNEUŽIŤ DOBROTU ĽUDÍ, PRÍDEM DOMOV S PLNÝM AUTOM."

Deň pred odchodom sa v kláštore sťahovalo. Pár vecí, ktoré si chcel zobrať, mal pohodené na "kôpke". Niesol so sebou len tenký spacák, tri tričká, habit, dáždnik, pol litra čistej vody, breviár, leukoplast a nožnice na plúzgiere. Jedlo nemal žiadne. Jedol len to,

čo mu ľudia darovali. Päťsto korún, ktoré si v Bratislave zmenil na doláre, si Andrej zobral len na veľmi nevyhnutné potreby. Boh sa však cestou o Andreja staral. Nepotreboval peniaze ani jedlo. Stretával sa len s dobrými ľuďmi. Nežobral. V Ríme sa stretol i s ľuďmi, ktorí "žobrali" pre seba. Keď bol Andrej odkázaný na pomoc iných, cítil, že Boh je veľmi blízko, že je živo prítomný a stará sa. Veľa darovaného však musel s patričným vysvetlením odmietnuť. To, čo si napokon zobral od ľudí, bral s vedomím, že to môže niekomu na ceste pomôcť.

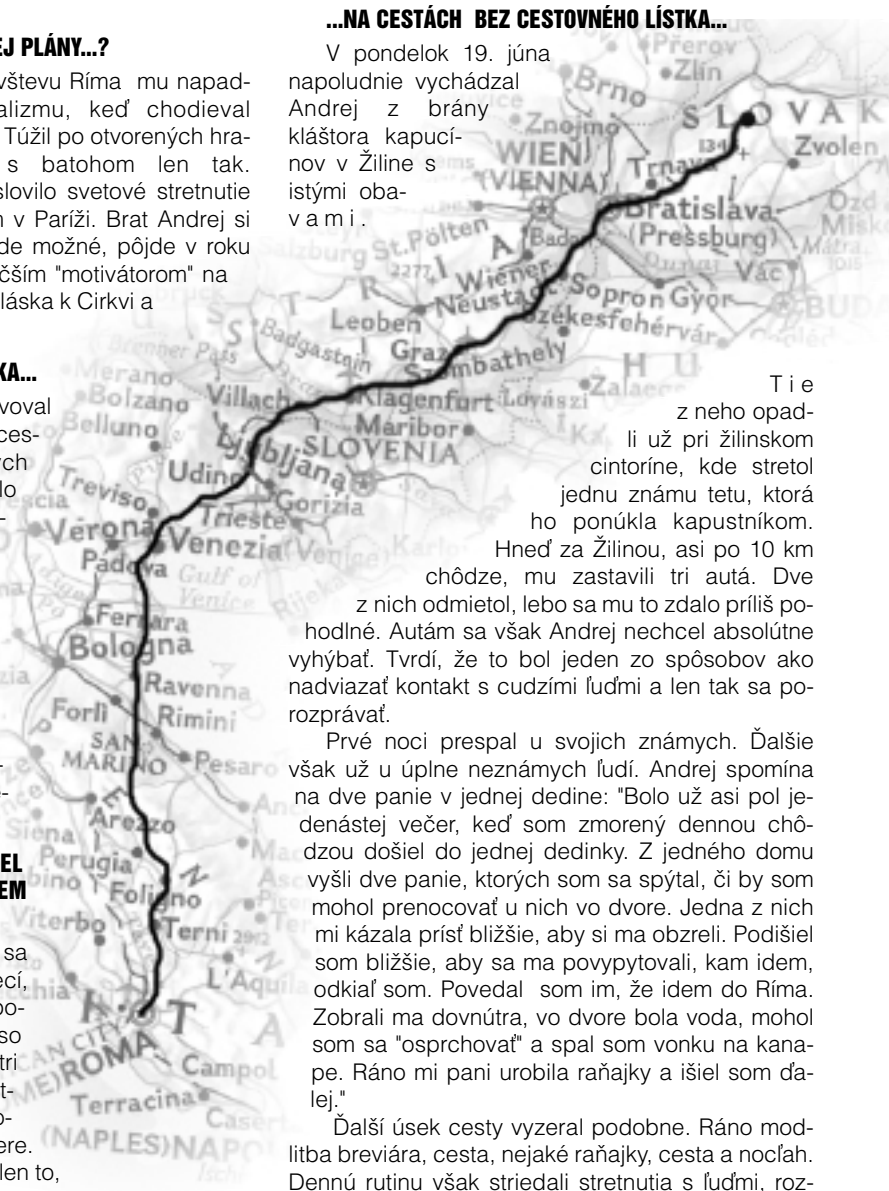
...NA CESTÁCH BEZ CESTOVNÉHO LÍSTKA...

V pondelok 19. júna napoludnie vychádzal Andrej z brány kláštora kapucínov v Žiline s istými obavami.

Tie z neho opadli už pri žilinskom cintoríne, kde stretol jednu známu tetu, ktorá ho ponúkla kapustníkom. Hneď za Žilinou, asi po 10 km chôdze, mu zastavili tri autá. Dve z nich odmietol, lebo sa mu to zdalo príliš pohodlné. Autám sa však Andrej nechcel absolútne vyhýbať. Tvrdí, že to bol jeden zo spôsobov ako nadviazať kontakt s cudzími ľuďmi a len tak sa porozprávať.

Prvé noci prespal u svojich známych. Ďalšie však už u úplne neznámych ľudí. Andrej spomína na dve panie v jednej dedine: "Bolo už asi pol jedenástej večer, keď som zmorený dennou chôdzou došiel do jednej dedinky. Z jedného domu vyšli dve panie, ktorých som sa spýtal, či by som mohol prenocovať u nich vo dvore. Jedna z nich mi kázala prísť bližšie, aby si ma obzreli. Podišiel som bližšie, aby sa ma povypytovali, kam idem, odkiaľ som. Povedal som im, že idem do Ríma. Zobrali ma dovnútra, vo dvore bola voda, mohol som sa "osprchovať" a spal som vonku na kanape. Ráno mi pani urobila raňajky a išiel som ďalej."

Ďalší úsek cesty vyzeral podobne. Ráno modlitba breviára, cesta, nejaké raňajky, cesta a nocľah. Dennú rutinu však striedali stretnutia s ľuďmi, roz-

hovory a osobná modlitba. Andrej sa dosť riadil sv. omšami v dedinách, do ktorých prichádzal večer. Práve miestni kňazi ho mohli "nasmerovať" k nocľahu.

Andrej spomína: "Zastavilo mi jedno auto a mladá pani hneď spustila. My sme vás včera s manželom predbiehali a manžel bol nešťastný z toho, že sme vám nezastavili. Mohli sme sa vás aspoň spýtať, či niečo nepotrebuje. Som taká rada, že som vás stretla, aspoň pre vás môžem niečo urobiť. Zvezieme vás do Bratislavy."

...CEZ HRANICE NA ZÁPAD...

Rakúsko

V Bratislave prenocoval Andrej v kláštore kapucínov a potom sa vybral do Rakúska, cez hraničný prechod v Kittse. Colníkom veľmi nevysvetľoval zámer svojej cesty, radšej bol stručný. Asi päť kilometrov od hranice ho zastavilo auto pohraničnej polície, ktorá mu znovu skontrolovala doklady. Keďže mal všetko v poriadku, mohol pokračovať v ceste.

"V Rakúsku ma na jednom cyklistickom chodníku predbiehala žena s dcérou. Zastavili sa pri mne a pýtali sa, kam idem. Rečou tela - všade použiteľným jazykom - som im vyrozprával zámer svojej cesty. Pobrali sa ďalej a asi po dvoch kilometroch stáli pri ceste i s autom. Pozvali ma na obed. Bol som prekvapený a potešený tým, ako sa Boh stará. S veľkou radosťou som prijal pozvanie. Ich dom bol vzdialený asi kilometer smerom do poľa. Najedol som sa, porozprával s domácimi, a tí ma potom odviezli späť na cestu."

Počas cesty Rakúskom niekoľkokrát zmkol. Raz, keď bol premočený do nitky a nevedel, kde bude nocovať, zastavila mu jedna pani a navrhla mu, aby sa zúčastnil na sv. omši v ich kostole, kde mal byť v ten deň i koncert, a ona mala spolu s miestnym kňazom zatiaľ pre neho nájsť nocľah. Na koncerte Andrej skoro zaspal, bol unavený z prebdenej noci a dažďa. Nikdy však nemal pocit, že je nervózny. Po koncerte išiel s manželmi, ktorí vlastnili hotel, kde mal prenocovať: Andrej dostal vlastnú izbu, kúpeľňu a bohatú večeru. Na druhý deň mohol pokračovať v ceste.

Andrej vstával vždy zavčas rána, keď slnko ešte tak silno nepálilo: "Istému Rakušanovi, u ktorého som prenocoval som povedal, že chcem ísť skoro ráno preč. Aby som ho nebudil, uložil ma do izby s východom na ulicu, dal mi kľúč a povedal, že keď budem odchádzať, mám mu ich nechať na dohodnutom mieste. Prekvapilo ma, ako mi dôveroval."

Taliansko

Andrej prešiel z Rakúska do Talianska. V Udine plánoval istý čas zotrvať u Ondreja Sočuvku zo Žiliny, ktorý v Taliansku študuje. Prišiel dosť skoro - Ondrej bol práve na Sicílii. Miestni mladí ľudia však Ondrejovi zatelefonovali a tak tam mohol Andrej zostať až do jeho príchodu. Po ceste ďalšími talian-

skými mestečkami sa napokon Andrej konečne dostal do cieľa.

Rím

Do Ríma prišiel Andrej 19. augusta. Zotrval tam až do celosvetového stretnutia mládeže so Svätým otcom. Týždeň navštevoval historické pamiatky, najmä baziliky. Týždeň si vyhradil na vlastný duchovný program. Po skončení samotného stretnutia mládeže zostal v Ríme až do septembra, keď ho spolubratia zo Žiliny zobrali svojím autobusom naspäť domov.

...A ČO BOLO ĎALEJ...?

V rozhovore s Andrejom ma zaujímalo, čo si myslí o ľuďoch na Slovensku v porovnaní s ľuďmi na "Západe". Ktorý národ je pohostinnejší, kde sa ľudia viac boja prijať pútnika... "Mal som možnosť stretávať sa len s dobrými ľuďmi. Najviac som si uvedomoval to, že ľudia, ktorých som stretol - či už veriaci, alebo neveriaci - veľmi chcú pomáhať, len akoby nemali komu."

Andrej chcel vidieť, ako Boh pôsobí každý deň v jeho živote. Na ceste stretával prostitútky, podnikateľov, obyčajných ľudí... V kontakte s nimi nemusel nič urobiť, Boh cez neho mohol urobiť veľa.

Andrej dôrazne prízvukoval, že si veľmi želá, aby článok bol len jeho svedectvom o tom, ako sa Boh o ľudí stará. Toto želanie je i mojim želaním.

Ďakujem Andrejovi za rozhovor a prajem mu veľa síl do ďalších ciest...

Spracovala: Ivana Dudová, Foto: Róbert Demko

Kto si?

Rozmýšľali ste už niekedy nad tým, kto vlastne ste? Čo za človeka ste? Ako by ste popísali seba samých niekomu, kto vás nepozná? Bol by váš popis vnútorne jednotný (harmonický a konzistentný) alebo protirečivý (nesúvislý)? Menil by sa zo dňa na deň, ako si meníte košeľu, alebo by bol pevný a stály počas istého dlhého obdobia? Máte radi seba samých, alebo vás naplňa pocit hanby a pohrdania, keď na seba myslíte? O čo v podstate ide vo všetkých týchto otázkach, je naša IDENTITA.

Každý človek nutne potrebuje silný a celistvý pocit osobnej identity, ktorý by mu slúžil ako kotva v rozličných situáciách jeho života. Bez identity, ktorú si človek definuje vo veku mladosti, nebude schopný dostať sa do toho, čo nazývame hlavným cieľom veku dospelosti, totiž do intimity. Slovo intimita je o vzťahoch. Pochádza z latinského slova "in timor" (v preklade: v strachu), čo je presne to, čo sa deje, keď ideme do vzťahu s iným človekom alebo s Bohom. Dá sa to prirovnať k oceánu: vzťah s iným človekom (alebo s ľuďmi) je ako vyplávať na šíry neznámy oceán. Človek tam cíti strach. Tento strach je však niečím celkom normálnym. Bez neho to nepôjde. No aby som sa na tom mori (snahy o budovanie si intimity) nestratil, potrebujem mať vybudovanú identitu. Identita je ako lano potápača, ktorým je pripevnený k svojej základňovej lodi. Keď mu hrozí nebezpečenstvo, môže sa kedykoľvek pomocou neho vrátiť späť.

Ako riešiť otázku vlastnej identity?

Keď za Jánom Krstiteľom prišli Židia, aby im konečne prezradil, čo ich kváril už istý čas, totiž kto je tento čudesný človek, skôr, ako im povedal, kto je, prezradil im, kto nie je. "Ja nie som Mesiáš!" "Nie som Eliáš!" "Nie som Prorok!" Židia si ho definovali vo svojich vlastných myšliach na základe svojho vlastného pozorovania. Mysleli si, že je Mesiášom alebo azda nejakým "znovavteleným" Eliášom, alebo nejakou inou postavou z ich minulosti. Ján odpovedal jednoznačne a kategoricky: Nie. Toto nie som! Toto mi nepatrí!

Takýto postup je dobrý aj v našom prípade. Skôr, než si budem schopný odpovedať na otázku, kto som, musím vedieť, kto nie som. O sebe máme rozličné predstavy. Niektoré nám spôsobujú komplex povýšenectva a niektoré zasa komplex menejcennosti. Ani jedny, ani druhé nie sú dobré, pretože sa nezhodujú s našou vnútornou pravdou. A my to vieme. Ak nie sme pravdi-

ví voči sebe samým, nemôžeme vnútorne rásť. Darma si to budeme namýšľať. Keby k nám prišli Židia a spýtali sa nás podobne ako Jána, niektorí z nás by mali pokušenie odpovedať im pozitívne. Áno som: Mesiáš, Eliáš, prorok... A možno niektorí aj žijeme tak, ako by sme nimi boli. V hĺbke srdca však cítime, že nie sme tým, čím sa tvárime, a že nakoniec sme hlboko nešťastní. Aj medzi nami je veľa takých, ktorí sa správajú doslova ako Mesiáši. Ideme zachraňovať svet. Chceme byť všade. Bez nás to nebude fungovať. My sme pre ľudí a pre svet nenahraditeľní. Zabúdame, že cintoríny sú plné nenahraditeľných ľudí. "Ja nie som Mesiáš!", túto odpoveď by sme si mali opakovať. "Kto si teda, si Eliáš?" Mnohí máme dojem, že sme Eliáši, ktorí prichádzajú na ohnivom voze. Chceme sa skvieť v očiach ľudí a zaujímať v ich živote exkluzívne miesto. Chceme byť adorovaní, obľetávaní a zveľebovaní, pre zvláštnu výnimočnosť, ktorú v sebe nosíme. Mnohí z nás majú v sebe naozaj mentalitu tragických romantikov. Zmýšľame o svojom špeciálnom mieste vo svete a v životoch ľudí. Eliáš však jednoducho nie sme. Kto sme teda? Sme proroci? Mnohí máme ten dojem. Chceme v mene Božom ľudí napomínať, vyzývať ich k reforme a rozprávať im o Božom hneve. Šírieme okolo seba atmosféru strachu a odsudzovania, netolerancie a neschopnosti chápať. Proroci nie sme.

Je tu aj opačný prístup. Mnohí z nás sa naopak podceňujeme. Máme pokušenie tváriť sa, že nie sme nič, nič neznamenáme, že sme červíci, ktorí sú omylom prírody. Tento postoj sa nenachádza len u ľudí, ktorí sú neveriaci, ale aj u veriacych. Lenže ani tento postoj nie je pravdivý. Cítime to. Nech sa akokoľvek navonok zdegradujeme, či už v reči, alebo postojoch, vo vnútri cítime, že to nie je pravda. Že aj keď si myslíme, že sme nič, cítime, že predsa len niečo sme.

Kto teda sme? Uvedomiť si, kto nie sme, je dôležité, ale nestačí to. Čo je to vlastne identita? Identita je súbor prvkov, ktoré tvoria podklad toho, kto si ako človek. Čo je v tebe špecifické, jedinečné a neopakovateľné. Sem patria veci ako telesné črty (výška, váha, pohlavie, farba vlasov alebo očí, celkový vzhľad...), spoločenské roly (študent, učiteľ, dieťa, rodič, zamestnanec, manželka...), aktivity, v ktorých sa angažuješ, a schopnosti, ktoré pri tom využívaš (hra na hudobnom nástroji, tancovanie, kreslenie...), tvoje postoje a záujmy (šport, neschopnosť zniesť drzých ľudí...), pocit príslušnosti k určitej skupine ľudí alebo k určitému miestu (národnosť, jazyk...) a všeobecné črty tvojej povahy (introvert alebo extrovert, prchký alebo uvážlivý, citlivý alebo rozšafný) a pod.

Identita je teda súbor týchto a podobných prvkov. Je nebezpečné, ak to prehliadneme. Ak by človek pokladal za svoju identitu len jednu vec, pri strate tejto jednej veci zo svojho života, by sa spolu s ňou stratila aj jeho identita. A nastala by u neho kríza identity. Napríklad, ak je vaša jedinou identitou národná identita, keď stratíte svoj štát alebo odídete do zahraničia, budete sa cítiť ako nikto. Alebo keď vašou identitou bude, že ste učiteľ, a stratíte zamestnanie, budete sa cítiť vykokorenení. Alebo ak ste manžel a vaša manželka vám zomrie, po jej smrti sa utýrate k smrti, lebo už nie ste nikým. Odborníci teda silno zdôrazňujú, že je to súbor vecí a nie len jedna vec.

Vráťme sa znovu k Jánovi. Keď už povedal, kto nie je, potom poukázal aj na to, kto je. Ján definuje sám seba. Vyhlasuje sa za hlas. Je to

zvláštna definícia. Stojí v ostrom protiklade s predchádzajúcimi riadkami. Hlas totiž v istom momente doznieva a prestane byť užitočný. Užitočné je len posolstvo, ktoré tento hlas sprostredkóva. Ján však trvá na tom, že on je hlas. Nebolo nebezpečné pre jeho identitu byť len hlasom a ničím iným? Hlasom, ktorý chvíľu znie a potom zaniká?

Na Jánovi vidíme to, čo psychológia prehliada. Psychológia hovorí: Nebuď len hlasom, lebo keď prestaneš byť hlasom, stratíš identitu. Lenže Ján svoju identitu nestratil ani vtedy, keď prestal byť hlasom. V Jánovom postoji a ešte výraznejšie v Ježišovom učení sa nachádza jedna zaujímavá novinka: Našou identitou je Kristus. Všetky ostatné veci, ktoré sú vonkajším prejavom našej identity na tomto kameni spočívajú, sú na ňom ukotvené. Neskôr to hovorí aj sám Ježiš, keď zdôrazňuje: "Ak niekto miluje viac svojho otca matku... než mňa, nie je ma hoden." Nie preto, že by Ježiš o takéhoto človeka nestál, ale preto, že ak by takýto človek stál pred stratou niečoho, čo miluje viac než Krista, rozpadol by sa. Ak mám v svojom jadre Krista, ten sa nikdy nerozpadne, a tak sa nerozpadne ani moja identita. Ježiš je totiž ako "kotvička", na ktorej sú ukotvené všetky ostatné prvky mojej identity. Ak budem mať Krista vo svojom strede ako identitu, v mojom živote sa môže čokoľvek zmeniť, no ja sa nikdy "nerozpadnem". A navyše, budem žiť v pravde. Nebudem trpieť ani komplexom superiority, ani komplexom inferiority. Budem vyvážený a dobre ukotvený. Svätý Pavol to vyjadril slovami: "Nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus".

Milan Bubák SVD, foto: Martina Fabiánová

Na Slovensku sa každoročne uskutoční niekoľko desiatok gospelových podujatí. Čoraz častejšie sa objavujú aj viacdňové festivaly. No na najvyššom stupienku sú tri podujatia, ktoré každoročne vítajú svojich návštevníkov na viac dní, počas ktorých im ponúkajú pobyt, stravu, ale najmä obrovskú porciu gospelovej hudby. Určite tušíte, že mám na mysli trnavský festival Lumen, podtatranský Camp Fest a námestovský Verím, Pane. Aj v tomto roku od mája do júna vyvrcholila na nich slovenská gospelová sezóna. Keďže v tomto roku som navštívil všetky, rozhodol som sa podeliť sa o svoje dojmy formou porovnania jednotlivých festivalov.

LUMEN

Ročník: X.

Miesto: Trnava

Dátum: 5. - 6. máj 2000

Organizátori: DOMKA - Združenie saleziánskej mládeže, mesto Trnava

Riaditeľ: P. Emil Šafár SDB

Typ: halový (indoor) festival

Počet návštevníkov: cca 2 500

Ubytovanie: v školách na spacákoch a karimatkách (10 Sk/noc)

Stravovanie: v sobotu raňajky, obed+balená večera za 50 Sk

Doprava: mimoriadny vlak z Košíc do Trnavy a späť za polovičné cestovné

Vstupné: 170 Sk na dva dni, 90 Sk na jeden deň
Pódium: hlavné v miestnej športovej hale (kapacita cca 2000 ľudí), vedľajšie v stane pred halou (cca 300 ľudí), vokálna scéna v evanjelickom kostole (cca 500 ľudí)

Duchovný program: 9 rôznych prednášok, workshopov a duchovných obnov v sobotu dopoludnia

Športový program: umelá stena, "muchy", pripútaný futbal, turnaje v klasických kolektívnych športoch

Najlepšie koncerty: Three Crosses, Vašo Patejdl, Adrien Snell, Tretí deň, Kapucíni&Stanley, tanečné divadlo Atak

Faux-paux: tentokrát žiadny

Hodnotenie: ****

Zdôvodnenie: Festival zaznamenal ďalší veľký krok vpred, objavil sa konzistentný duchovný program, športové akcie, adrenalínové atrakcie, traja kvalitní zahraniční hostia z rôznych gospelových žánrov, na otvorenie prišla veľká hviezda slovenskej popmusic. Lumen sa v súčasnej po-

dobe dostal v podstate úplne na hranice možného. Pokiaľ organizátori nechcú zastať, ale aj o rok ponúknuť opäť niečo viac, ako je to v Trnave už dobrým zvykom, môžu sa pohnúť len v jednom (alebo aj vo viacerých) z týchto troch smerov: priviesť top špičkových zahraničných interpretov, rozšíriť festival na viac dní (posledný ročník bol tak nabitý, že sa nedala stihnúť ani polovička programu), presunúť festival z haly na otvorené pódium na väčšom štadióne. Tá polovička hviezdíčky chýbajúcej do maxima je takým malým podpichnutím organizátorov, aby nezaspali na vavrínoch a pokúsili sa pohnúť v súčasnosti bez diskusie najlepším slovenským gospelovým festivalom ešte o kus dopredu.

Camp Fest

Ročník: II.

Miesto: Športcamp Tatranská Lomnica

Dátum: 6. - 9. júl 2000

Organizátori: Mládež pre Krista, Združenie Sietí, SEM (Spoločenstvo evanjelickej mládeže)

Riaditeľ: Marián Lipovský

Typ: open air festival

Počet návštevníkov: cca 2 500

Ubytovanie: v stanoch

Stravovanie: čo peňaženka dovolí...

Vstupné: + kempovné (predpredaj/počas festivalu): do 11 rokov zadarmo, do 17 rokov 250/400 Sk, od 18 rokov 300/450 Sk, denné vstupné 130 Sk

Pódium: hlavné (kapacita cca 2000 ľudí na "stojáka") + 3 programové stany (po cca 500 ľudí na sedenie)

Duchovný program: prednášky, workshopy, filmové projekcie, spoločné modlitby, rozhovory, kaplnka....

Športový program: možnosť požičať všakovaké športové náradie, turnaje v tradičných kolektívnych loptových hrách a netradičných individuálnych športoch

Najlepšie vystúpenia: Tretí deň, Credo, klaun - Mark Maklenburg, Bez iluze, N.N.Band

Faux-paux: organizátori nepovolili katolíkom sláviť v nedeľu v kempe sv. omšu

Hodnotenie: ****

Zdôvodnenie: Organizátori sa pokúšajú o najväčší a zároveň o najnamáhavejší a najnákladnejší druh festivalu. Na Slovensku si ako jediní trúfli na open air festival práve oni, za čo im patrí veľké uznanie. Problém, ktorý ovplyvniť nemohli,

bolo nepríjemné daždivé počasie. Práve tento fakt však je pre open air festival kľúčový. Pre budúcnosť sa treba zrejme ešte raz zamyslieť nad miestom konania a termínom. Šport kemp bol problematický aj z iného dôvodu: bol drahý. Nemyslím služby, ktoré boli zahrnuté v cene vstupného. Najmä vďaka stravovaniu - jediný obchod s potravinami v susednom Eurocampe, stánky súkromníkov v areáli Športcampu - sa pobyť pre návštevníkov riadne predražil. A keďže návštevníkmi sú najmä mladí nezarábajúci ľudia, je to pre Camp Fest obrovská nevýhoda v porovnaní s ostatnými dvoma festivalmi, ktoré sú voči svojim návštevníkom veľmi "user friendly". Je pravda, že na západe open air festivaly fungujú presne takto. Slovensko je však podstatne chudobnejšie. No najväčším negatívom festivalu bola slabá kvalita zahraničných hostí. Dokonca slabšia ako minulý rok. Malo by platiť pravidlo, že interpret zo zahraničia by mal mať vyššiu kvalitu ako naši (myslím slovenských a českých). Realita tohtoročného Camp Festu však potvrdila parafrázované príslovie: Nie je všetko zlato, čo je z USA. Naopak skvelý nápad bolo amatérske pódium. Každopádne si treba uvedomiť, že Camp Fest má za sebou len dva ročníky. Aj z tohto hľadiska je určite festivalom s najväčšou perspektívou.

Verím, Pane

Ročník: X.

Miesto: Námestovo

Dátum: 20. - 23. júl 2000

Organizátori: LUX communication, Katolícka jednota Slovenska Námestovo

Riaditeľ: P. Juraj Drobny

Typ: happening

Počet: cca 1 000

Ubytovanie: v školách na spacákoch a karimatkách

Stravovanie: Štv: večera, Pia - Ne: raňajky, obed+balená večera

Vstupné: na koncerty zadarmo, účastnícky poplatok (strava + ubytovanie) za Štv, Pia, So, Ne: 30 + 60 + 60 + 60 Sk, za celý festival 210 Sk

Pódium: prírodný amfiteáter na brehu Oravskej priehrady (kapacita cca 1000 ľudí)

Duchovný program: v piatok a sobotu duchovná obnova - Braňo Letko a spoločenstvo z Lamača

Športové aktivity: nič organizované, možnosť všetkých možných vodných a podvodných športov

Najlepšie vystúpenia: Nynot, Adriel, Credo, Chvály, muzikál Láska je silnejšia

Faux-paux: katastrofálna, v podstate žiadna informovanosť o festivale

Hodnotenie: *****

Zdôvodnenie: Použil som pre tento festival pojem happening. Už dlhé roky sa ľudia, ktorí sa motajú okolo slovenského gospelu, stretávajú na podujatí, ktoré každoročne organizuje Juraj Drobny. Najprv ich kroky smerovali do Horných Kočkoviec, potom do Považskej Bystrice a posledné tri roky do Námestova. Jurajove festivaly mali vždy veľmi pohodovú atmosféru, stretali sa na nich starí známi a nové tváre vždy dostali svoju príležitosť na pódii. V Námestove je táto otvorenosť festivalu ešte viac zvýraznená amfiteátrom na brehu Oravskej priehrady, ktorý je voľne prístupný ako pre návštevníkov festivalu, tak pre rekreantov na brehu priehrady, či pre náhodne okoloidúcich. Platí to aj opačne: návštevník môže počúvať koncerty, popritom sa kúpať v priehrade, ísť do bufetu na pivo, či odskočiť si do mesta. Táto pohoda bola umocnená aj dobrým počasím (Juraj poslúchol hlasy miestnych "znalcov" a presunul festival do termínu, kedy by malo byť na nevyspytateľnej Orave najlepšie počasie). Keď k tomu prirátame ústretovosť voči návštevníkom (najmä finančnú: ubytovanie, strava), už spomínanú v podstate na takýchto veľkých festivaloch jedinečnú šancu pre nové kapely a interpretov, úzku previazanosť s jedinečnou koncertnou šnúrou Šanca pre lásku a možnosť stretnúť ľudí, z ktorými si sa dlhú dobu nevidel, niet sa čo diviť, že sa sem interpreti, ako aj fanúšikovia slovenského gospelu vždy radi znova vracajú. Preto sa ani nedivím, že Sába, Trenčiansky bazár a Dominik svoj návrat na pódia po viacročnej prestávke absolvovali tento rok práve na Verím, Pane. Zvláštne je, že aj napriek slabej informovanosti, sklení návštevníci cestu do Námestova v správnom čase vždy nájdu. Verím, Pane je jednoducho jasne vyprofilovaný festival, na ktorom síce nezažijete zahraničné kapely, ale jeho pravidelná ponuka vám to vynahradí v plnej miere. Zlepšovať jednoducho nie je čo, pretože Verím, Pane je festivalom s najpriateľskejšou atmosférou. A to pre gospelový festival vôbec nie je málo.

P. S.: Maximálne hodnotenie je päť hviezdíček

Hodnotenie vyjadruje môj subjektívny názor, ktorý sa nemusí zhodovať z názorom čteného čitateľa. Odvahu porovnať všetky tri festivaly mám nielen preto, že som ich toho roku všetky navštívil, ale aj preto, že som na vlastnej koži zažil 7 z 10 ročníkov Verím Pane, 7 z 8 ročníkov Lumenu a oba ročníky Camp Festu.

Drobec

Deja Vu

všetko čo prežívam už som prežil
to čo cítim som už cítil
tak na čo ešte?
de javu-
pocit neznámeho javu
pred čím utiekám?
dej avu-
dej známeho pocitu
tma sa stáva svetlom môjho osobného
priestoru
deja vu-
pocit známeho pocitu
deja vu
aj tieto riadky som už písal...

Bohuš

Rozhovor

V nekonečnom hluku ulice
ponoríš sa zrazu
do ticha seba samého.
Každý hlas zanikne
a ty sa rozprávaš
iba s Ním
kdesi hlboko,
hlboko.
Porozpráva ti o tom,
aký je rád, že Ho
znova nachádzaš.
Pri srdci začína
ti byť horúco
a v úžasnom pokoji
svojej vlastnej duše
zabúdaš vystúpiť z električky...

Mirko

Non - sense

vyložiť nohy na stôl
oprieť si hlavu o stenu
prižmúriť oči
nemyslieť

to by bol krásny pocit
byť chvíľu nikým
a pritom si namýšľať
že som kráľom sveta

brrrrrrrrrr

toľko zodpovednosti naraz by asi
moje ja neuneslo

radšej na to
nemyslieť
prižmúriť oči
oprieť si hlavu o stenu
vyložiť nohy na stôl

toto je krásny pocit

Mirko

B,M: Tak toto Vám musíme povedať. Jeseň si
znovu obhájila svoje farby: žltú, oranžovú,
červenú, hnedú, ba aj ešte stále zelenú.

B: ...a ešte tajomstvo. Tá žltá, to je zo slnieč-
ka.

M: Čo si spadol, z mesiaca? Vidím ako kla-
meš, máš fialový nos.

B: Ja neklamem. Ale zabudli sme na čiernu.

M: Tá predsa nepatrí jeseni.

B: ...ale patrí životu.

M: To áno, ale teraz hovoríme o jeseni, a tá je
pekná, farebná, rozprávková, poetická. A vô-
bec, iba o nej písať a písať.

B: Tak Ty píšeš? Poéziu! Daj sa mi svete. Ešte
to dnes niekto číta? ...to poznám, tiež si to či

Mirko a Bohuš

/ to len aby ste nás nebodaj nespoznali/.

Pod jednou strechou - výber, CD, B&B studio, 2000, 63:37 min., 350 Sk

Návrat Igora Baara (muzikál Pilátova žena, skladateľsko-aranžérsky a hudobne spolupracoval v polovici 90. rokov s mnohými gospelovými zoskupeniami a interpretmi) do slovenského gospelu sa udial v podstate na dvoch platformách. Prvou je jeho nové nahrávacie štúdio a hudobné vydavateľstvo B&B studio. Z jeho tvorby sme už mohli zaznamenať album Vianočný čas Antónie Ďurišovej (Dominik), potom prišla kazeta Lamačských chvál Braňa Letka a do tretice výberové CD ku koncertnej šnúre Pod jednou strechou. V jej rámci štyri formácie - Nynot, Bratia kapucíni, B.F.O. a Lamačské chvály prešli v júli niekoľko slovenských miest a mestečiek a ich posledný koncert v Námestove bol zároveň úvodným koncertom tohtoročného festivalu Verím, Pane.

Skupina Nynot vznikla v roku 1996. Vďaka turné Šanca pre lásku si ju v roku 1998 mohli všimnúť všetci gospeloví fanúšikovia. Práve Nynot je ďalším návratom Igora Baara. Jeho skvelá muzika na rozhraní medzi jazzom a rockom a vynikajúci hlas jeho manželky Moniky dostali Nynot medzi absolútnu špičku slovenského gospelu. Ich kvalita by sa určite nestratila ani mimo gospelovej scény. Teším sa už na prvý album.

Bratia kapucíni sa predstavili s novými piesňami a tentokrát bez Stanleyho. Ich hudba je trochu vážnejšia, prekvapením sú skutočne nádherné gospelové texty. Nový, v poradí už štvrtý album, by mal vyjsť na jeseň.

B.F.O. predstavilo štyri piesne z posledného CD ...a ty mi chýbaš (1999) v novom zložení: bez Maťa Lišháka, no s novým gitaristom Gustom Čechom a hosťujúcim Igorom Baarom. Ten sa okrem

inštrumentálnej spolupráce podieľal aj na aranžmánoch.

Päť piesní Lamačských chvál sú poslucháčom dobre známe z rovnomennej magnetofónovej kazety (1999). Škoda, že nevyšla aj CD verzia. Ako náhrada musí stačiť práve tento kompilát.

Projekt Pod jednou strechou pomôže fanúšikom spomenutých štyroch skupín preklenúť čas čakania na novú kazetu, či CD od svojho obľúbeného interpreta. Čas ukáže, koľko z týchto noviniek vyjde na labeli B&B studio a či sa táto značka presadí popri tradičných vydavateľoch, ako sú Spirit Art, či Lux communication.

Tretí deň: Boh je mojou spásou (chvály 7), CD a MK, Art Lumen, 1999, 66:03 min., 290 Sk / 150 Sk

Konečne sme sa aj u nás na Slovensku dočkali chvál, ktoré spĺňajú štandard tohto žánru a nestratili by sa ani v konkurencii európskych, či amerických chválových skupín. Cesta k tomuto konštatovaniu trvala takmer osem rokov. Najprv v Košiciach v Apoštolskej cirkvi vynikol zbor, ktorý chcel chváliť a hlásať radostnú zvesť. Ten bolo niekoľko rokov počuť pod názvom AC. Svoju tvorbu pravidelne rok čo rok prezentoval na kazetách. Postupom času sa AC vyprofilovalo do chválovej skupiny s lídrom Miro Tóthom a s novým názvom Tretí deň. V minulom roku vyšla nová nahrávka konečne aj na CD nosiči s názvom Boh je mojou spásou. 13 piesní a záverečná inštrumentálna bodka reprezentujú klasický bigbitový stredný prúd. Texty sú jednoduché, ľahko zapamätateľné, s častými opakovaniami, aby sa počas ich koncertu mohol každý pripojiť. Miro Tóth s prehľadom zvláda nielen hlásanie

slova, ale so svojím príjemným hlasom aj všetky sólové vokály a k tomu ešte aj akustickú gitaru. Ďalej je na CD, ale aj na výborných živých koncertoch počuť basovú gitaru, klávesy, bicie a dychy. Trio vokalistiek dáva albumu to správne worshipové vyznenie. Autorsky sa na CD podieľali Miro Tóth a saxofonista Ján Hrubovčák. Pre Tretí deň je však najcharakteristickejší ich zápal pre hlásanie evanjeliového posolstva a pre chválenie nášho Pána. Ich vystúpenia nie sú koncertami, ale evanjelizáciou. Oni sa hudbou a spevom modlia a ich publikum sa k nim pridáva. Kus tejto atmosféry je doslova hmatateľný aj z nahrávky. Navyše ich potenciál oslovovať týmto spôsobom mladých ľudí je skutočne obrovský. Kto mal možnosť vidieť ich vystúpenia na festivaloch Haleluja, Lumen, či CampFest mi dá určite za pravdu. Na záver len dve poznámky: album s veľmi prijateľnou cenou ma dosť mizernú dostupnosť. V distribúcii Rosy ho napríklad nezoženiete. Preto skúste (aj v prípade záujmu o vystúpenie, či ich staršie audiokazety) kontaktovať priamo skupinu na adrese: Miro Tóth, Tretí deň, Apoštolská cirkev, Werferova 1, 040 12 Košice resp. www.tretiden.sk

KAPUCÍNI: Inak, CD a MK, Minor, 2000, 56:43 min., 300 Sk / 150 Sk

September priniesol na náš gospelový trh novinku avizovanú už na projekte Pod jednou strechou - nový album bratov kapucínov. Názov Inak je výstižný. Svojich fanúšikov zaskočili Kapucíni hneď niekoľkokrát. Na prvý pohľad netradičný papierový obal CD miesto klasickej plastovej škatule s obrázkom feferónok (či chili papričiek?). Booklet je po rôznych predchádzajúcich grafických experimentoch nečakane strohý, ale informačne úplne dostávajúci. Menší šok zrejme vyvolá fakt,

recenzie

že nielen úplne chýba Stanley, ale aj akýkoľvek veselý hudobný "úlet" typu Kohútik jarabý, či Kapucínsky rockenroll. A poriadny šok až zdesenie vyvolá prvá pieseň S.O.S. (inak žalm 104) s boostrovanými el. gitarami, ostrými bicími a klávesmi v rockovo-rapovom rytme. A veruže aj zvyšok albumu (s výnimkou piesne Domov) dáva jasne najavo, že na trojicu chlapíkov v kapucínskych kutniach, so španielkou a harmoniku spievajúcich vo folkovom rytme veselé, romantické, či františkánsky jednoduché gospelové piesne môžeme zrejme zabudnúť. Čo nás teda pri počúvaní čaká? Samozrejme kapucíni: "základná" trojica Félix a Ondrej Tkáčovci a Michal Hirko, za bicími Noro Pšenčík a s gitarou Paľo Prihnaťný a nové tváre Marek Hirko a Braňo Fabo. Nový rockový zvuk a štýl si pochopiteľne vyžaduje viac nástrojov a muzikantov a tak inštrumentálne vypomáhajú ne-kapucíni Juro Šušanič (bicie), Henrich Novák (dobro, steel gitara), Emil Formánek (gitara a basa) a najmä Igor Baar (gitara, basa, klávesy, aranžmány a mix). Ďalej sa dočkáme 17 skladieb (jedna je v dvoch verziách), ktoré skomponovali Félix (6), Ondrej (4), Mišo (1), ako aj Marek (2) a Braňo (3). Toto široké autorské zázemie sa prejavilo na žánrovej pestrosti: základnú rockovú líniu doplnenú väčšinou predohrami s akustickou gitarou, či fú kacou harmonikou, ale tu a tam aj iný žáner: už spomínaný folkový Domov, acapella v Žalme 150, či recitativ v Márie z Magdaly. Čo je však najpozoruhodnejšie sú texty. Priznám sa, že tak kvalitné gospelové texty som na Slovensku ešte nepočul. Žiadne banality o kavkách či horkej čokoláde, ale ani "ježiškovanie" v každom treťom slove. Ale zrelé výpovede zreých ľudí o ich vnútornom svete a prežívaní viery. Ich autormi sú väčšinou sami skladatelia a zároveň aj interpreti piesní, s výnimkou Félixových, ku ktorým tri texty napísala Eva Žilineková a dva jeho brat Ondrej. Najviac sa mi páčilo vyznanie modernej Márie Magdalény v piesni Prosím (text Eva Žilineková), ktorú skvele interpretovala Monika Baarová, vážne otázky dnešného mladého človeka v piesni Jób (text Braňo Fabo) a krásna spomienka venovaná zomrelým spolubratom kapucínom v piesni Za bratmi (text Ondrej Tkáč). Booklet k tomuto CD je v podstate malou bás-

nickou zbierkou. Charakteristické je, že album začína aj končí žalmom. Najmä ten záverečný Žalm 150 je naozaj vydarenou čerešničkou na torte. Félix dokázal, že chórový spev žalmov má svoje čaro a silu aj vtedy, keď gregoriánsky nápev nahradí, mierne jazzová melódia. Čo dodať na záver? Nový album bratov kapucínov ma prekvapil svojim hudobným vyznením, nadchol svojimi textami a nechal mi v hlave vŕtať dve otázky: kde doteraz kapucíni schovávali tak dobrých muzikantov, ako sú Marek Hirko a Braňo Fabo, a prečo je Kapucínske menu také ostré?

IONA: Open sky, CD, Alliance Music, 2000, 73:30 min., 630 Sk

IONA je meno škótskej skupiny, ktorá sa za 11 rokov svojej existencie stala legendou v hudbe, ktorá je známa ako ethno-pop, či celtic. Všetko sa začalo, keď sa David Fitzgerald (je to ten pán, ktorý hral pred 4 rokmi na LUMENE v Trnave) navštívil ostrov Iona. Práve odtiaľ totiž írsky misionár sv. Kolumbán priniesol evanjelium do Škótska. Atmosféra tohto "svätého" ostrova na neho mimoriadne zapôsobila a hneď po návrate sa o ňu podelil so svojím priateľom Daveom Bainbridgeom, čo sa hneď prejavilo na názve a koncepcii skupiny, ktorú sa práve chystali založiť. Keď potom objavili fantastický hlas Joanne Hogg začala sa strmá cesta lony ku hviezdám. Dodnes je lemovaná 4 štúdiovými albumami: Iona (1990), The Book of Kells (1992), Beyond these Shores (1993), Journey into the Morn (1995) a 2 živými albumami: Heaven's Bright Sun (1997), Woven Cord (1999). Od roku 1997 začali niektorí členovia skupiny realizovať vlastné projekty a tak sa po ročnej pauze (1998) IONA zišla v novom zložení: Joanne Hogg - sólo spev, Dave Bainbridge - gitary, keyboardy, Troy Donockley - multiin-

štrumentalista, Phil Barker - bicie, Frank Van Essen - bicie. Práve táto zostava sa po piatich rokoch vrátila do štúdia a v marci 2000 natočila nový album Open Sky. Otvorené nebo je mystickým zážitkom sv. Kolumbána, ktorý prežil na ostrove Iona, keď videl neopísateľné svetlo a počul nádherné piesne a hlasy. 11 skladieb na CD je spojených práve touto legendou. Autorsky sa na nich podieľali všetci členovia skupiny. Dominantnými sú mohutné hudobné opusy: 10 minútové Woven Cord a Castlerigg, či 23 minútový do troch častí rozdelený Songs of Ascent. Nádherná pokojná atmosféra keltských zvukov sa postupne zosilňuje, aby v záverečnom finále prešla do mohutného rockového chorálu s dominantnými bicími, doplnenými gitarami a píšťalami. Bohatstvo použitých zvukov doslova láka poslucháča ponoriť sa do nich a prežiť kúsok nádherného a nevšedného zážitku sv. Kolumbána. Akokoľvek, nové zloženie skupiny vytvorilo nový zvuk: pevnější, mohutnejší, rockovejší a zároveň nový štýl dlhých skladieb. Čo na to povedia skalní fanúšikovia tejto skupiny v tejto chvíli posúdiť neviem. Mne sa však táto IONA rozhodne páči. A vám všetkým ju môžem len odporučiť.

WOW - Worship: Today's 30 Most Powerful Worship Songs, 2CD/2 MK, Integrity Music - Marantha! Music - Vineyard Music, 1999, 60:28 min./62:13 min., 750 Sk/350 Sk

Na projekte WoW každoročne vychádzajú výbery toho najlepšieho, čo sa v danom roku na gospelovej scéne objavilo. Blížiac sa milénium inšpirovalo tvorcov edície k dvom milým malým výnimkám. Okrem výberu z poslednej dekády WoW: The 90s je to výber tých "najsilnejších súčasných chvál". Aby o 30 vybraných piesňach toto tvrdenie naozaj

platilo, museli spojiť svoje sily tri najväčšie a najznámejšie hudobné vydavateľstvá, ktorých hlavným programom je muzika štýlu praise & worship: britský Vineyard Music, americký Marantha! Music a najmä dnešná jednotka v tomto štýle Integrity Music, na ktorých značke Hosanna! Music vychádzajú v súčasnosti také hviezdy ako Ron Kenoly, Alvin Slughter či Hillsong. časový záber rámcuje Father

I Adore You z roku 1972 a Come, Now Is The Time To Worship z roku 1998. Šesť piesní vzniklo v 70. rokoch a po 12 piesní v 80. a 90. rokoch. Z mien jednotlivých lídrov chvál aspoň Roy Kenoly, Darlen Zschech, Don Moen, Paul Baloche či skupina Delirious. Všetky chvály sa radia k strednému prúdu súčasnej hudby, niekde majú navrch klavír a sláčiky, niekde elektrické gitary a bicie, niekde vokálny zbor. Čo

však všetky piesne spája je ich kvalita bezohľadu na dátum vzniku. Tvorcovia výberu mali šťastnú ruku. Keďže väčšina piesní je na Slovensku neznáma, dúfam, že si tento výber nájde miesto v diskotékach všetkých, ktorých oslovuje silná hudba a posolstvo chvál. Verím, že k tomu dopomôže aj veľmi priaznivá cena tohto kompilátu.

Drobec

recenzie

foto prevzaté z www.krajinka.sk

film: Krajinka.

Hurá! Sláva! Heuréka! Na Slovensku vznikol nový film. Slovenský!!! Už sa ich tu zopár v poslednej dobe natáčalo (najmä z českej produkcie), ale tento je po dlhej dobe skutočne slovenský. Podme ale po poriadku.

...príbeh o krajinke, ktorá sa stratila z mapy. "Táto krajina akoby nikdy ani nebola, nikto si ju nepamätá, nikto o nej nehovorí." Lokalizácia a autenticita nie sú dôležité. Podstatná je krajinka a osudy jej ľudí. Veselé, ale aj tie smutné. Reálne, ale aj tie, ktoré sa tradovaním zhmotnili a preniesli do reálneho sveta. Všetko sa začína akoby zázrakom. Malý Imriško sa zadrhne šípkou a doktor Roth (aj napriek tomu, že je šabat) mu jediným vdýchnutím cigaretového dymu vráti život. Prvý, akoby rozprávkový príbeh so šťastným koncom sa odohráva čierno-bielo. Farebnosť vnášajú osudy ďalšie, či už je to statočný vojačik Cyprio (Csongor Kassai) so svojimi "vybojovanými" hodinkami, alebo tulák Cyril, ktorý sa nedá ľahko vyhnúť zo zabíjačkového dvora a nakoniec mu musí pomáhať patrón pútnikov a cestujúcich sv. Krištof. Radostné a veselé časy sa však krajinke končia. Prichádza vojna. To, čo bolo doteraz samozrejme a isté sa stáva neistým. Tam, kde vládlo ticho a pokoj sa vkráda chaos. Krajinkou prechádzajú vojská. Najprv maďarské, potom nemecké a keď sa zdá, že je po všetkom, prichádzajú Rusi. Časy udavačstva, hrôzy a strachu. Všetko však akoby len načrtnuté do skicára, bez zbytočnej expresivity a agresie. Plynie tu akási bezmocnosť a neskôr aj pasia nad tým, čo sa deje okolo. Židia miznú z miest a dedín a zrazu si človek uvedomí, že to všetko nie je len také samozrejmé...

Po vojne sa život vracia do starých koľají. Striedanie čierno-bielých dokumentačno-dobových sekvencií s farebným obrazom krajinky úzko korešponduje s koloritom životného smutno-veselého kolobehu. Len príbehov s veselým koncom je akosi pomenej. Zúrivý Sibert (Jan Kraus) trápi svoju dobrú mamičku a krajčirovi Ondrášovi (Marián Labuda), známemu šibalovi, nepomôže nič. Napriek tomu, že žije (a tiež aj šije) celkom pochtivo, pre tých hore je predsa len protištátnym živlom a tak jeho dielňu znárodnia. Kolobeh života sa uzatvára a pytlík Imras z posledného príbehu nie je nik iný ako náš malý neborák Imriško...

Mozaika príbehov, osudov a postáv. Režisérovi Martinovi Šulíkovi sa táto vernisáž vynikajúco podarila. Zachytil nielen kolobeh a suchopárny zväzok osudov nikomu nič nehovoriacich ľudí, dôležité je, že sa mu podarilo vykresliť atmosféru a kolorit. Práve tieto atribúty dávajú aj jeho predchádzajúcim filmom esenciu nadčasovosti a silu vypovedať rovnakou pôsobivosťou aj po čase. Na celkovom filme a aj na jednotlivých príbehoch cítiť niekoľkoročnú vyzretosť. So scenáristom Dušanom Dušekom začal Martin spolupracovať už v období snímky Všetko, čo mám rád. Jednoducho si rozprávali príhody a témy, ktoré ich zaujali. Keďže to bolo v časoch, keď na Slovensku nebolo príliš veselo, film mal slúžiť na rozveselenie. Ale v procese vývoja a určitého dospievania zistili, že krajinka prešla akýmsi zvláštnym oblúkom a veselosť sa z nej začala akoby vytrácať. Všetko je to ešte umocnené vynikajúcou sukcesívnou hudbou Vlada Godára. Aj keď je záver čoraz smutnejší, stále je badať aspoň náznak nádeje. Paralelou tomuto smútku je aj smrť Martinovho otca a Dušanových bratov počas príprav filmu. Týmto trom je aj film venovaný.

Čo dodať na záver? Za posledných päť rokov sa vo filmovej produkcii na Slovensku skutočne veľa neodohralo. Boli to buď trápne banality zúfalo pretekajúcich dvoch Fontán (pre Zuzanu), historicko-dokumentačné Papierové hlavy, Orbis Pictus, snímky mapujúce rôzne psychické stavy jednotlivcov a spoločnosti Rivers of Babylon, Tábor padlých žien, Modré z neba a rozprávka Sokoliar Tomáš. Krajinka prináša nový rozmer ľudských osudov a zrkadlový obraz toho nášho smutno-veselého sveta. Nič menej, nič viac. Niekedy to však stačí.

réžia: Martin Šulík, scenár: Dušan Dušek, Martin Šulík, kamera: Martin Štrba, hudba: Vladimír Godár (na motív Kaddish Mauricea Ravela spieva Iva Bittová), výprava: František Lipták.

Hrajú: Marián Labuda, Viera Topinková, Věra Galatíková, Jan Kraus, Csongor Kassai, Vilma Cibulková, Ivan Gontko, Anna Šišková, Ján Melkovič, Dorotka Nvotová...

Producent: Rudolf Biermann, Produkcia: Charlie's, Slovenská premiéra: Bratislava 22. 9. 2000 <http://www.krajinka.sk>

Peter Motyčka

relax

SLOVENSKÉ PRÍSLOVIE	ORGIE ČARODEJNÍČ	PRACOVALA NA STAVE	STARO-EGYPTSKÝ BOH SLNKA	MENO ELEMÍRA	3. ČASŤ TAJNÍČKY	pomôcky: EDATOP ARANO NOLI, AT	CHODNÍK V BANI	MENO OLYMPIE	ZVRATNÉ ZÁMENO	N D	ŽENSKÝ PLÁŠTIK	OSOBNÉ ZÁMENO	IHLIČNATÝ STROM
NAPÄTÁ POZORNOSŤ OSTRÁŽI- TOSŤ						SEVERSKÉ ZVIERA				ZNOJ JUPITEROVA MILENKA			
HOVORIL AKAVSKY						STARO-GERMÁNI ALEBO /bás./							
HOVOROVÝ SÚHLAS			MLÁDZA ZVÝŠIL						ŠPANIELSKY SPISOVATEĽ ORANÍM UBRAL				
ALPSKÝ ŠKRIATOK				OBIDVA RADCA MOHAMEDA				ŽRĎ NA VOZE RODOVÝ ZNAK				OKATÉ ŽENY	4. ČASŤ TAJNÍČKY
RIEKA NA KORZIKE							PôDNA ČASŤ EKOTOPU ALBÁNSKY BÁSNIK						
N D	HROB	DRUHÁ LOVKYŇA PERÁL				CUDZIA SKRATKA ČÍSLA ZÁZRAK				ORGÁN ZRAKU BÝVALÁ PLOŠNÁ MIERA			
2. ČASŤ TAJNÍČKY					1. ČASŤ TAJNÍČKY TAMTO						ZN. AMERÍČIA JAPONSKÝ BOH ZEME		
PRIDAL MASŤ DO JEDLA									MESTO V KOLUMBII				
OCHRANNÝ NÁSYP				OMOTAJ					PILOT				

Autor: Jozef Blaho, Varín

• **1. 12. 2000 - 3. 12. 2000** - V Dome sv. Pavla vo Veľkom Rovnom okr. Bytča. **Komunita sv. Pavol pozýva na KURZ FILIP.** Evanjelizačná duchovná obnova zameraná na prehĺbenie osobného vzťahu s Otcom, Ježišom a Duchom Svätým. Cena pre zarábajúcich 500,- pre nezamestnaných a študentov 460,- (v prípade finančných problémov možná zľava). Kontakt, prihlášky: Mládežnícke centrum, Kukučínova 1647, 022 01 Čadca, tel. 0824/4326085, 0905/13 70 10. Dom Sv. Pavla, 013 62 Veľké Rovné; tel. 0821/5582582

• **25. 11. 2000** -15.30 - Kostol Krista Kráľa vo Veľkej Lehôtke (okres Prievidza) - **MLADÍ MLADÝM - Gospelový festival**, nesút'ážný, spojený so sv. omšou. Organizátor: hudobná skupina SPRAY z Veľkej Lehôtky a RKFÚ vo Veľkej Lehôtke. Kontakt: Branislav Bullo, Uhlištná 44, 971 01 Prievidza 5, 0862/5483251;oblastný - pozývajú sa zbory z okolia Prievidze a hostia; zbory a skupiny podávajú počas 5 hodín festivalu svedectvo o svojej viere v Boha piesňou

• **25. 11. 2000 - Jubileum katolíckych laikov** - budeme sláviť na Slovensku v spojení s univerzálnou Cirkvou - vo všetkých farnostiach počas duchovnej obnovy na tému Christifideles laici - O povolani a poslaní laikov v Cirkvi a vo svete. Jej cieľom je pomôcť farníkom - veriacim laikom - uvedomiť si zodpovednosť za dar viery, apoštolský a misijný rozmer tohto daru, poslanie posväcovať všetky oblasti života. Komisia pre laikov KBS (KpL) podklady na prípravu tejto duchovnej obnovy. Základné časti týchto materiálov by sa mali prostredníctvom prílohy diecéznych obežníkov dostať do každej farnosti na Slovensku. Pozývame všetkých k angažovaniu sa v príprave a aktívnej účasti na tejto duchovnej obnove vo vašej farnosti. KpL ochotne zašle každému záujemcovi spomenuté podklady prostredníctvom e-mailu, prípadne poštou. Pripomínáme, že časť materiálov bude uverejnená aj v novembrovom vydaní Veľkého jubilea. Veríme, že kňazi príjmu Vašu ochotu spoločne prispieť k zdarnému a požehnanému priebehu duchovnej obnovy. Nezabúdajme, že každá zmena našich srdiec začína v modlitbe pred Pánom.

• **26. 12. 2000 - FOLKOVÉ VIANOCE** - koncert folkových skupín a pesníkárov (cca 4-5 telies) - Saleziáni Košice; Jozef Litavec - folk

Zase nejaký podvod

Bigboardy všade ponúkajú skvelé výrobky za super ceny (ak si ich objednáte ihneď, aj so zľavou!) - Kristus ponúka dobrodružstvo, za ktoré však treba veľa platiť (a to bez zľavy, a možno ešte aj s prírážkou!)...

„MMM“ (mladí misionári mladých): šanca na dobrodružne prežitý rok so super partiou. V prípade maximálnej spokojnosti aj dlhšie. Stačí extra dávka odvahy, viery a adrenalin už spraví svoje.

Podmienky zápisu: vek 18 (prinajhoršom 16), absolvovanie komplexnej špeciálnej prípravy, zameranej na rozvoj schopností, prípadne nadobudnutie chýbajúcich. A to len preto, aby človek vydržal nekonečné tempo striedania jedného dobrodružstva za druhým - doma alebo v zahraničí, ale určite tam, kde je to najvhodnejšie - dobrodružstvo pre Boha, bratov i sestry a mladých.

Špeciálne požiadavky: nielen práca s počítačom, ale aj s ľuďmi; nielen s ľuďmi, ale aj s Božím slovom; nielen začať, ale aj vytrvať; nielen zavesiť si krížik na krk, ale ho aj niešť; nielen prijímať, ale aj dávať; nielen prekonanie strachu z výšok, ale aj odvaha ponoriť sa do neprebádaných hĺbok Božieho kráľovstva ľudských srdiec, a predovšetkým púťavý evanjeliový štýl.

Otázka zabezpečenia: po každej stránke bez starostí - koho posla Cirkev, ten sa nemusí báť ničoho!!!

Jednoducho: misie mladých pre mladých („MMM“), A budete tým, čím máte byť...

P.S.: Kontakt: Misijné oddelenie, Miletičova 7, 821 08 Bratislava, tel./fax: 07/50 23 11 15

Centrum Košice: p. Jozef Bago, SDB, 0903/357159

Centrum Bratislava, Orava: Martin Sudora, SDB, 0903/189 136

VŠ Infoservis

Banská Bystrica:

- Vysokoškolská sv. omša v utorok o 18.00 a v nedeľu a prikázaný sviatok o 19.30 v katedrálnom kostole.

Bratislava:

- pondelok 20.00 - sv. omša v jezuitskom kostole (P. Ladislav Csontos SJ)
- stretná podľa fakúlt (info na VŠ sv. omši)
- nedeľa - sv. omše v UPC (Univerzitné Pastoračné Centrum) o 8.00, 10.00 a 22.00, utorok - piatok o 21.30, pred sv. omšou spovedanie
- štvrtok 19.19 - sv. omša pre mladých z internátu EU - Horský park (a nie len pre nich), kostol na Kalvárii

Košice:

- pondelok 19.00, sv. omša 19.00 v seminárnom kostole
- nepravidelné sv. omše a spovedanie na internátoch
- stretná po internátoch
- hosť v spoločenskej sále SKK na Alžbetinej 14, streda 19.00
- Po-Pia - čajovňa v UPC od 18.00 - 22.30

Nitra:

- Po,Ut: 20.30 sv. omša na internáte na Drážovskej c.
- Ut: 18.00 mládežnícka svätá omša v kostole u piaristov, po nej adorácia
- St: 18.30 sv. omša v kostole u františkánov, 18.30 (2x mesačne) škola modlitby na Kalvárii
- Štv: 19.30 študentská sv. omša v kostoliku sv. Michala na vršku; Klokočina
- po sv. omši (2. a 4. v mesiaci) duchovná príprava k Jubileu 2000
- Na univerzite pôsobí Klub katolíckej mládeže FONS - ktorý organizuje spoločné modlitby každý večer o 21.00: Internát Mladost - izba 517b, Pribina - 28VB, AB 615

Trnava:

- vŠ. sv. omša v jezuitskom kostole v stredu o 19.30 (p. Hudáček SJ)
- stretná u jezuitov: utorok, štvrtok
- na internáte sú tiež stretná

Zvolen:

- sv. omša v stredu o 17.30 v kaplnke na Zámku
- pondelok o 19.45: prednášky na rôzne témy v jedálni ŠD L. Štúra
- utorok o 20.00: príprava na sviatosti
- štvrtok 20.00 - 22.00: spoveď alebo osobný rozhovor v CUP
- piatok o 20.00: kultúrny piatok

Žilina:

- utorok o 18.30 sv. omša u saleziánov
- 2. sobota v mesiaci duchovná obnova
- v piatok spoločná adorácia v čase 19.30 - 22.30
- stretná: pondelok - štvrtok, sobota
UPC:
- pondelok, streda - sv. omša 19.00
- utorok - sv. omša v angličtine
- streda - otvorené stretno 20.00
- štvrtok - adorácia 19.00
- čajovňa denne 8.00 - 22.00
- spoveď a osobný rozhovor s kňazom
- nácvik spevu: po, st 18.00, št 18.30
- náuky na prijatie sviatostí

Boh sa rozhodol, že si preverí učebnú morálku vysokoškolákov a poslal mesiac pred skúškami anjela na zvedy, ale výsledok bol nepotešujúci: medici - začínajú sa učiť, právnici - pijú, ekonómovia - pijú.

Dva týždne pred skúškou: medici - už zhruba všetko vedia, právnici - pijú, ekonómovia - pijú.

Večer pred skúškou: medici - vedia už všetko odpredu-dozadu, právnici - začínajú sa učiť, ekonómovia - úpenlivo sa modlia.

Pan Boh si hovorí: "Títo sa modlia - tým pomôžem!"

Spovedá sa cigán: „Kradnem hodinky," (popritom odopne farárovi hodinky z ruky). Farár ho opraví: "Hádam si kradol, nie?" (Cigán už drží hodinky v ruke.)

"Nuž hej, kradol som."

Farár: "No tak ich pekne vráť!"

Cigán mu ich podáva: "Tu máte."

Farár mu oponuje: "Ale vráť ich tomu, komu si ich ukradol!"

Cigán na to: "Ale ten ich nechce!"

Farár: "Nuž, tak si ich nechaj, synak."

Janko sa hrá s ružencom. Babička príde k nemu a hovorí:

„Janičko môj, to sa nesmieš hrať s ružencom, pretože na každom zrnku sedí jeden anjelik."

Babička odide, Janicko roztočí ruženec a reve: "Tak sa držte - FRAJERI!!!"

HLASNE SOM VOLAL K PĀNOVI...

...A ON MI ODPOVEDAL
ZO SVOJHO SVÄTĚHO
VRCHU. (Ž.3,5)

Ako to naozaj bolo (podľa programátorov)

1. Na počiatku všetkého bolo slovo a to slovo bolo z dvoch bajtov a viac nebolo nič.

2. I oddelil Boh jednotku od nul, a videl, že to bolo dobré.

3. Boh povedal: „Buďte dáta."

4. Potom Boh povedal: „Nech sa dáta uložia na svoje miesto." A vynášiel diskety, harddisky a CD-R

5. A Boh povedal: „Nech sú počítače, aby bolo kam dávať diskety, harddisky a CD-R." Stvoril počítače a nazval ich „hardware", a oddelil software od hardware.

6. Software ešte nebol, ale Boh rýchlo stvoril programy - veľké aj malé a povedal im: „Chodte a množte sa a naplňte celú pamäť!"

7. Ale zunovalo sa Bohu samému vytvárať programy a povedal si: „Stvorím Programátora k svojmu obrazu, nech on vládne počítačom, programom a dátam." Stvoril Programátora a usadil ho v Počítačovom centre, aby v ňom pracoval. Zaviedol programátora k stromovej štruktúre a povedal: „V každom adresári môžeš spúšťať programy, len z adresára WINDOWS nič nespúšťaj, lebo zomrieš."

8. Boh povedal: „Nie je dobré, keď je Programátor sám, stvorím toho, kto bude obdivovať programátorskú prácu." I vzal od Programátora kosť, v ktorej nebolo mozgu a stvoril To, čo bude obdivovať Programátora. To dostalo meno Užívateľ. I sedeli pod nahým DOSom a nehanbili sa.

9. Ale Bill bol šikovnejší ako všetky iné zvieratá, ktoré Boh stvoril. Bill povedal Užívateľovi: „Naozaj povedal Boh, aby ste nespúšťali žiadne programy?" A Užívateľ odpovedal: „V každom adresári môžeme spúšťať programy, ale v adresári WINDOWS

nie, lebo zomrieme." I povedal Bill užívateľovi: „Ako môžeš niečo také hovoriť, keď si to nevyskúšal! V ten deň, keď spustíte program z adresára WINDOWS, budete rovni Bohu, pretože jedným tlačidlom myši stvoríte to, čo budete chcieť." I videl Užívateľ, že ovocie Windows boli pastvou pre oči a hodné závidenia, a pretože akékoľvek vedomosti boli od tejto chvíle zbytočné, nainštaloval WINDOWS na svojom počítači. A povedal Programátorovi, že je to dobré, a on si ho tiež nainštaloval.

10. A hneď išiel Programátor hľadať nové „drivery". Boh sa opýtal: „Kam ideš?" On odpovedal: „Idem hľadať nové „drivery", pretože pod DOSom nie sú." Boh sa opýtal: „A kto ti povedal, že potrebuješ „drivery"? Nespustil si náhodou programy z adresára WINDOWS? Programátor odpovedal: „Užívateľ, ktorého si mi prideliš, si objednal programy pre WINDOWS, a preto som si aj ja nainštaloval WINDOWS." A povedal Boh Užívateľovi: „Prečo si to urobil?" Užívateľ odpovedal: „Bill ma naviedol."

11. A povedal Boh Billovi: „Pretože si to urobil, budeš naveky prekliaty medzi všetkým, čo sa hýbe na zemi. A bude nepriateľstvo medzi tebou a Užívateľom. Naveky ťa bude Užívateľ nenávidieť, a ty mu budeš predávať svoje WINDOWS."

12. A Užívateľovi Boh povedal: „WINDOWS ťa veľmi sklamú a zničia tvoje zásoby, budeš používať zlé programy a bez Programátora neurobiš nič."

13. Programátorovi zase: „Pretože si poslúchol Užívateľa, nech sú prekliate tvoje počítače. Vznikne v nich veľa chýb a vírusov. V pote čela budeš stále opravovať svoje programy."

14. I vyhnal ich z Počítačového centra a vstup zabezpečil heslom.

15. General protection fault.